
ORAIN
GHAI DHEALACH,
AGUS
BHEARLA AIR AN EADAR-THEANGACHA.

K
Mackenzie (Kenneth)

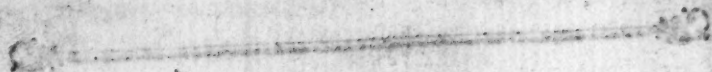

O R A I N

CHADHEWACH
ENTERED IN

Stationer's Hall.

THE ARMY AND AIR FORCE REGISTRY

O R A I N
'GHAIDHEALACH,

AGUS

BEARLA AIR AN EADAR-THEANGACHA

LE

COINNEACH MAC'COINNICH,

ANN AN CAISTEAL-AN-LEA'UIR FAISG AIR
INERNIS.

CLO-BHUAILT' ANN

DUNEADAINN.

AIR SON AN UGHDAIR.

1792.

[PRICE, THREE SHILLINGS]

O. K. A. M.

CHALIDHEALACH

ABOUT

BEARLA AIR AN LADAR THEANGACHA

COINNEAMHACH

ANY AN CAISTEAL FAISG AIR

GEO-BRUAICHT, AMM

DUNTADAIN

AIR SON AN UCHDAIL

=====

1792

[PRICE THREE SHILLINGS]

T O

THE RIGHT HONOURABLE

DAVID STEWART ERSKINE,

EARL OF BUCHAN.

MY LORD,

YOUR well-known regard for the Antiquities of your Country, and the encouragement you have always shown to any attempt for reviving the ancient Gaelic Language, have induced me to prefix your Lordship's name to the following Gaelic Songs, assuring myself, that very many will be stimulated to peruse any thing that meets with The EARL of BUCHAN's approbation.

I will not attempt a panegyric on your Lordship's character, for the many virtues that are so conspicuous to all who are sohap-

[   ]

py as to participate your friendship, knowing that any thing I could say on that subject would come far short of the truth.

That your Lordship may live long an Ornament to your Country, and the Friend of every Bard, who may strive to do any thing that shall attract the notice of men of worth for reviving the Scots Gaelic, is the fervent wish of,

My Lord,

Your Lordships

Most devoted

Mostobliged.

AND

Most humble Servant,

KENNETH MACKENZIE.

AN CLAR INNSEACHD.

TAECH.

MOLADH na Gailic,	1
Tuire na Gailic,	4
Ath-leasacha na Gailic,	6
Oran do na Chath-bhuithinn Rioghail Gbail'leach,	10
Oran do na Chath bhuithinn cheudna,	15
Oran don Nighean Dubh,	18
Cumba' do dh' Aongus Mac' Illebraigh,	22
Comhairle do na Caileagan,	25
Oran don Taileir,	26
Oran do dh'fhear-Chuldaothall,	30
Oran don Fhreiceadad dubh,	34
Oran do Choirneal Mac' Phearson,	37
Oran Gaoil,	43
Durachd a Bhaird do dh'og Nighinn uasail,	46
Oran do Phaidric Urachatan,	47
Oran Mhic' Cullach,	51
Oran don Iarla Thuathach,	59
Oran do Duic Earr-Ghae'al,	66
Mairearad Mbolach mbin,	69
Oran do dh'fhearr nan Earrachd,	73
Rann o chainnt Chaiptein Mhic-Gui'ne	77

	TAOBH
Oran do dh'Uilleam Mac'Illebraigh,	79
Beannacha Baird do dh'fhear Choire-mbonai',	82
Rann do cbru,	83
Moladh Caileagan an taobh tuath,	84
Oran do na Caoraibh mboire,	88
Luinneag do'n eaidhb Gbae'leach,	93
Beannacha Baird do dh'fhear Cbeluaini,	97
Oran do Chaiptein Shau,	98
Cumb'n Toobb Tuath,	103
Mar bu mbath leam bean mbath,	110
Oran Comb-stri,	112
A Mbifg,	114
Ioram Sugraidh,	117
Muiler mafach,	121
Oran do'n Taileir's do na h-Ofanan,	122
Oran do'n Luing's da dh'fear obair chuain,	125
Oran do Ghilleann Mbaoi'linn,	141
Oran do dh'Uilleam Loban's do na Chrith,	144
Oran do Theaghlach Choire-mbonai',	149
Oran do Mhac-Cullach 's don Aisling,	155
Rann air Tiom,	161
Combairt' araidh,	164
Oran do na bhas,	166
Luinneag don Luing,	170
Aoire do dh'Alastar Mac-Antoifich,	174
Combairle do ghill og,	182
Oran do Mhac-Leoid na h-Earadh,	186

TAOBH

<i>Oran don Trubbais, is do na Caileagan,</i>	-	191
<i>Oran do dh'ogradh neo-Dbleasnach,</i>	-	196
<i>Comhairle mhatb,</i>	-	203
<i>Oran air Turas don Taobh, tuabh</i>	-	204
<i>Oran do Sgian,</i>	-	208
<i>Oran do Bhrogan,</i>	-	212
<i>Oran Gearan air Cairdean,</i>	-	218

<i>The Banks of the Dee,</i>	-	222
<i>Karharine Ogie,</i>	-	230
<i>Bonny Peggy,</i>	-	236
<i>My Wish,</i>	-	248

TOTAL

191	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
192	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
193	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
194	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
195	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
196	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
197	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
198	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
199	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
200	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec

201	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
202	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
203	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
204	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec
205	-	-	-	-	-	Over the 1st of Jan to the 31st of Dec

Cal-tiuhp, ceannu-chuan, cas chianichio ghuan,
Boeing bhura ghuan, ga chianichio ghuan-filios
Ochd shigheal calthar on tairbhich fhuin
Oin geyra-bhac, oin fhuilach bhura-fhuilach
Is rois mearbh-bhac, thig deachbhac bhuan
Thonaid balla-bhac is ceannu fainichial
No chioibh Althach, Vithachio ceannu
Binn ann ar is annachal ga fhuilach ghuan bhuan,

BIDH sinn ar 'n armachd gu fiubhal garbh bheinn,
Le *eididh Albanach*, *fbèileadb cruinn*
Bonaid balla-bhreac is cruinne faircheal
'S cota meanbh-bhas, thig dealbhach dhuinn
Osan gearra-bhac, *brog* iallach bharra-fhraoich
Ocbd *Sbliofach* calbhar on tarbhuich fuim
Beodag bharra-gheur, gu claiseaoh geala-shlios
Cul-tiubh, ceanna-chnu, cas charuichte ghrinn.

O R A I N

GHAIDHEALACH.

Moladb na Gailic.

MO rùn a Ghàilic tha i làider diàn,
Glan ma h-àirn'ean càirdeil ann na triall,
Meangach àilte 's i nach araich fiamh,
'S uaill na'n Gàidheal ann fa Ghàilic riamh.

Stric a dhearbh i mo's fearbh 'na gnìomh,
'Nuair bha i fàs 's blà a teachd o freamh,
A nis o 'n thà i faigheinn àrd 'a miagh.
Sean a Ghàilic ge 'r an d'fhàs i liath.

A

Tha i làn do gihbtean nàduir pailt
 'S tha feartan gràidh cuir àilteachd air a pears,
 Tha cruadal dlùth dhi ann sgach cuis is neart,
 'S ga tearc a càirdean 's i nach fàillnich beachd.

'Nuair ghabh iad am gu ceànn a chuir fa phochd,
 'S leointe a dh'fhàg iad i mar thràill gun toirt,
 'Seruagh nach tàrainn plàsta chuir ri lot,
 'S fuath le càch i'o'n a dh'fhàs i bochd ;

'S maing a dh' fhàgadh i mar thràill gun luaigh,
 Sa liuthad treun-fhéar agus laoch thug buaigh,
 Le neart na Gàilic chuireadh càch fan ruaig,
 An am dhi èiridh 's i fo' èileadh cuaich.

'S i labhair *Brènn* gaisgeach treun le smachd
 A bhuail an *Roimb* 'sa phill a fròin a steach,
 Mac' *Mbars* mòr an dia bu deoin le feachd,
 'S bha buaigh na Gàilic fuaighte ghna na bheachd.

'S i bh' aig na *Fianna* 's lion i iad le h-eud,
 'S thug *Oifian* fian'ais orr le ghniomhra' fèin,
 Bu mheadhrach Gailic o bheul na'n sàr fhear treun,
 Saoidh d'am b'arraidh Gailic chuir a'n geill.

B'ur glan neo-thruaillidh i na dual a'fàs,
 O Shean gur cinnteach finn gur i a b' fhearr,

San Airc aig *Nòab* 's i bu chòmhradh dha,
'S i air a caomhnadh 'nuair bha 'n faoghal bàit.

Bu teuma Gailic o bheul *Abel* pailt,
Eubb is *Adbamb* bu phailt Gailic achd,
O nach lèir dhomh fèin a dhol ni 's faisg,
Air aois na Gàilic dh'fhaillnich air mo bheachd.

Spanish, *Fraingeis*, 's *Eideilt* chàinnt a thriall,
O 'n *Laideinn* dh'fàs iad, 's gheibh iad bás gun
bhiadh,
Ach floc na Gàilic mathair chàich gu leir,
Cha toir i táing do chàinnt tha fo' na ghrein.

Am *Parnasas* b'fhearr gu 'n deanta m' fhàgail ann
'S cumhachd bardachd cèangailte mu 'm cheann,
'S naoi'ner ghruagach leis nach b'fhuath mo chàinnt.
'S na maireadh Gàilic 's mi gu 'n caireadh rân.

Tuirie na Gàilic.

'NAN deanadh sibh nise rium èisdeachd,
 Dh'innfinn Sgeulachd air a Ghàilic,
 Mar fhuair i cuaradh sa milleadh,
 Sa gluasad o ionad àrda :
 Bha i ri linn *Rìgh Seumas*,
 Gu misneachail treubhach càilear,
 Ach fhuair an *Donas* a thoil fhèin di,
 'Nuair a dh'èirich i le T——b.

Chaidh a geugan a ghearradh 'sa bhriseadh,
 'S chaidh 'n stoc a fhlioseadh le tàluibh,
 A chàirt 's an snomhach chuir iad sguab orr'.
 'S chaidh fagail mar uan gun mhàthair,
 Sa dh'aindeoin na rinn luchd fuath orr',
 Lean i re buaghan gràdhach,
 Cha robh fèith na corp gun ghluasad,
 'S lìon'ar buille fhuair a Ghàilic.

Bha i gu muladach gruamach,

Sa cnamhan co' cruai gh re scàirnich,

'S gach aon neach a reachadh feachad,

Bhiodh e feach'nadh na Gàilic,

Bha naimhdean gu pailt mun cuairt di,

Ga creacha 's ga ruagadh gu 'n àilghios,

'S dh' fhàg iad i gu cruaidh na h-èigean,

Mar dhiol-deirc nach faigheadh fardach.

Rinn iad a lot fa crèachdadh,

'S bha collas a 'n èig a fas orr',

'S threig a beoghalas fa fùinnt i,

'S tric a g' iuntrain na dh' fhag i,

Thug iad dhi a h-èideadh chruaghach,

'S clogaid na 'm buagh cha d'fhag iad ;

Sa fgiath bhreac-bhallach dhìonach,

'S tric a dhìon i o namhaid :

Thug iad a gearr èile' cuaich dhi,

Eideadh ghuanach na'm fuar ard-bheann,

Thug iad a h-armachd gu lèir dhi,

'S b' aobhar truais gun bhreug a Ghailic,

'S i gun neach e bheireadh fùil orr',

Mar chlofaich air chùil-thaobh gàraidh,

Tèas an la toirt a lùth's uaip',

'S i fad as air chùil a cairdean.

Chaidh 'n cada! air falbh o fùilean
 'S dealt na h-òr'che thùch è bragad,
 Greis air ocras 's greis air phathadh,
 'S i aitheiseach mar nach b'abhait.

Ath-Leasachadh na Gàilic.

SLAN iomradh le failt is furan,
 Do 'n chuideachd urramach dhàicheil,
 A tha 'n *Lunnain* fa 'n *Dun'eidean*,
 Toirt fasgaidh fo'n sgeith don Ghàilic,
 Agus maroan ann a *Glasgbo'*,
 Tha daoine ghabh tlachd don Gàilic,
 A tha le braon agus dealta
 Ga h-urachadh air alt 's gu 'm fàs i.

Fhuair iad leoint i gun èadach,
 'S dh'fhag a naimhdean maol gun bhàrr i:
 Fhuair iad aineolach gun chaoin i
 'S iomadh car claon fa Ghàilic,

Le ceannardachd agus fèoltachd,
 'S ullamh dèonach a bha 'n càirdeas,
 Ghlan iad a h-uile chrèachdan,
 Ciuin foighidneach gun bheud don Ghàilic.

Bha i ìomadh la 'an cunnart,
 Nach tigeadh i tuille gu slàinte,
 Ach bha 'm freasdal caomh mun cuairt,
 Don chuideachd uafail a ghabh bàigh dhi,
 Chraobh-fgaoil iad èolas a 'n t foisgeil
 Le foghlum foirfe san fhoirm Ghailic,
 Le muinghin òirdheirc 's le deoin shoc'rach
 Trèibh-dhireach ùr le rùn pàirteach.

Toirbheartas a chomuinn dhileas,
 'S do-ìnnse le fìor nàduir,
 Slionar beannachd a tha sìnte,
 Re cuideachd dhileas na Gàilic:
 Cridheachan tlà na 'n daoine' uaisle,
 Chum fastalach suas a Ghàilic,
 'S cinnteach nach uireasbhuidh duais dhoibh,
 Far a 'm buan a 'm bi iad Sàbhailt.

Ach a nis on tha i ceudach,
 'S math leam fèin gu 'n d'fhuair i slàinte,
 A stoc fa meanganan le chèile,
 'S iad a g'èiridh mar a b' àbhailt,

Gach duilleag a thuiteas o geuguibh,
 'Naite gach tè èiridh dhà ann
 'S fàfaidh i gu dòfrach leathain,
 Mar chraobh na beatha' fa ghàradh.

Slìonar focal a tha muiteil,
 'S fear eile gun uchdach lamh ris,
 Thuitidh fear tha n aird a chirein,
 'S èiridh 'm fear tha crìon a 'n àirde :
 Tha i crìosluight mun cuairt d'a muineal,
 Le feartuibh bunaiteach làn-mhor,
 'S a neul ceòthaich bheir a h-uachdar,
 Chaidh fhuadachadh gu bràth uaip,

'S i 'na cùspair do dheagh bheufuibh,
 Air a sgeadachadh le fàilte,
 'Na ceann uighe do dheagh ghiulan,
 'S i na cruit chiùil do nàdair,
 Tha i domhainn gun ghrunnd 's i farfaing,
 'S meagh'rach cais' meachd na Gàilic,
 Dàingnicht tòinnte le deagh chàitein,
 'S air fon dòrn cha 'n fhaighte pàg uaip.

'S fios'rach 'na gibhtean 's geur i,
 Tha fgotlta-beart le cèill fa Ghàilic,
 Eanchiunneach, gruuntar gun èacoir,
 Am fàd fa 'n goirid 's leur do 'n Ghàilic,

An èifeamail cainnt cha d' thèid i
 'S gach cainnt eile feumaidh pàirt dhi,
 Slionar canmhain uaip a dh'èirich,
 'S teangaidh ghleust o fgeith na Gàilic.

Cha ghabh i 'n iasad o h-aon diu,
 'S i bar-sgaoilteach, maraon pàirteach,
 'S air a mheud 's gu 'n toir i feachad,
 Birthidh a h-ionmhus eo pailt fa bhà è,
 Seanachas gun chrìoch a dhol geur,
 Air eachdraidheach èiridh na Gàilic,
 Mun d'fhuair Adhamh lamh ris cèile,
 Bu fhiubhlach o bheul a Ghàilic.

Gabh tlachd ann fa Ghàilic, 's tha buaidhen na nà-
 duir

A dh'innseas do chàil ann fa 'n dàn nach bu leur
 dhuit ;
 'Nuair bhios i na slainte, cha 'n fhulaing i tàimailt,
 Oir bhuinnig a dànachd air càin na *b-Eirinn*.

*Oran do 'n Chath-Bhuitbinn Rioghail Ghalach air
dhoibh teachd dbachaidh a America 42nd Regt.
Royal Highlanders.*

*Air fonn, Deoch slaint a'n Earla-Thuathaich sin,
A thriall an de air chuantuibh uainn.*

DEOCH slaint na gillea b'aite leam,
D'a 'math thig bonaid bhreachd-bhallach,
'S ibht an eoin cuir lea-trom orr',
'S ofan gearr fo'm breachdanan,
Fir chuannta chruaidh neo-airtealach,
Thàir chuintean fhuair, iad ceartacha,
Si fèileadh cuaich bu chleachdach
Lèis na fir nach tais 'an tòir,
Si fèileadh cuaich, &c.

II.

A chath-bhuithinn Rioghail threun-theasach,
 'N da-dh'fhichead fa dhà dh'èighte dhiu,
 Fir cholgail bharra-ghast èatrom
 Theid garbh fo'n airm neo-èislineach;
 Cha b' aithne dhomh co dheireadh riu,
 Na thairneadh stràbh roimh 'm feufagan,
 'S nach beo an deicheamh *Legion*,
 A bh'aig *Sefear* an fa 'n *Roimb*.

III.

Mo run na fiurain acuinneach,
 Da 'n iul na stuic-bheann stachdanach,
 Cha chuar a 'm fuachd na t ocras iad,
 'S bu dual doibh cruadal baitealach,
 Tha'n uail fa 'n eididh las-bheanach,
 Tha 'n faorsainn mar chrànn-brataich dhoibh
 'S tha Ghàilic achd mar strol.

IV.

Na Gaidheil rioghail Albannach,
 Gur cliu do 'n tìr a dhearbainn ast,
 A 'm *Fontanò* 's dearbhta dhuinn,
 Gun sheas iad dìl as ainmeineach,
 Gu sgairteil, sgaiteach, feara-bhuilleach,
 Cuir as doibh pailt gun leanabaidheachd,
 Le lanna glasa ceanna-bheartach,
 'S bha cuirp gun uchdach seanachais!
 Le garbh neart a mhàrbh na feoid.

V.

Co fad fa mhaireas Breatanach,
 Bi' dh cliu orr ann a 'n èachraidheachd,
 O linn gu linn le taitneachas,
 A' cuir 'an geill a 'n tapachais,
 A 'n *Tiganderoga* b' acuinneach;
 A gearradh chinn o chraitichean.
 'S cuir *Fraingich* as a 'm batraidhean:
 'S ga cuir nan teann ruidh ftaipleumach,
 Mar ghaoth a' sgapadh ceò.

VI.

Ann a *Gadalup* bu chruadalach,
 Na fir thug dhachaidh 'n dualachas,
 Gu beachdail, reachdail suaicheantach,
 Gu dileas fìor-ghlan nafalach;
 Nach d' theid a 'mach neo-chruadalach,
 'An comhrag cath nuair ghluaiseadh iad,
 Gu duineil, guineach, luath-bhuilleach,
 Bhiodh cinn ga'n cuir bharr ghuaillibh,
 Aig fìr ghaist ga'n sguabadh leo.

VII.

'S *Havannadb* 's treun a chuireadh iad,
 Gu feumail, eatrom, fufasgach;
 Culbhair reidh is cumarach,
 Le crios air sge na h-uile fir,
 Gun sgà 'an gabhadh cunnartach;
 Deagh chàil air làrach chumafgaich,

'S bhiodh nàimhdean fànn fa'n d'onnaluich,
 'S iad ann am fàng le builleachas,
 Nach racha' don *Spàinn* air turasachd,
 Le'n cuir a dh'innse sgeoil.

VIII.

'N *America* gu 'm b' àraidh iad,
 Gun dealachadh ri 'n àbhaisteachd,
 Bha eireachdas 's buaigh làrach orr',
 Gu guineach, teineach, fàr-bhuilleach,
 Gu lafrach, fradach, tàirneineach.
 Le luaigh is fùdar gràineanach
 Cuir Innseinich air àireachas.
 Màr chùire' grian le làthaireachd,
 An dealt do bharr a'n fheoir.

IX.

Nam dol a mach air reidh-leineachd,
 Gu lannach, gunnach, beigneideach,
 Cha philleadh cunnart, streupanach,
 'An iomairteas 'n uair, dh'eireadh iad,
 Bhiodh Strachdaireachd air reubalaich.
 Do thruir mu'n fhear cha gheilleadh iad,
 'Nuair theannadh iad ri steiceireachd,
 Fo'n àirm gu càlma dearrfanach,
 Mar ghrein a tionnta neoil.

X.

Nan d'thugta còmhrag *Fèinne* dhoibh,
 Lann thana 's targaid sgeith-bhallach,

Bhiodh farum aig na fleibhtean,
 Do chruaigh bhuillean na speal-geur-roinneach,
 'S mac' talla nam beann èiteanach,
 Toirt 'èaral doibh gu h-eudmhorachd,
 'S cha dìobradh iad an *Greumach*,
 Fhad fa mhaireadh fèith dhiu bèò ;

XI.

'Tha'm freasdal buan mar thaice dhoibh,
 Ga'n cumail suas gu fàstalach,
 Thug *Mars* cluais do'n àth-chuinge,
 'S tha 'n èididh fèin mar 'bhata dhoibh,
 'S tha 'n faorsainn mar fgiath àchlais,
 'S thug nàduir dànachd fharfuing doibh,
 'S tha Ghàilic mar bu chleachda dhi,
 Cuir feartan ann nam feoil.

XII.

Slan iomradh do na diùlannuich,
 On thainig iad gu'n dùchafachd,
 'S gu'n d'fhuair iad ceannard cùramach,
Sir Eachinn mòr na fiùghantachd,
 O thriath na falla Fùlaifich,
 O floc na meangan ùr-mhaifeach,
 'S ceann uigh na'm fear luaigheinteach,
Tìgh Nua'mbar 'sam biodh ceoil.

Oran do na Chatb-Bbuidhinn Cheudna.

Air fonn, " I'll follow the lad with the white
cockode."

I.

Mo rùn do na gillean, a philleadh an tòir, [leoir,

Gun churam 'an cunnart, cruaidh curannt gu

Tha 'n aigne' ein dìleas 's iad rìoghail gun leoin,

'S cha biodh iad air dèireadh 'an aireachdas fìòigh

Tha cridheachian èatrom fo' sgè nam fear òg,

Mar eoin o na slèibhtean a g-èiridh 's na neoil,

Tha misneach a g-èiridh, o na dh'eug 's tha bèò,

Gun di-chuimhn air *Brènnus** chuir fèid ris a'n

Ròimh;

* Brennus, General of the Gauls, who burned Rome 300
years after it was built.

II.

Fhuair iad mar dhileab, o 'n sinnfir 's cha ghànn,
 Bhi grad-charach èalamh nam tarraing na'n làn,
 An onair fa'n eaidh le cleile fan cainnt,
 Co dileas da'm pòr fa tha'n cròc re mo'cheann;
 'Thug nàduir mar gibht doibh cruaidh mhifneach
 nach fann

Fo'bhreachdan a'n eaidh gearr eaidh na'm beann,
 Reidh chulbhair gun bhriseadh ochd-shlifneach gun
 Dan geille le farum mac' talla na'u càrn. [fheall,

III.

Na fir a tha tàpaidh, 's na gaisgich tha treun,
 Ann an ònair an dùcha' cha diulta iad feum,
 Bithidh pioban ga'n spealadh le calanail rèidh,
 'S bith meoiren ri gearradh cruaidh charan nan
 leum
 'Nuair fhìneadh iad cùmannt air builleachas fteup,
 Cruaidh-bheumnach deagh mhùlad gach buille
 gu feum. [feur,
 Bithidh naimhdean nan càiteis gan strachdadh gu
 'S gur coimeas dhoibh nise fir-chlis ann fan fpeur.

IV.

Gur coimeas dhoibh 'n darach cruaidh fàllain gun
 Na feoid tha co tàiris ri dealra don grèin, [bheud,
 'Nuair thèid iad nan cabhaig bidh 'n anail co rè,
 Ri fiagh ann fa bhealach 's cuth sgalach na dhèigh;

'Nuair theid iad an òrdudh, gu comhrag nan spèic,

Mar ònfhadh na mara nam spealadh nan ceud,
An àicheadh gu cruadal cha chuala mi fèin,

'S cha 'neil air an talamh 's nach mairinn a'n
Fhèinn.

v.

Sann an *Glasghu* nan aoigh, tha na fuinn nach 'eil

Og ghallanan fionalt o 'n ìreadh gun tàir [ba',
Cha chraobhan a chrìon air a'n spìona o chàch,

Ach meanganan ùra 's iad fugh'ar gu'm barr;
Na geugan is coltuich ùr dofrach fo' bhla',

O 'n floc a tha uafal lan buaghana gràidh,
Gaidheil nam fhuar bheann, nach suarach ri ràdh,
An onair sa'n èididh, cha treig iad gu bràth.

An Nigbhean dubb.

AN LUINNEAG.

Thorann o èile, 's na b-iriri èile.

Thorann ò 's na b ò eile

Gur mor mo spèis don nighean dubb.

I.

STRUAGH nach 'eil mi air m' fhàgail,

'S mo leannan 'fa 'n fhàfach,

Far nach fhaicinn mo chàirdean,

Tha toir tàrr don nighean dubb.

Thorrann ò èile, &c.

II.

An fleibh ghleannach gun chònlach,
 'S air mùllach nam bèanntan,
 Ghleidhinn aran do m'annfachd,
 Ge'd tha'n ceann orra dùbh.
Thorrann ò èile, &c.

III.

Dheanainn cur agus buain dhi,
 'S bheirinn tùras air chuantan ;
 'S cha bhiodh uireasbhuidh uair orr',
 Ge'd tha cuailean co dubh ;

IV.

Dheanainn treabhadh ri òidhre,
 'S dheanainn cur an fa 'n òi'che,
 'S dheanainn mire ri màighdinn,
 'S chuirinn dàimein air tnumph ;

V.

Tha mo chàirdean mi-rianail,
 Ag ràdh gu 'm bheil sìan orm,
 Na can bìd ris an ìan
 Gus an d'thig an t-ìan as an ubh.

VI.

Ga fuarach aig càch i.
 Tha uaisle 'na nàduir:
 Tha fuairceas na gàra,
 Ge'd tha'm bàrr orra dubh.

VII.

Thug nàduir dhi gliocas,
 Mar gheàrd air a tuigse,
 'S i làn do dheagh ghibhtean,
 'Sa cheànn nach mist a bhi dubh.

VIII.

Caol mhaladh is bòi'che,
 Suil chorrach is mòthair,
 Gruaidh dhearg mar na ròsan,
 Falt gun lèon is e dubh.

IX.

Ciochan corrach is mìnè,
 Air uchd folais na rìbhiàn,
 Deud gheal mar an ìobhraidh,
 Sa bheul o an binn o'n d'thig guth,

X.

O gualain gu h-òrdaig,
 Fhuair urram bhan òga,
 Glac thana caol meoirean,
 Sa gàirdean fèola co tuigh.

XI.

'S math thig stàigheis le faomadh,
 Air a bhòthaig is gaolaich,
 'S gur gil i fo' h-àodach,
 Na chuid is caoine do'n ghruth.

XII.

Cruinn càlpa na gruagaich,
 Gun dochair mu'n cuairt di,
 Tròidh chuimeir 's i cuannta,
 Nach cuir cuagach brog dhubh.

XIII.

Gnuis is àillidh ri shireadh,
 Ciùin tlà ann 'na h-iomairt,
 'S le snathaid ni i grinneis,
 Nach dèanadh iomadh tè dhubh.

XIV.

Ge'd a tha i gun fòras
 Tha tàitneas 'na comhradh,
 Bànnfa furan a pòige,
 Nan te gan leòim a cuid cruigh :

XV.

Ach na biodh i riarach,
 Air fuireach feachd bliadhna,
 Cheannuichean brèid di gun iarraidh
 Mam biodh a fèath dhiu air ruidh :

XVI.

Dheanainn fud 's cha bu nèonach,
 Do dhuifge phuill mhòine,
 Air a slainte gu dèonach,
 Gur mise dh'òla don t-struth.

• Mar sheud òir ann an fròin muice,
Tha bean bhòidheach, gun leòir tuigfe.

* *Prov. ch. 11. v. 22.*

---

*Cumbadb do dh' Aonghus Mac' Ille'braigh a bba
na Bbroc-fhear ann a Srath-Eirean.*

Air fonn, Coir Iaraidh.

SE leon mo mhàrran 'sa lughdaich m'ailleas,
Mo smuaintein bà' ort a ghnà co tric,
A Sior dam phìanadh, a dol na 's lionar,
Sgur tric 'nam fhìanais, do ghniomhradh glìc :
Tha 'n cadal faoin domh, gun fhurast fhaotainn,
'S ge'd fhaic mi daoine, cha 'n fhailltich mis,
Thuit floc mo dhòchais, 's nach maireann beo thu,
Tha fath mo bhròin ann an crò fo' lic.

I.

Be sgeula chruadail, fa d'fhàg fo' ghruaim mì,
 Nuair thog iad suas thu, air guaillean sheoid,
 Gur lionar gruagach a bha 'fa 'n uair fin,
 Gu galach trom-chriodhach 's iad fo' bhròn ;
 Bu lionar deurach iad fèadh fhrath-Eirean,
 'S iad cumhach, àilíneach, air gach seòl,
 A' caoidh na thrèig iad, 's nach dean è feum dhoibh,
 'S gun spùinn an t-eug iad do dh' Aonghus òg.

III.

Tha do phearuichean leointe brònach,
 'S do mhàthair 's mòr orr', gu bheil i ceart,
 Do bhràthair gearanach, 's è gun fòlas,
 As Aonghus òg gun bhi bèò na thaic ;
 Gallan fìor ghaist, o'n fhìor-fhuil stoilte,
 Bràighich mhòralach Dhun-macglais,
 Se mhuch mo chòmhradh fa mheudaich bròn domh,
 Aonghus òg bhi fo' fhòdaibh glas.

IV.

'An Dail-fhearguis dh'fhàg' finn ann beul a mhàn-
 Geug ùr nach d'fhas air chul gàradh lios [rain
 Gallan àraidh, o mheadhon fàs-choil,
 O bhun gu bàrr, a bha lan do mheas,
 Gur e do chàramh fa chiste chlàruidh,
 A chlaoidh do chàirdean, 'fa fhàruich mis,
 Gach neach sè 's càil doibh, nach fuigh iad taich-
 'S gur mòr a bhearn tha ri chàramh nis. [eadh,

V.

'Slionar cùis, ann 's a'n dean iad t-iuntrain,
 Bu tla do fhùgradh, 's tu ciuin gun lochd,
 Cruaidh fearail' làidir, gu seasamh làraich,
 'S bu mhòr do chàirdeas ri 'daone bochd :
 'S bu chinnteach paighte, na bheireadh tair dhuit,
 'S cha be tàbhaisfeachd bhi gun toirt,
 Fiuran càlma nam shiubhal ghàrbh-ghlaichd,
 Fo' bhreachdan bàlla-bhreachd is t-àrmachd ort.

VI.

Gur lionar ruagh-bhiaist, a rinn thu ruagadh,
 Sè ni nach b'fhuath leat an cuir gu bàs ;
 Bu tric a ghluais thu le loghainn chuannta',
 'S do ghillean uaimhreach a'm bun do shail,
 'S on rinn an t-eug do thoirt uainn air chèili
 Co fad 'fa 's lèir dhomh se sgeula b'fhearr :
 Am freastal chòmhnacha' leinn 's gar sèoladh,
 'S do bràthair Dòmhnall a bhi a' t-àit.

VII.

Measg ceathairnn dùcha, bha meas a's cliu dhuit,
 'S bha teànachain tùrail gu fgotla-beairt,
 'S bu tearc ri àireamh aon neach thug bàrr ort,
 Ba gibhtean nàduir gle làn a d' bheachd :
 Bha màis is àilteachd gun chiurram fàs ort
 Am frì nan àrd-bheann gu'm b'àraidh leat,
 Gunna gleust agus coin air èill,
 'S gu 'm biodh ùdlaich cèir-ghéal as éilid glàc'.

VIII.

Cha'n faic'eir faoilte, 's be'n t-aobhar faoineis,

T-aitreamh aonranach, faoin 'nar beachd,

Tha'n Tulaich bhòidheach, a nise brònach,

Sa neart air fogradh, fa cridhe fracht,

Do bhàile ceutach, bha lan do dh'èibhneas,

Gu cumhach, àisleineach, flèir gur ceart,

Mar bhàntaich 's faoin è an diugh as t-eug'ais,

'S thug nial an aoig è gu caochladh dreach.

Combairle do na Caileagan,

A CHAILEAGAN na tire,

Bithidh cinnteach gu brath,

'S na d'thugaidh speis le goraich,

Do dh'ogaireach Baird.

Ged' dheanadh è dhuibh oran,

Is rann a chuir an ordudh,

Cha bhi bonn na phoca',

Nach ol è 's tigh thairnn.

*ORAN don Taileir air bhi dba dol a mach, sa mhoch
mbàidin ris a bhèinn a shealg air na fèigh, 'se
fhuair è lorg na moidbich, agus shaoil leis gur è
lorg an t-sionnaich a bh'ann agus a'nuair a thàinig
è dbachaidb chaidb faothaid a mach.*

*Air fonn, Tha mi fo' liunn dubh 's fo' bhròn,
Sa chaoi' rìm bhèo bi'dh mise mar fin.*

Moch fa mhaidin dol nar 'n èididh,
Fhuair finn sgeula cabhagach,
'S chuir fud uile finn air sèol,
Gu dhol a choir nam bealuichean,
Thuirt am Brochdair is è g-èiridh,
'S mi-chèillidh am balaoch è,
Lorg a chait a'm bun na grìosaich,
Se bu mhiann le Alastair.

II.

'Nuair thàinig finn air ar n' ais gu lèir,

A nunn th'air Eire rachamaid,

Dh'èigh finn botal chum ar feum,

Mu'n gèilleamaid san astar ùd,

'Nuair chùннаic finn an àbhuinn uainn,

Cha robh 's taobh tuath na rachadh i,

'S dìombach a bha finn sa 'n àm,

Air taileir fann na spadaireachd.

III.

Chualas man ghiomanach threun,

Chàidh ris a bhèinn 'sa chamhanuich,

Shiubhail è mullach lèis fhein,

'S cha d'thug na Fèigh an aire dha,

Cha ro còileach na cearc fhraoich,

A dh' fhaodadh tighinn air bearradh ris,

'S ghabh na gèarran an ra-treat,

San *Donas* tè a dh'fhanadh dhiu.

IV.

B'fhearr dha fuireach am bun na luatha,

A fuaitheal mar bu chùidhe dha,

Na dol a 'mach ri aonach buan,

'S nach d'thug e nuas a t-fiothann leis,

Ach on a bha fàile dàit ;

Do'n tàil'eir rinn è mhi-shealbh,

B' fhearr leo uile bhi bàit,

Na tàmh ris 's nach bu dlighe dhoibh.

V.

'Nuair thàinig am fleasgach le stàirn,

Le neart na spàirn bha fàllas air,

'S dh'innis è fa bhail ud shuas.

A 'madadh ruagh gu'n d'fhairich è,

Gu'n ro e ann ' na fheagan àrd,

'S gur ann a dh'fhag e'm falach è,

Se fuilean muic a bh' ann an cèann,

An àmhlair thug an car asainn.

VI.

Sud mar thuirt an coileach fraoich,

A dhaoine b'olc an araidh fud,

An taileir a dhol dachaidh faoin,

'S na rinn è shaothair àllabail.

Shiubhail è le ghunna gleust.

'S bha coin a'n t-fhlèibh fànoid air,

'S aig fheobhas fa thogas è lòrg,

'S mor tha chòlg na dallaig air.

VII.

Sud mar thuirt a madadh ruagh,

Gun bhuaigh air fear na gùnnaireachd,

Ma bhios mise ann am fhlàint,

Gu 'm pàidh mi an na thuras è,

Cha bhi coileach air an spàrr,

Nach faigh am bàs m'as urrainn mi,

Gròigein òdhar an droch caoin,

Thèid naoi'near gu h-aon duine dheth;

VIII.

Cha dean an taileir fhad fa's beo è,

Feum a choir nam firichean,

'S on a dh' aoire mada ruagh è,

'S duallach dha nach cinnich è,

'S on a dh'inn's è fgeula fuadain,

Chuir è fuath a chinnidh ris,

'S b'fhearr dha'n t-snàthad a bhi 'na thòin,

Na'n dochas lèis a'n d'imich è.

ORAN do Chaptain Seumas Friosal Chuldaothall.

Air fonn, Gillean a'n fhèilidh.

(Composed in the year 1791.)

AN LUINNEAG.

*Togamaid fònn 's neo thròm gu 'n togainn,
Togamaid fònn le furan gun eislean,
Togamaid fònn 's neo-thròm gun togainn.*

I.

Mo rùn air a Chàibte'n, a thàinig air àstar, [neis,
Gu tigh mòr a phàilteis, làn tlàchd agus èibh-
Slàn ìomradh gu bràth, do'n duin' uasal's àilte,
Nach d'fhuirich ach gèarr. a cuir fàilt air Dunea-
dainn.

Togamaid fònn, &c.

II.
Gur tlachd dhuit 's cha mhì-mheas, bhì fiubhail
na mìltean, [gleusta,
Ad chuideachd co d'leas, don t-Sìobhardach
'S neo-shuarach da thàice, Mac'Coinnich nam brà-
tach;

'S on thàinig fibh dhàchaidh, bith focail gan
teumadh.

III.
Tha do bhain-Tighearna cliùteach, 's i teo-chrìodh-
ach tùrail,

'S i carthannach iùlar, 's bu dùchas di fhèin è,
'S mo ghèibh i mo dhùrachd, gur lughaid a cùram,
'S gu'n òlain gu sùnttach, air iontrain do chèilì'.

IV.

Thug nàduir duit gliocas, mar ghèard air do thuigse,
'S tu làn do dheagh ghibhtean, cruaidh mìsneach-
ail treubhach;

Tha furd ann do bhàile 's mòr muirneach do thalla.

Culdaothall nan seang-each, is eangar a leumas.

V.

'S geur-bheachdal gach taobh thu, cinin reachdal
gun diomba', [spèiseif,

Mì thlachd cha bu dù leat, 's tu fiùghantach
Se dh'iarrainn nam b'fhìn leat, do nàimhdean a
fgiurfadh. [duit.

'San cat a thoirt sùil as na dhuraigeadh beud

Thug nàduir mar dhòleab, dhuit buaidhean do
fhinnfir

An gàradh is ilse, gu miothur cha leum thu ;
Cha 'n fhiach leat mar stàtain. gun dìobradh tu t-
fhocal, [rè' bheirt.

Tha t-uail ann an cèartas, 's do thlachd ann an
VII.

Tha cruadal co dlù ruit, 'an uaisle san giùlan,
San onair do dhùcha cha dìulta tu èiridh ;
Sannsa leat daoine, na muilt agus caoruich,
'S cha'n fhaic'eir do raointean, gan caomhna fo'-
threudan.

VIII.

'S tu fhliochd nam fear, cliutach, o reachd chàisteil
Dùnaidh,

'N America b'ur iad gu fgiurfadh nan reubal :
Na Friofalaich ghrèannair, nach obadh roimh ain-
neart, [reubadh ;
Nam tarraing nan lànnta, bhiodh frangaich fo'

IX.

A Sheumais Chuldaothall, gu'm b'ait leam 's cha
b'ionadh,

Bhi faicinn do dhaoine, fo'n èadach air rèithlean,
Gillea co tapaidh, sa sheafadh fo' bhrataich,
Nam gluasad o d-aitreamh, fo' bhreachdan a'n
fhèilidh.

x.

B'e m-aidheir is b'àill leam do mhac' a bhi d'àite,
'S gu dìongadh è gàradh, d'a chairdean nam b'-
fheudar,

'S bu bhinni leam Oran, air cliù a'n fhir oig,
Na ge d' gheibhinn air bòrd, na tha chèol ann
an Eirinn.

xi.

Air a mheud da'm bi ghrùid, ann a d'aitreamh ga
fhiuradh,

A Sasgan thig cùinne, na chrúnas gu lèir è,
'S mar sud do Chuldaothall, làn pháilteis gun fao-
thair,
Co fad fa bhios gaoth agus fraoch air na slèibh-
tean.

ORAN don Fbreiceadan dubb.

*Addressed to DONALD FRASER, recruiting Serjeant
at Inverness, in the year 1790.*

*Air fonn, Thogainn fonn gun bhi tròm,
Air leataobh Moir a chaideil.*

LUINNEAG.

*Tba mo rùn, le deagh iùl,
Do luchd giulan nam breachdan,
Bonaid bbreac is cruinne cuairt,
'S fheileadh cuaich nan dlù pbleatan.*

I.

A DHÒMHNUIL bi gu fearail fuairc,
'S na biodh gruaim ort ri m-àiteas,

Gar am bhèil mi fada uait,

'S math leam suas thu gun airce ;

Tha mo rùn, &c.

II.

Ach nam bithinn san tigh òst,

'S mi gun òladh i 'n ceart-uair,

Do dheoch fàinte le deagh chàil,

Ge do phàigheinn le bat i.

III.

Is gar am bheil mi pailt do fìor,

Dh'èighinn fìopa le taitneas,

Agus d'n'òlainn è le h-aigh,

Air na fùinn a tha 'n Glasghu.

IV.

'An *America* gu tuath,

Stric a f huaradh iad gaisgeil,

Le lann thana ghearradh beum,

'S culbhair rèidh nan ochd àisinn

V.

Smi nach dio-chuimhnich gu faoin,

Na fir èatrom tha'm *Peairt* dhiu,

Stric a thug iad le laimh threun,

Do na reubalach caismeachd.

VI.

Bha na *Gaidheil* duineil riamh

'S tha iad fiallaidh, ro thapaidh,

'S 'nuair a theannadh iad ri fìri,

'S iad nach dìobradh a bhratach.

VII.

'Nuair chaidh iad air fàil a nùnn,
 Bu mhòr ionntain nan gaisgeach,
 Bu lionar, caileag laoghach òg,
 Bha fo' bhròn ann an Glasghu.

VIII.

Slionar bean a bha fo' bhròn,
 Air a lèon air fon macain,
 Cianail muladach gu leoir,
 Agus fròin do 'n *Tombac* orr'.

IX.

Nis tha'n cairdean subhach làn,
 On a thàinig iad' dhachaidh,
 Làn do dh'onair mar bu dual,
 Agus buaigh mar bu chleachda' ;

X.

Ge d' a rinn mi obair ghéarr,
 Na bi 'g radh nach èil tlachd orr',
 Air na fuinn ghearrainn ròinn,
 'S chuirinn sùim air an tapachd.

XI.

Tha na Cairdean nan gaisgeach,
 Tha na Cairdean nan gaisgeach,
 Tha na Cairdean nan gaisgeach,
 Tha na Cairdean nan gaisgeach.

ORAN do Choirneal Donnacha' Mac' Phearson
Bbreachdachaidh ann am Bàideanach.

Air fonn, A bhean leifich an fìòp dhuinn.

I.

LEAM is taitneach 's cha neònach,
Gabhail beachd air le dòchas,
Dealbh riochdail a Chòirneal,
'S è air sguitheil na shèomar,
Cha chuir fud mì gu dèoradh,
Fhad-fa 's màirionn è bèò air mo chionn.
Fhad-fa 's mairionn, &c. &c.

D

II.

Tha bonaid bhalla-bhreachdach bhàfach,
 'S ibht an eoin air mar lea-trom,
 'S cota dèarg mar bu chlàchdach,
 'S cloidheamh geala-shlios fo' achlais,
 'S fir fo'n àrmachd 's iad faisg air,
 Sud na dearganaich bhrais ann san strì ;

III.

Fhuair mi sealladh ga chèilidh,
 Le mòr thlachd agus ceutamh,
 Air a taraing na h-èididh,
 'S fiamh na mais ann na h-aodann,
 'S cuipe gairt na laimh theumaidh,
 'S each caol aigeannach èatrom ri taobh.

IV.

Meangan àillidh gun truailleadh,
 A dh'fhàs gu dofarach dualach,
 'S nìal an t-sàmhraidh cuir fhuadh orr',
 Bileach, dùilleagach, uaine,
 Sann o leasraidh fir Chluainidh,
 Sud an stoc o na bhuainnt i le cli.

V.

Stoc nan gallana fìonalc,
 Clanna *Mbuirich* nach dìobair,
 Fhuair iad urram gach tìre,
 Neart'ar urramach prìseil,

Seasmhach, barantach dìleas,

Ann f'gach car a'm bu mhiann leo 'n rùn ;

VI.

Slìon'ar cruadal air feachdan,

Fhuair Donnacha' Mac' Phearson.

Tric air uabairt 's air sèachran,

Dh'fhàg fud cruaidh ann am pèars è,

Tèas a's fuachd ma ri gaisgich,

Sè bu dual da o ghlachd è lann li.

VII.

Don aird an ear chaidh è òg ann,

'S Ghàidheil ghafta gun lèonadh,

Cliu don tìr fe bu dèonach,

Leis nà fir a bha sònruicht,

Nach robh tais ann an còmhrag,

Ris na fir nach robh dèonach air sìth.

VIII.

A nam dhoibh fineadh air rèidh-lonn,

Bu lion'ar *Innseneach*, breun dubh.

Sa cheann cli as a chèile,

Chluinntè caonnag aig bèistèin,

'S cuirp gàn gearradh le treun-neart,

Aig nà gilleàn nach gèilleadh fo' chuing.

IX.

Cliu as onair don Chòirneal,

Stric a dh'iomain è mòr shluagh,

'S *Hyder Ally* fa ghèocaich,
 'S iad bu ghile nan ròcas,
 'S cruaidhe 'muineal nan cròcan,
 'S nial na mara 's na mointich nan aoidh.

X.

A ri bu lòdail air feachd è,
 'S è toirt ordudh ga ghàisgich,
 Gaidheil mhòralach thapaidh,
 'S iad o dhùchas nan stachd-bheann,
 A theasadh dlù leis gun ghaifeadh,
 'S le mòr chliù a thighinn dachaidh le nì.

XI.

'An *America* thuathach,
 'Stric a tharraing è cruaidh-lann,
 'S bha na *Friosalaich* chuannta,
 'S iad fo' smachd mar bu duallach,
 Ealamh acuinneach ruanach,
 'S iad a leanadh an ruaig gun bhi fgith.

XII.

Slìonmhòr cruaidh-theas is baiteal,
 'S cunnart bàis ann san deach è,
 Fuil ga dòrta fe chleachd è,
 'S tric d'a nàimhdean thug caismeachd,
 A culbhair rèidh nan ochd aifinn,
 Luaidh as fùdar gorm caiteanach mìn.

XIII.

Sar Chomann-dair is caoine,
 Mùirneach, cathrannach, gaolach,
 Chuireadh mìsneach 'na dhaoine,
 Rachadh romh' ann fgach baoghal;
 Fhuair è lot is cha b'ann aon uair,
 Ann an onair fan faothair don righ.

XIV.

Ge b'è bhuaileadh air dallag,
 Bhiodh an cluasan gan tarraing,
 Bhiodh *Fear Cbluaini* s'a mhalairt,
 Le chuid uaislean nach fannaich,
 'S fir Shrath'eirean 's Shrath-narran,
 Dheanadh èiridh gle ealamh le spid.

XV.

Slìonmhor curaidh deas dealbhach,
 A fhiubhla' monadh is garbh-bheinn,
 Dh'èireadh leis gu neo-leanabaidh,
 Clann-Mhùirich neó chearbach,
 Smàirg a thachradh nam fearg orr',
 Agus cat ri crann dèarg os an' cionn.

XVI.

Gur ceann feàdhna deas càlma è,
 Do thigh *Cbrùbainn* nan garbh-laoch,
 A sheafadh dlù lèis am feara-ghleus,
 Chàidh chliù thar mo sheanachas,

Tha gach cùis dheth le dearbhachd,
Ann an eachrai'eachd Alba le sùim.

XVII.

Saoghal fada le buaidh,
Don teaghlach aigeantach fhuaire,
'Sa chuid a dh'ìmich air chuan diu,
Sgeula dhachaidh cha b'fhuath leam,
Tha mo chapar a gluasad,
San deoch flàinte man cuairt cuirear i.

---

*ORAN mar gum b'ann le Sìom Frìosal' Mac'Mhic'
Uislein 'an Srath-gblais, do Sbarlot Nigbean
Lacbluin an Rath-Liath a'm Bàideanach.*

Air fonn, " Over the water with Charlie."

AN LUINNEAG.

*Tba rùn mo chridhe dòn nighein is àilte,
Run mo chridhe gu bràth dhi,
Tba run mo chridhe don nighein is aile,
'S i gaol mo chridhse Shàrlot.*

I.

GED bhithinn co tèom ann an Gàilic fa'm bearla,
Cha chuir mi dhuibh 'n gèill mar a b'àill leam,
Bithidh mo theanga fo' gheafan 's m fheoil ann an
teas chrith ;
Nam smuainteach air teistean mo ghràidhse.
Tba run mo, &c.

II.

Fhuair i tuigs agus reasan, a's gliocas le chèile,
 Tha i banail, 's i beusach, ro ghrèannair, [teach
 Tha i carthannach bàinnti, mìn farast deas-chàinn-
 'S fiamh a ghair ann sgach am air mo ghràdhfa.

II.

Tha àilteachd na pearfa 'nuair thàr'as mi faisg orr',
 Gun d'thig uaipe feartan is feaird mi,
 'S gur ioghantas lèinn mar dh'fhàs i co cuimeir,
 'S nach mòltair sna chuir iad mo ghràdhfa.

IV.

Rinn-nàduir dhi dleasnais, nach fàillnich am feast i,
 Tha i làn do dheagh theisten, 's cha ghànn iad,
 'S tha gibhtean an còmhaidh, cuir tlachd air a'
 còmhradh,
 'S gur astarach. *cèolraidh* mo ghràdhfa.

V.

Gur mòr th'ann na pearfa ghniomh nàduir ri fhàic-
 finn,
 Mar d'f hàillnich mo bheachd as mo chainnt mi,
 'S i dealradh co sòiller, 's gad' fheuchta le coinneal,
 Nach fhaighte aon choir' ann am ghràdhfa.

VI.

Gur mise bhiodh èibheinn na'm faighinn domh
 fèin i,
 Tha mo shridhe na leum, 's è na dhèannruith ;

Gur samhladh do m' chaileigse ciuin mhaidin ear-
raich ;

Sa ghrian tighinn o bhearradh nan ard-bheann.

VII.

Gur bachlach falt bòidheach 's è fniomhach an òr-

Be taitneas gill òg a bhi teann orr ; [dudh

Air buaidhean a pearfa cha d'theid mi chuir
beachd orr.

Mun can iad gur leatrom mo chainnt doibh.

VIII.

Fhuair i h-àrach o h-òige, n' Srath-liath nam fear
mòra,

San tèaghlach tha mòralach cèannsglach,

Do'n *Pearsonaich* thapaidh, nach pilleadh le geal-
tach ;

Air a mbeud 's do 'm bi aca do'n àin-neart.

IX.

'S mo ghèibh mi'n Srath-ghlais i aon uair ann am
glac'aidh ;

Bithidh sòlas gun airceas fa nam fin,

Bithidh uifge nam feadan, aig glaifich ga leagail,

'S bithidh cèol ann ga fhreagairt le dànnfa.

X.

'S ge d' dh'èireadh dhomh fhreasdal, gum bithinn.

d'a h-èasbhui,

Aon te èile cha-leasaich mo chlànna,

'S bean eile ri m' làtha 'na h-àite cha ghàbhainn,
Ge d' roth mi car gràthainn am bhantraich.

Durachd a Bhàird da dh'òg Nigbinn Uàisail,

SLAN ìomradh do'n òg ghruagach,
Ceann na h-uasle sna 'm buaighean pailt,
Ciuin, min, tàiris, dhi beud cha chualas,
'S cha'n fhachdas riamh mun cuairt di airc ;
Se durachd a *Bhàird* mun càill è chluafan,
Sonas do uair bhi fuaight' na taic,
'S bhuaigh gun dìobradh bhi fèillte mu guailnibh,
Co fad fa bhios cuan a' bualadh stachd,

---

*ORAN do Phadric Urachatan Ceannuich ann an Dail-
bheart ann am Baideanach.*

*Air fonn, Faill ill h ò ro Thomais cha bhiag orm
thu.*

I.

'**A**N Dail-bheart tha 'h t-oig'ear,

'S cha mhòr a theid thàiris air,

Gur gille fìobhalt grèannar.

Mar mèalt ann am bharail mi,

Urchadanach cìnnteach,

Don fhior fhuil nach fànnachadh,

Do Dhòmhnuillich an fhraoich,

A bhiodh èatrom sna bèalaichean.

II.

Gu m flàn do Phadric,

Gur càirdeach an cèannaich è,
Tha bheannachdan na dhàil,
Chumais sàbhailt ri mhaireann è.

Aig fheothais thoirt na dälach,
Gun tàladh è caileagan,
'S cha chualas riamh fan dùthaich,
Mi-chliu dha 'fgur màth leam è.

III.

A chèolraidh nis nach duisg thu,
'S cuir funnt agus faram orm,
'As thoir smuaintean as a ghaoth,
Agus caoin domh gu airis orr'.
Tog maigne ann 's na speuraibh,
Is thoir geur-bheachd a mhaireas dhomh,
Is fada reine bèò ann am choir,
Chor gun làbhair mi.

IV.

Ge d' bhithinn ann am Bhàrd,
'S mi bhi chèaird air gu cùmantà,
Trian d'a bhuaidhean prìosail,
Cha 'n innfin cha b'ùrradh mi,]
Thug nàduir dha o fhinir,
Mar's cinnteach a h-ùile neach,
Fearalas nach trèig è,
'S deagh bheusan le duinealas.

v.

Slionmhor fruthan uafal,
 Na ghruaidhibh a' carachadh,
 Cha fhìle dubh nam bruach,
 Ach am fuaran cuir thàrais air;
 Mar phreas a meàdhon gàraidh;
 Fo' bhlàth air a bheannacha,
 Cha chrannaich teas na fuachd è,
 Tha bhuaighean co càithreimeach.

vi.

Gur dìleas da na Grànntaich,
 An dròing a tha bàrantach,
 Fir a chaisgeadh àin-neart,
 'S nach tionnta le fèamachas;
 A philleadh tòir gun tàing,
 Bheireadh nàimhdean gu aithreachas,
 Le lannaibh glasa cruaidh,
 Caismeachd luadh le puirt mheara dhoibh.

vii.

Biodh giubhas ri crann dìreach,
 Strol sìoda sa phlapairnich,
 Aig fir nach caisgeadh sìonntein,
 'S cha bhlìonaich na fras an iad,
 Biodh Còirneil Uilleam Grànt,
 Air an cèann 's cha b'e m prapair è,
 O Dhun nan lasgair uaimhreach,
 Nam gluafad len slàchdanan;

VIII.

Nam bu mhàighdean òg mi,
 'S mi fòrafach earrafach,
 Gun fiubhlain an roinn Eorpa,
 Lèm dheoin leis gun àithreachas,
 Tha tàitneas ann na chòmhradh,
 Bheir bròn gu bhì tairifeach,
 'S deagh bheufan mar bu dualach,
 Le fuairceas na mhàluichean.

IX.

Mo run gun fhoill do Phàdraic,
 On tha finn a' dèalacha',
 Gun duraiginn da cèile,
 Co gleuft 's tha san tàlamhfa,
 Do fhiol nan far dhaoìn' uaisle,
 Nach coifinn fuath ach carann do,
 On chaidh è dh'Iner-Dhrùthaidh,
 Thoirt dùchas a shean-athair leis.

*ORAN do Chladh Dbun-leicbeidi, agus do db'ac-
fuinn Mhic'Cullach.*

Air fonn, Jain Caimbeul a Bhanc.

* Gloine gun chafan, stop gun chlaigean air bord,
S mor an naire Mhac-cullach, nach eil è cumail
reut coit ;

I.

SANN mu thoiseach an carraich
A fhuair mi an caracha' cruaidh,

* 'Nuair a chaidh mi seach fa thainig an dram thun a bhuird.

'S cìnnteach mise nach cuala h-uile fear,
 Nuair a chaidh mi Shrath-narran,
 'An aite caraid car cuairt,
 Do Dhun-leicheidi fuas bu duilich leam;
 Cladh gun bhuaidh, air dhroch tuar,
 Sa ghaoth thuath cùmant air,
 'S nial an fhuachd, air mun cuairt,
 Leam bu chruaidh fùireach ann,
 Slionmhor clach tha 'na làirich,
 'S mor an nàire bhi àn,
 'S è gun ghàradh mu chèann a's mulad air.

II.

'S è air leachdainn gun fhurtach,
 Cas-uchdanach cruaidh,
 Pailt chlachanach, uamhraidh, dubh-leachdach,
 Faoin-ghlacach, cruaidh-chrapach,
 Ard-chnocach mun cuairt,
 'S mi-choltach, mi-chuannt, fad ùrrad è,
 Shìos a's fhuas, do mun cuairt,
 Talamh cruaidh creaganach,
 'S meall nan luaigheinn gu tuath,
 Glinn a's fuar fheadanan,
 'S neomh-fhraodhargach gàbhaidh,
 An t-ait è le greann,
 'S mi-chomhnard na th-ànn Dun-leicheidi.

III.

Tha è caoin gruamach sgreadach,
 Eadar chreagaibh 'an tòll,
 'S è mu leasruichean tròm gun chinneachdainn,
 Gur è mhais ann fan t-shàmhradh,
 Tuim do dhèanntaig 's iad dònn,
 'S tha iad teith-loisgeach lòn fna h-iomallan
 'S aobhair truais è gach uair,
 'S è on t-shluagh iomallach,
 S bi'dh madra' ruagh ann le dhuan,
 Agus tuar milleadh air,
 Tha è coltach ri lùndair,
 Sa lamh lùbta fo' chèann,
 'S è mar ùmaidh gun chàinnt fa bhùralaich.

IV.

Sa nam dhomh dol dachaidh,
 Chaidh mi feachad mun cuairt,
 Rathad fada 's è buan a's muladach,
 'S Domhall Mac'Phadraic,
 Mo nábaidh glan fuairc,
 Sanndaidh Friosail ud shuas a dh'fhuirich rium;
 Ann an Gaig, Dhun-mhacglais,
 Rinn finn stad, fhuireach ann,
 Struagh nach deach finn air ais,
 Bu mhi-thlachd ùile è,
 Tèine air a chagailr,

Cha ro frad ann ach gann,
'S bu mhi-choltach dhuinn tàmh na fuireach ann.

v.

'An tigh Mhic'Cullach nan cearc,
A thilg finn achdair air tìr,
'S beag a b'fhàirde finn fhein na chunna' finn,
San aig a bha'n acfuinn,
Bu mhi-thlachdmhoire cù,
'S ged' a rachainn ga h-inns cha b'ùrradh mi;
Gloine ghlas, air lea-chas,
Stop gun bhad-mhullaich air,
'S mac na brach ann a steach,
'S chuir an deathaich grùnnas ann,
Stuth nam feadan an lùbach,
'S blas ann t-sùthaidh air ann,
'S cha ro dèagh-thlachd an cèann na chunna finn.

vi.

Smor an nàire Mhac'Cullach,
Nach èil è cumail reut còir,
'S cha chan mis ach droch òlach tuile ris;
Ge d' a chaidh mi ga fhaicinn,
Cha robh mo bheachd air dhroch fhèol,
Cha do chleachd mi a's m òige 'n t-shiubhlaid-
Dol a steach dhuinn le fgairt, [eachd:
Bha finn cas, fulasgach,
Leigheas fuachd cha robh shuas,

Ga bu chruaidh dulaich è,

'S fear fuadach an àcrais,

Bha è àca co gann,

'S thug finne nar dèann am monaidh oirn,

Rinn Mac'Cullach an eacoir,

'S mor am bèid leam a chall,

On a tha è na Bhàrd co urramach ;

'S mo bhios è ri mi-sfa,

Thig an cirien ga cheann,

'S na th'air mintinn fa nam cha 'n innis mi,

On 's fear danachd è fèin,

Cha chuir beum mulad air,

On a b'abhaisf da leum,

Ann an ceum cunnartach,

'S mu'm bì è na chùpair,

Bheir è ùpag a's dèann,

'S cha chùram leis grèann na h-uile fir.

VIII.

Bha'n sneachda gu fiorafach,

Liath-chlòì'teach ann,

Gu h ibhteagach dèann-ruigh cuireideach ;

'S è teachd on èarra-dheas,

Thar barra-chinn nam bèann,

A's chuir è gu stàll Mhic'Cullach finn ;

A cheud chas chuir mi steach,

'An tigh na beairt chunnaic mi,
 Da chaor ann ri fhrì agus trì tunnagan,
 Bha cat ann le inneach,
 'S è mionnan da chàch,
 'S bha cearc a cur aird air fuinne dhoibh.

IX.

Bha cuilein gun chreideas,
 Gu beag-narach shuas,
 A's è na shuigh ann an cuairt a t-fhìomhalair,
 Bha feann-bhean a' càrda,
 Air a cràmpa le fuachd,
 'S tha mi moladh da uair a cumaltais;
 Bha i uaireigen cruadalach,
 Cruaidh, fulangach,
 Chuir a'n aois i gu caoile,
 'S i faoin ùireasach,
 Cha n ioghna Mac'Cullach,
 A bhi le mhùirichein fann,
 'S na chaidh dh'fheadail a chall a n uraidh air.

X.

'S iomadh àit ann fan cual iad è,
 Shuas agus thall,
 'S bu mhor mi-ghian a chàirdean mùladach;
 Gu deas a's gu tuath,
 On a chual iad è ann,
 Cha bhi miie cuir cainnt aire tuille dhoibh;

Bu mor a chreach,
 Call nan cearc, bha mor-thlachd uile orr;
 Coileach gasta nach ro tais,
 Bha gu gleachd ùrramach;
 Se Grèadhair na dunach,
 A rinn le ghunn orr an càll,
 Ceann gogach a dh'fhas gun duinealas
 Thoir foraidh uam gu Mac'Cullach,
 O'n tha mi duilich fa n àm,
 Oir 's fear cinnidh dhomh th'ann gu mhearachd air;
 'S gar 'n do dhearbh è bhi duineil,
 'Nuair bha mi urrad fa ghlèann,
 Ma tha'n dàn dhomh dol ann, cha n àithnich mi;
 Bu dual da tlachd
 Buaidh le smachd,
 Uaill on reachd ùrramach:
 Suairce pailt, cruaidh neo-thais,
 Cairdeil ait fùranach,
 Clann-Choinnich an ròsail,
 An am còmhstri nach fànn,
 Geur-lannach neart làmh cruaidh-bhuilleachail.
 Bu dual da bhi fearail,
 A thaobh sean-athair mo ghràidh,
 Sèann damh caparach àrd nam firichean,

Ge d' a chaidh è gu neo-ni,
 Cha deach an ònair a chàll,
 Oir fhuair finne dheth 'n cèann 's na bioranan ;
 'uair bu bhed è na chòir,
 Ged' robh tòir millidh air,
 Iar rachadh luaigh na fheoil,
 Cha bu leòn tuilidh dha,
 Nam dìreadh na leachdain,
 Mar biodh a chàfan air chàll,
 Cha robh thrùp ann son Fhràing na philleadh è.
 XIII.
 Ach on a chaidh è gu dolaidh,
 'S gun deach a cholainn air chàll,
 S nach eil fios againn càit an d'imich è :
 Cha chuir mi air Gàilic,
 Ge d' a thàrinn fan àm,
 Mun can cach gur è m Bàrd a dh'innis è,
 Uam le sgairt funntach brais,
 Suas do Ghaifg cuiridh mi,
 Soraidh uam air an uair,
 Mu m bi' luaigh tuilidh air,
 dh'nfè Mac'cullach,
 E bhì gu furanach treun,
 gun d'thig cabar an fhèigh sam mùllach dheth.

*ORAN do'n Earla Thuathach Triath Cblann Choin-
nich.*

*Air fonn, Theid mi lem dheoin dhuchais Mhic'
Leoid.*

1.

Do Bhràthain nar steud, 's cathair mo cheum,
M'-aigheir do'n treud chalg-bhiorach ;
Suaimhneas an fhèigh, fuasgailt gu feum ;
Mac'Coinnich nan sgeith balla-bhreachdach ;
Slàn iomradh dhuit fhein, fith dha do cheum,
Siobhart on d'theid t-ainmeachadh ;
Bì'dh ceathairn le sùnt le àidhèir is muirn,
A' caitheamh do chùirt, ana-barraich.

II.

Gheibhte gu leoir, pailt mu do bhòrd,
 Deoch do gach sèort a dh'ainmichein ;
 Fìon as portar as beoir, rum as brandaidh re òl ;
 A chuireadh fir òg, air meana-mhaineachd ;
 Bu toilintinn do Dhiuc, tachairt a' d' chuir,
 Gheibhte luchd ciuil èanachaineach ;
 N'am cromadh do'n Ghrèin, a' teannacha theud,
 'S bhiodh farum aig beus dèarbhta dhoibh.

III.

Gheibhte ann ad' choir, tlachd air gach sèol,
 Gun airce gnn léon searbh-fhocal,
 Bhiodh do ghillean gu tèom, as miol-choin air èill,
 Gu fireadh feadh bhèinn is garbhlaichean ;
 Nam tearnadh dhoibh fhèin, gu àros an f heigh,
 Ga 'm b' abhaift bhì'n fleibh garbh-gleannaihh ;
 Sgìonan tana 's iad geur, gu fionnadh gan reir,
 Thighinn dàchaidh tròm-cheum's èallachan orr ;

IV.

Ach na'm bithinn gu dàn, am *fhìli* na'm *bbàrd*,
 'S m'iomartais, làn seanachaidheachd ; [os a àird,
 Dubh a's peann ann am làimh. cuir do bhuaighean
 Cha'n innfinn ach pàirt ainmeig dhiu,
 B'e fud m' àigheir's mo run, bhì g'aithris do chliu,
 Chaidh fad ann an uil ghàrbh-chrìochaibh ;
 Slìonar beannachd as ùr, tha'n taice ri d'chull,
 'S do ghlioc'as 's gach cuis dearbhhta dhuinn.

v.

Mìn fochdrach ri tuath, gu'n dì toirt do dhaoin'

Làidir macanta' cruaiigh feara-ghramail; [uaisle
A chumadh ceartas ri d'thaobh, 's cha bu ghlacair-
eachd cùil,

Sann leat nach bu diuil cealgaireachd;

Cha 'n è dile nam bruach, tha co fionalt 'a d'ghru-

Ceann a'n cìinntich an gluais àragamaid; [aidh,
Ach uisge 'n fhìor fhuaran ùr, tighinn na thi e na
ghrunnt,

T fhuil rìoghail 'a d' ghnùis dhealbh-mhaifich;

vi.

T fhuil rìoghail gun spot, gallan dìreach on ftochd,

Triath Shìobhaird mor-neart'ar armailteach;

A theas gu dileas le tlachd leis na rìghribh a bh'-
achd,

Gus na dh'ìbir ceann-taic nan leanmhuinneach;

Sa chum an tìr gun bhi glact', iomadh bliadhna le
gleachd,

'S luchd na casagan dait, cha dheargadh orr';

Luaigh is fùdar gun airc, gunna gleusta 's lann ghlas,

Os-cionn fheile nam pleat neo-ainmeigeach.

vii.

Leam is duilich r'a luaidh, *Còirneal Uilleam* nach
buan,

'S air *Hambarstoun* buaigh gu meanaichein;

Agus Coinneach nam buagh, tha air uilein 'sa
chuan,

On reachd urramach uafal mheara-chleafach ;
Mìle beannachd don ti, nach d' fhag aitreàmh gun
ni,

Leam is taitneach gur cinnt an seanachas è ;
Sa chuir thugainn gu tuath, ceannard ceann-sgeu-
lach fluaigh,

Ann an ionad na ghluais air fairge uainn.

VIII.

'S mor t onair 's do chlu, ann an *Lunnain* sa *chuir*,

Do thuigs ann an cùil cha n fholaiche tu ;

Dàna misneachail ciuin, 's tu a thagradh gach cùis,

Sa fheasadh air taobh nan Albannach ;

Do d' chinneadh mar chrùn, ad'chul-taic, 's ad'
cheann-iul,

Slionmhor meangan glan ùr a dh'-fhairde tu ;

Slion'ar gille deas òg, bhiodh ad' iomairt le'n deoin :

'Nuair a thogta da chroc air gèala-bhrataich.

IX.

Bu cruaidh fhortan gun taing, do'n ti a dh'obadh
do chall,

Sa liuthad gasan gun fheall a champa leat ;

Bu lion'ar fleasgach neo-fhann, nach coidleadh le
frann,

'S Iarla Shiobhard an spairnn ain-neartaich ;

Dh'èireadh fud le mo rùn, fir Chinn-tail air do'chùl,

'Stric a choifin fud cliu nàimhdean doibh :

Clann-Linnein nam buagh stric a dh'ioman iad
Sud na fir a tha cruaidh ceann-sgeulach. [fluagh,

X.

Nam tional do chuirt, 's uaislean do dhùch ;

A sheafadh gu dlù calmadail ;

Misneachail treun muisgaideach gleust,

Seasmhach fo' sgèith thargaideach ;

Fir *Leobbais* gu leur, dh'eireadh leat fhein,

Len lannadh cruaidh geur ceanna-bheairteach ;

Bhiodh miltean diu ànn, fioda ri crànn,

'S dileas a chlann chèanna-chrocach.

XI.

Clann Mhurchaidh nan corc, dh'eireadh iad leat,

'S cha chuireadh a gheilt àmaladli orr ;

Fiùrana gaft ùrar nan neart,

Dùsgach 's cha chaisg seanachas iad ;

Nam taraing nam pìc, ealamh gu strì,

Ghearradh iad cinn 's èarbalan ;

'S tlachd ri do thaobh, 's taic rid' chùl,

Slioc *Ruaraidh* nan tùr *Fàrbairneach*.

XII.

Iarla Chròmbail o Leòid. 's fòirmeil le sheòid,

Foirfidh 'san toir shonna-bhuilleach ;

'An eireachdas slòigh, ealanta feoil ;

'S ceannardach cròc loma-ruisgeach ;

'Nam taraing gu feum, ceannfuirichte treun,

Fearail gun lèig bhuaileadh iad ;
 'S bhiodh naimhdean nan rèis. dol as uapa fhèin,
 'S iad nan càbhaig nan diaigh luath-chenmach.

XIII.

Clann Mhic'-Rath air do fgà, ghabhadh do phàint,
 Nach athadh gu bràth 's càlg orra,
 Fìughantach deas, ciuin. nach leig leis,
 Siubhlach gu teas ain-meineach :
 'Nuair fhìneadh iad cròft. chite gun toirt,
 Cinn ann air dhroch charbhaireachd :
 'S bhiodh nàimhdean fo'm bonn gun anam nan
 Le mire nan sòn nan tàrbh-bhuilleach. [com

XIV.

Clann Dòmhnail an fhraoich, 's leor ri do thaobh,
 'S *Leodaich* mar aom fearg orra,
 'An *Afain* o thuath. 's pailt do dhaoin' uaisle,
 'S Catuich cha ghluais cèarbach leat ;
 Tòisich nam mac', 's òrdail air feachd,
 Strol agus cat càrballach,
 'S Clann-Chatan nam pic, sgaiteach gu fìrì ;
 A bheireadh gu cìs dèarganaich.

XV.

Mac' Shiomaidh on àird, bithidh, n iomardais,
 'S fir leis nach gnà leànabai'eachd ; [chàich,
 Am Fìne nach tais, nach pilleadh air ais,
 Friosealaich ghaft 's àinmeil iad ;
 Thig Siafailich bràis, òirn a frath-ghlais,

Onair le tlachd, dhearbain asd ;
 Nam spealadh do phiob, 's caraide fillt
 Mac Chailein on tir Earra-ghaelich.

XVI.

Clann Leathainn nam buagh, ghleidheadh leat
 A sgathadh le tuar sèalg orra, [fluagh
 Len cuilbheire gleuft, 's lom-lanna geur,
 A ghearradh le treun f heara-bhuillen ;
 'S chite nan dèigh, cuirp air droch ghrèidh ;
 Nan cutan air feur gairfinneach,
 'An cunnart cha d'thèid, mail' air an ceum,
 'S gaisgich o Bhrèid-Albainn iad.

XVII.

Dh'eireadh iad leat, miltean air feachd,
 Chualas 's gach bachd àinmeil thu ;
 Slion'ar do néart èidear *Ile* nam mart,
 'S caoil, rònach nan stachd gàrbh-chreagach,
 Se ghiorraich mo sgeul, m'aiteas dhuit fèin,
 Rachainn th' air sgèith fàirge leat,
 Thair connain nan stèill, foraidh uam fheìn,
 Do Brathain nam pìos àirgiodach.

LUINNEAG do Dhuic Earr-Ghae'al,

Air fonn, Nuair a bha mi aig an t sèisean.

LUINNEAG.

Tbogainn f'onn nèò-thròm le b-aiteas,

Air an Duic da n iùl na stac-bheann,

D'am bu chliù bhi dlù fo'bbrat.

Le luchd nam breachdan uallach,

I.

CAIMBEULACH deas tèoma fearail,

Iriosal spèiseil gun sgainner,

O dhùchas nan stuchd 's nam bealach,

'S dh'fhàg fud fallain cruaidh è.

Tbogainn, &c.

II.

Tha è rìoghail, dìreach, gallant,
 Fiughantach, cùirteil, gun sgallais,
 'S dholain fhein deoch slaint Mhic Chailein,
 Dh'ùisge glan an fhuarain.

III.

Fear nach tais 'an caismeachd ghlèadhrach,
 'S buan a choir air Inearaora',
 'Slionar beán a's duine a's màighdean,
 Dh'fhoineachdas an t-uafal.

IV.

'Slionar treun-fhear tèoma tapaidh,
 Eadar Ceann-tir a's loch-airceig,
 Earra-ghaelich nach faoin an caitein,
 A dheanadh brais leis gluasad.

V.

Caimbeulaich nan geur-lann fùileach,
 Fir gun sga 'an gabhadh cunnart,
 Chit' air feur nan dèigh sa chumasg,
 Cuirp nach b'urradh gluasad.

VI.

'S mor a mheas aig uaislean dìleas,
 'S Còirnenl ann an Geaird an Rìgh è,
 Sàr chomandair foinneamh fìr ghaist,
 'S cèann air mhìltean fluaigh è :

VII.

S fhada fhiubhail cliu Mhic Chailein,
 Meafg dhùchan 'an iul fan aineol,
 Slionar laoch bu bhèara tarraing,
 'Nuair fgaladh an fhuaimaid.

VIII.

'S mo ghèibh è mo dhùrachd sàbhailt,
 Cliu a's onair dhà 's buaidh larach,
 Sluagh gan toirt a dh'ionnfaidh blàruibh,
 Tharraing pairt do'n bhuannachd.

IX.

Ga be bheireadh tàir le tàilceis,
 Do Mhac Chailein nan sluagh gasta,
 Chìte fiunn fo' chrànn ri spadadh,
 Chlaigeanan bh'arr ghuaillibh,

X.

Struagh nach mise dhiongadh. naoi'near,
 'S sheafainn lèis mar sheafadh aon fhear,
 'N àile 's f'hàda chluinte glaodh,
 'Nuair theannadh faoidh ri cruaidh chath.

XI.

'S on a thà finn sa'n tigh thàirne,
 Olamaid deoch slàint nan càirdean,
 'S Mac an Dùic cha dean finn fhàgail,
 Sud air slàint an nasail.

Mairearad Mbolach mbin.

Air fonn, Dùnnacha le ghunna goirid.

AN LUINNEAG.

Mo rùn Mairearad mbin mbòlach,

'S mo rùn Mairearad mbòlach mbin,

Mo rùn, &c.

Slionar guille th'air a ti.

I.

SLIONAR gille tapaidh bàrra-ghast,

Eadar Dealganros na frì,

'S ceann Loch nis nam bradan tarra-ghast,

Tha gun imcheist air a ti.

Mo rùn, &c,

II.

'N àile chumainn trot ri naoi'near,
 Ged' a dh'aomadh iad gu strì
 'S cha leag mì gu bràth le duin' i,
 On a dh' fhas i molach mìn.

III.

Struagh nach eil finn ann fa n àiridh,
 Air ar fàgail ann leinn fhin,
 'S chumadh i on fhuachd mi fàbhailt,
 On a dh' fhàs i molach mìn.

IV.

Ge d' a ghèibhinn tàirgse bhàin-tighearn,
 'S neo-ar-thaing a bheirinn di,
 'S mòr gum b'fhèarr leam Nic an Leanntrais,
 Tha na th'ann dhi molach mìn.

V.

Buaidhean mo chruinneig cha lèir dhomh,
 An cuir an gèil cha dean mi 'n ins,
 Thug nàduir dhi tuigse rèafan,
 Agus cèill na beufan fillt.

VI.

'S i air a fgeudacha le h-àilteachd,
 Sa càirdeas mar ghràn air pill,
 Seimh, fallain ùr 's cumaite dh'fhàs i,
 O mullach gu sàil a buinn.

VII.

Leam a b'ait a bhi ga pògadh,
 Beul on d'thig an t-orain binn,
 Gruaidh mar dhearcaic fuil is mòthair,
 'S mor mo bhòst a glòir a cinn.

VIII.

Bannsa leam a bhi ga h-èisdeachd,
 Na smèorach fa chèiten fhìl,
 Na cèol file nam binn theudan,
 'S na tha chèol 'an Eirinn chrìdh.

IX.

Do Chuileodair gu'n d'thig gàisgich,
 Gillean tapaidh as gach tìr,
 'S bi'dh gach fear an gàall air fuireach,
 Marri Màirearad mholach mhìn.

X.

Dheanainn cur a's ar is buain dhi,
 'S dheanainn cruach gun chiorram dhì,
 'S bhèirinn fìothann o uchd fuar-bheann,
 'S bhèirinn ruaig air cuantaibh sgì.

XI.

Shìubhlain la 's fhìubhlain òi'che,
 Is ghleidhinn sàibhreis dhi gun dì,
 'S on is caomh leam Nic-an-leanntrais,
 'S caomh le Nic-an-leanntrais mì.

XII.

Bheirinn greis air mire 's mànnran,
 'S grèis air tàladh mo chuid fheìn,
 'S grèis air briodalachd ri mànnfachd,
 Tha mo ghràdhfa molach mìn.

XIII.

'S bheirinn grèis air òran àithris,
 'S grèis 'an tabhairneachd nam pìos,
 'S cha bhiodh càmpar orm na mùlad,
 Marri Màirearad mholach mhù.

D
 M
 Na
 Slic
 Na
 A

ORAN do dh'fhear nan Earrachd,

Air fonn, Jain Caimbeil a Bhanc.

I.
DE OCH flàint fear nan *Earrachd*,

'S ì bu mhàth leam mun cuairt,

Màidfeir Ailein an t-uafal iriofal,

O thir nam fear gasta,

Na fìor Abracha chuannt,

Bheireadh sgairt san toir chruaidh sa philleadh i;
Slionar treun-laoch, mor spèiseil,

Gun bheud cumadh orr;

Nach gabh fiamh ri dol sìos,

Ann an dìan fhùlasgadh,

G

Eadar bràigh Loch-airceig,
 'S bun Lochabar nam bò,
 A dh'èireadh leat le n ceart deoin fa chumadh riut.

II.

'An America thuathach,
 Bu mhòr buaghail do cheum,
 ('S dh'fhag sud miosail thu fèin aig Lunnanaich :)
 'S ge d' chuir iad tigh pùnnat ort,
 'S màth a chuimhnich thu leum,
 Leat am prìosan cha b'èibhinn fùireach ann :
 Bannsa leat dol fo'bheirt,
 Ann an gleachd bhuilleachail,
 'S cuilbheir rèidh gu grad fheum,
 Gath o bheul chuireadh è.
 Nam taraing nan slachdan,
 Gràdh cas b'e do mhiann,
 'S Do d'naimhdean bu lionar buille uait.

III.

Ann an ònair do dhùcha,
 Bu chliu leat bhi ann,
 A' rùsgadh nan lann san iomairt ud ;
 Gan gearradh le dùrachd,
 Feoil ur cha bu ghann,
 Bhiodh smùisernich ann 'nuair mhiradh tu,
 Bu lionar corp, air an lot,
 'S iad air droch inniseachd,
 'S fir gu leoir air an leon.

'S iad gun treoir pilleadh uait,
 'S tu a sguabadh gu mion,
 'S cha b'e do char fuigheal beum,
 'An clàr tharaing nan ceud gu mire-chath.

IV.

A *Mbàidseir* Ailein mo dhùrachd,
 Gun ruig gu cùl-thaobh do sgeith,
 Clù is ònair 's mor spèis do chinnidh dhuit ;
 Slionar neach a tha dlù dhuit,
 Do thìr dhùchafaich fèin,
 A tha gu h-ait air son sgeul do chinneachdainn,
 Tha t-uaisle pailt le tuar cheart,
 Suairceas, tlachd, èireachdais,
 Iular fàifg gun ra-spars,
 Cruaidh neo-thais, èalanta,
 'S beag an t-ioghn' thu bhi lodal,
 'S mor do chòir air gun tàing,
 'S gun bhuaint thu on dròing nach cèileinfe.

V.

Nior mheala mise mo chòta,
 Mar math leam bèò thu fhir threun,
 'S mòr phàilteas dhuit fhèin gun uireasbhui,*
 Gallan dìreach gun dochair,
 O'n deagh stoc nach eil brèin,
 Dh'fhàs dofrach lan gheugan ùrramach ;
 Na Camshronaich chogal,
 'S iad garbh cullaideach,

Cruaidh fo'n armachd neo-chearbach,

Fir chalm churanta,

Dileas cruaidh calla-ghaist',

Brisg ainemeineach, làn-deas,

Sgaiteach san deann-chath fùileadach.

VI.

Slionar fruth prìosal,

A tha dèiridh mu d'ghruaidh,

O fhior uisge 'n fhuarain chàithreimich ;

O phreas chul na dìge,

Cha d'rinn do shinnfire triall,

O chirein loch *Iall* a charuich iad,

Tha do ghibhtean co tric,

Ann a measg àinichean,

Stuama, ciuin, gun bheum cuil,

Seas-mhach cùl-bharanntach,

Fiughantach mòr-chuifeach,

Dòchas deagh chèill,

'S òirdheargach bèas do leannainse.

VII.

Clan-Leathainn on Drèollain,

Le miann còmhraig nan spuac,

Gur dileas da uair an spionnadh dhuit ;

'S bu chinnteach do choirse,

Nan d'thigeadh fòir-neart ort cruaidh,

Sliochd tighe don dual na Driomannan ;

Mo chèolraidh steach, gàbhail tlachd,

Le geur-bheachd ìoghantach,
Air uail' do theach, dualchais ceart,
'S uail o d' fheachd ginealaich,
Tha mo smuainte co tàiris,
Ri grìan a dealradh roimh chèo,
'S beir mo fhòraidh le cèol do Lùnnan uam.

---

*RANN o chainnt Chaiptein Mhic Gui'ne ann an
Coire-bbruach a Srath Eireann air dha Oran nan
Caorach a chliunntein.*

Is iomalaideach an faoghal cruaidh,
Is intinnen an t-sluaigh gu beachd,
'S aonranachd a faigheinn buaigh,
Far a minig 'n do ghluais feachd.
Cha d'thug mi do na Caoraich fuath,
'S fhada uam 's cha bu choir dhomh,
'S iad lamh dheas chùmail na tuath,

Caoraich nan cruach-bheann gun chron.
 'S biadh a's eadach iad gun ghò,
 Ni fuachd fhògradh 's nach-lèon gean,
 Solas maraon, chuireas faoilt air feoil,
 Tha 'm buaighean marbh a's beò mar fin.
 B'ait leam am faicinn air fliabh,
 'S nèò-chiontach an trìall fa ghlèann,
 Ann sna fri'bh a dh'orduich *Dia*,
 B'e mhi chial mar biodh iad ànn.
 Ach solc am mathas air leam 's gur faoin,
 Bhi treigfinn dhaoin' air son am prodhaid,
 Sa ghiorrad fa sheafadh iad suas,
 Ri uchd fuathais, nan cruaidh throd.
 Cha'n fhaic'ear 'm fhearann na 'm fhonn,
 Foth threudan na bhonn-lair achd,
 'S cha chuir mi Caoraich gu bràth,
 Ann a 'n àite nam fear gair.
 Fhad fa mhàireas beò nàduir a' m' chliabh,
 'S fèin bheufan le geur bheachd,
 Cha'n fhuilling mo chridh na'm fheoil,
 Domh daoin' fhogairt le dò-bheart.

ORAN do dh'Uilleam Mac Ille-bbraigh

Air fonn, Hò 's fhada tighinn thu.

AN LUINNEAG.

Gruaimein cha 'n fbuiling sinn,

Oir 's bruidhleanach duilich é,

'S fuar è neo fhuarastach,

'S gur è 'n tuireadh leis 's a's àns.

I.

THA mo smuain a' breithneacha',

Gu faoilte chuir nam b'àithne dhi,
Tha ascaoin caoin a's greannach orr',

Slèir dhi thair bearradh nam bèann.

Gruaimein, &c.

II.

Thair linge dhù-ghorm ghaireanach,
 Thoir fios do Dhulmachgearraidh uam,
 'S mèalta ann am bharail mi,
 Mar eil mo charaid ann gun tàing.

III.

Uilleam òg cha mhisle leam,
 Gur Bràigheach è le m'fhiosfracha',
 Se dh'fhag bhur càirdeas meiteilteach,
 Na fèigh bhi fgiotach ann fa ghlèann.

IV.

Gille sìobhalt misneachail,
 Cruaidh glan dileas mèasarradh,
 'S ged' thug am freasdal ìbhteag as,
 Chuir nàduir gibhtean ann na chèann.

V.

A measg nan steud gur toirteil è
 Gun cuir è greim 's cha dòchuinn è,
 Ged chuir an sèisein dòchair air,
 'S nach d'chuir e'n dròchaid air an àllt.

VI.

'S gleuft air pìob is figheill è,
 Gu ceol thoirt do na h-ìngheanan,
 Le fheadan teoma sìothanach,

Chuireadh è lighich gu stall.

VII.

Nan tarlamaid sna Taibhreineibh,
 Bhiodh fhiughantas gun fhalach air,

Gu funntach. criodhail, cathrannach,
Dh'òlamaid fearrag do'n dram.

VIII.

Bhiodh cèol na's leoir neo-uireasach,
'S bhiodh roinn le càinnt ga chumadh leinn,
'S ge b'e their nach burradh dhuinn,
Air làmh mo bhuithinn tha iad mèallt.

IX.

Tha'n faoghal so co iongantach,
'S gur mairg a bhiodh ga chruinneacha',
Cha dean finn umhlachd tuillidh dha,
'S nach eil ionad againn ànn.

X.

Lion an stòpa fhàthast dhuinn,
'S gu 'n òlamaid gu h aidheireach,
'Se dh'fhag co faoin an ràthad duinn,
Nach d'fhuair finn mnàthan na clànn.

XI.

'Slionar bròinein acàrach,
A' tionail fòir gu taisgeideach,
Thig fir nan dèigh gun achdarrachd,
Se 'n uail 'san tlachd a chuir san dràm.

XII.

A dhaoine thugaibh 'n aire dhomh,
'S na deanaibh sgaòileadh cabhagach,
Mu'm fàs bhur pòchda fàlamh dheth,
Uam am balaoch le chuid càinnt.

Cha bhi sinn ri caomhnadh riobach,
 Caomhnaidh riobach, caomhnadh riobach,
 Cha bhi sinn ri caomhnadh riobach,
 'S math a chuideachd lèinn an dràm.

Beannachadh Bàird do dh'fhear Choire-mhonaidh.

MOCH dì-màirt smì g'amhrac uam,
 Gur beag mo ghruaim 's gur mor mo thlachd,
 Gu Coire-mhonaidh mo luaigh,
 Thoir foraidh uam mun d'thèid mi steach,
 Gu cèann uigh nam Bàrd,
 Nach fhaic a Ghàilic air leath chas,
 'Sa chumas feasmhach i gu bràth,
 Ged' theireadh cach gu'n d'theid i as.

---

*RANN do'n chnu a chaidh a ghibht a 'n ionnsaidh
Marcus Fhunntainn,*

A CHNU nach d'fhas riamh am Breatan,
Tha lèithid tearc air feadh nan gàrbh-chrìoch,
Le tàmailt cha sgain 's cha frachd i,
'S i air a cuir le cearcail àirgid,
Gibht' phrìosail gun lèon do'n òg Marcus,
Gòrdanach mor-neartar àrmail.
Tha ònair an Dùic 'sa chùl-taice,
O thràigh gu tràigh 'na bhailtean àinmeil.

*ORAN leis an Ughdair air dha bhi g'ambrac air
caileagan Lunnainn agus a smuainteachadh air cai-
leagan an Taobh tuath.*

*Air fonn, 'S bochd a nuaidheachd 's gur cruaidh,
Tha agam ri luaigh an dràst.*

I.

A DH' Alba gu tuath,
Thoir an t-sòraidh fo uam gun dàil,
Far am fàighte na sùinn,
Air am biodh an aoigh gun tàir,
Far am fàighte na feoid,
'Sa chlann nighean is bòi'che bàrr',
A lionadh cridhe gill òg,
Bheireadh bruighinn a's còmhradh dhà.

II.

B'e fud m' àighear 's mo mhiann,
 Bhi gan tàthaich gu dìan fo' fgàil,
 'S na fàighinn mo rùn,
 Gun a fuidhinn air culthaobh chàich,
 'S ged' a gheibhinn a trì,
 Cha bu lughaid mo fhìth a dhà,
 'S math a dh'fhoghnadh a h aon,
 'S mor a ghàbhainn fa chaochla' ràdh.

III.

'Nam dhomh faicinn air fèill,
 Air banais air fèisd le fàilt,
 Gun lionadh iad fèin,
 Mo chridhe le h eibhneas gràidh,
 'S iad nan uigheam mar gheugan,
 Uile gu lèir fo' bhlàth:
 'Sa 'n inntin mar lòn,
 Air bhàrraibh nan tònn a' fnàmh.

IV.

'San cridhe nan còm,
 Na shuigh 'n co-f hònn ri 'n càil,
 'S b'e aigheir gach tè,
 Gum faigheadh i spèis th'air chàch,
 'S b'e 'n durachd gu lèir,
 Mar tha fios agaibh fèin mar thà,
 Gu mealladh i thù,
 . Le sealla' a sùilean tla.

V.

B'iad sud fuilean na maife,
Fo' mhaladh nan rosg bu rèidh,
Sann leamfa gum b'ait.

Bhi daonnan fo' thaic an fgèith,
Bhiodh Gaelic gu pailt,
Gun fhàillige blas nam beul,
Sa mhaidin gu moch,
Gum b'fhonnar leam guth gach tè.

VI.

'Naile 's mis tha fo' ghruaim,
'S mi fada o thuath gu deas,
Ann an Lunnain nan cleòc,
Gheibh mi iomadach feorta cleas,
'S mo chuimhne gu buan,
Air na dh'fhag mi gu tuath, mo cheist,
Air na rìbhinnein fuaire,
Chuireadh m'fhuil ann an gluafad teas.

VII.

B'annfa bhi ann fa ghlèann,
A siubhal nam bèann 's nan stuc,
Nan Sàsgan air chàl',
Far nach fhaic mi mò ghràdh le lùl,
Tha na maighdeanan sìobhalt,
Uile co mìn 's co ciùin,
Ach b'e 'n aigheir 's a mìann,
Mo chuir aun an lìon gu dùint.

VIII.

Sann an Uapaing a thà,
 Na caileagan dàna faifg,
 Tha iad uile lan càirdeas,
 Cridheachan blà tais,
 Ach mo gheibh iad fo'n fgèith thu,
 'S cinnteach mun d'thèid thu as,
 Gum pàigh thu dō chèilidh,
 'S tairnidh iad teud man feach.

IX.

Ach ma mhaireas mo shlàint,
 'S gum faigh mi gu bràth dol uatha,
 Cha'n fhuiling mi tàir,
 Do na caileagan tha gu tuath,
 Ged' theireadh iad pàirt,
 Cha neil iad nan tràillea fuar,
 'S thar stuathanna' àrd
 Thoir mo fhòraidh gun dail thuchd uam.

ORAN do na Caoraich Mboire.

Air fonn, Dìbhlist do chreidi' an t-sagairt,
 Thainig fada fada nuas,
 'S bheirinn mo mhionnan le creideas,
 Gur iad a ghiod mo chuid uam.

SMOR mo mhulad is mèislean,
 Mu mhoch-thra 's mi g'èiridh suas,
 Gum bheil m'inntin air a ceusadh,
 'S cha neil feum dhomh bli ga luaigh,
 'S mi bhi g'àmhrac air na speuruibh,
 Chi mi 'èir na maidin uam,
 Chi mi muir a's tir le chèile,
 San dealt air an fheur mun cuairt.

II.

Chi mi cnuic, a's sluichd a's flèibhtean,
 'S cha lughdaich iad fhèin mo ghruaim,
 'S chi mi dol a mach nan treudan,
 'S loingeas bhrèid-gheal air a chuan,
 Chi mi Gaidheil 's iad nan èiginn,
 'S iad a g'èiridh suas fo'n chuail,
 'S chi mi daoine gar fìor thrèiginn,
 'S uach 'eil spèis dhoibh san Taobh tuath;

III.

Se dh'fhag mulad air m'inntin,
 Sa chuir mì-ghean orm le gruaim,
 Na daoine uaisle bhi co mìothur,
 'S gun chuir iad na h'islean uath,
 'S gun chuir iad air falbh na daoine,
 Gus na Caoraich a thoirt suas,
 'S ged' a tha iad pailt do dh'aodach,
 Tha'n cuid fearainn faoin gun tuath.

IV.

'S bochd a' naigheachd ri èisteachd,
 'S tha fios agaibh fèin gur cruaidh,
 Sliochd nan curaidhein treun-mhor,
 Dan robh spèis a bhi gun luaigh,
 Stric a chuala mi fhìn,
 Aig mo fhinnfire iomadh uair,
 A luighad gaisgeach gasta deagh chli,
 A bha 's na lunnibh dh'ìmich uainn.

V.

Se fath mo mhulad ri innse,
 Far an cluinnte pìob le fuaim,
 E bhi 'n diugh gun chèol gun daoine,
 'S meilich chaorach air gach bruaich,
 Thrèig iad fearalas gaisge,
 'S tha'n cridheachan farfuing fuar,
 'S gnr è ceaird 's mo th'achda,
 Bhi cuir a's do'n mhadradh ruagh.

VI.

Slan iomradh do na h uaislean,
 Da 'm bhèil fuairceas agus gràdh,
 'S nach do dhealuich ri'n cuid daoine,
 Gu caoraich a chuir na'n àit',
 Bi'dh iad achd a nam a chruadail,
 Gun guallain a chuir ri spàirn,
 'S annsa leò fuaim na musgaid,
 Na tri' fichead mult air blàir.

VII.

'S cinnteach mise da-rireadh,
 Nan èireadh strì san Taobh tuath,
 A chuid diu à lean an sìnnfir,
 Bhiodh iad cinnteach len cuid sluaigh,
 'S 'nùair thèid a bhratach a fgaoileadh,
 Le Ciobair maol an dà chluais,
 Ann a'n aite phrasgain dhaoine,
 'Se bhios achda Caoraich uainn,

VIII.

Ach nan eireadh oirn le ain-neart,
 Ar naimhdean a dh'iarrui' còir,
 San Taobh tuath bha daoine treubhach,
 Dheanadh èiridh le Rìgh Deors',
 Ach a nis chaidh iad a dhe'-laimh,
 'S chuir an èiginn iad o 'n feol,
 'S 'nuair a thig è dh'iarrui' daoine,
 Gheibh è Caoraich ann gu leor.

IX.

Rinn ar misneach ar trèigfinn,
 Sinn gu leir mar dhamh àn ceo,
 'S cha'n fhaic'eir sinn nar 'n èididh,
 Le breachdan a 'n fhèilidh òirn,
 Gur è 's tric a bhios mun cuairt duinn,
 Cafagan lnaight' do'n chlà,
 'S chaidh-Ghaèlic a's an fhasan,
 Aig buithinn nan ad 's na clèoc.

X.

Ach na bithinn na'm Diùce,
 Am cheanas am chùl air fluagh,
 Am' cheann fine sa'n dùthaich.
 'S lann thana ri'm thaobh an truail,
 Fhad fa mhaireadh am faobhar,
 Cha leiginu le Caoraich buaigh,
 B'annsa farum fir ghlensta,
 'Nam tarraing nan geur lann cruaidh.

Nan racha' m'ordugh a chumail,

Bhiodh dòchas a chumant suas,

Dh'innfinn sgeoil ann an Lunnain,

Chuireadh sèol air mullach cuain,

'S ged' a thà mi ri cumadh,

Se'n snàth a ni chumail fuaight',

'S mithich sgur do mo Ghàilic,

Mun coifinn mo chàirdeas fuath.

ORAN de'n eaidib Ghae'leach.

Air fonn, Throit mo bhean 'sgun throit i rium.

AN LUINNEAG.

*Se fèile phreasach tlachd mo rùn,
'S ofan nach ruig faisg do'n ghlùn,
'S còta breachd na'm basan dlù,
'S banaid dhù-ghorm thogarrach.*

I.

B'ANNSA leam am fèile cuaich,
Na casag do 'n èadach luaight',
'S brigis nan cèanngluichean cruaidh,
Gur e'n droch-uair a thogainn dhi.
Se fèile &c.

II.

Tha mo rùn do'n eìididh las,
 Cuach an fhèili nan dlu bhas,
 Shiubhlain leis 's na fleibhten cas,
 'S rachainn brais air obair leis.

III.

Ge'd s tharlainn ann fa bhèimn,
 Fad na feachduinn 's mi leam fèin,
 Fuachd na h oidch' cha dean dhomh beud,
 Tha'm breachdan fhèin co caidridheach.

IV.

B'e 'n eìididh las-bheannach a 'n aoigh,
 Gu misneach a chuir ann 's na saigh,
 Ri uchd fuathais nan cruaidh shuim,
 A leigeadh cùing 'sa thogadh i.

V.

Shiubhlain leis gu cuilm a's fèill.
 'S rachainn do'n chlachan leis fhèin,
 Tlachd nan gruagach 's uaill nan steud,
 'S è deas gu feum nan togradh è.

VI.

'S ealamh eatrom è fa ghlèann,
 'S cuilbheir rèidh fo' fge gnn mhèang,
 A dh'fhagadh Udlaich ceir-gheal fann,
 A bheireadh frann fa leagadh è.

VII.

Os-cionn breachdan smath thig fgià',
 'S claidheamh ceanna-bheartach gun ghiamh.

'S air crios achlais dag fo' dhìon,

Ri uchd slòn cha'n agadh i,

VIII.

'S math thig biodag air gun tàir,

Sgian is forc am fochair dhà,

Cul-tiugh, clais-shliofach caolbharr',

'S cnumh chinn charraichde ghrad-bhuilleach.

IX.

Do'n fhèile sgiobalt tha mo ghràdh,

Dealg nar guaillibh fuas gun fhèall,

Crios ga ghlasadh las neo-thèann,

'S bi'dh è gach am gu baganta.

X.

Sann leam bu taitneach è bhi nàird,

Nam dhomh tachairt ri mo ghràdh,

B'fhearr leam feachdain dheth na dhà,

Do'n bhrigis ghraunda rag-sheallach.

XI.

'S caomh a'n èididh 'm breachdan ùr,

Sann air fein a dh'cìreadh cliu,

Mar fin 's buaigh larach ann 's gach cùis,

Se dheanadh turn gun eagal air.

XII.

Nam do ghaifgich dol air feum,

Gsidheil ghaist gu strachdadh bhèin,

Pìob ga spealladh anail rèidh,

A chuireadh eud is fadadh ionnt.

XIII.

B'e sud caismeachd àrd mo rùn,
Cronan gàireach bàrr gach ciuil,
Brais phuirt mheara leanadh dlù,
Cliath gu lùthar grad-mhearach.

XIV.

'Nuair a ghlacht fan achlais ì,
Beus bu taitnich chunna mì,
Siunfair pailt-thollach gnn dì,
'S i os a cionn gu fad-chrannach.

XV.

Si 's boiche dreach 'sa 's tlachdmhor snuagh,
Tatrach, fgairteil, brais phuirt luath,
Muineal cròm gu ochd nam buagh,
Chluinnte fuaim 'nuair ragadh i.

XVI.

A ri bu ruithleumnach na meoir,
Dànnsa brais mun feach gun leoin,
Is iad air chrith le mire gleois,
Chluinnte strol gu slapanach.

XVII.

Bheireadh i air ais gu fònn.
An cridhe dh, fhàs gu turfach tròm,
'S chuireadh i spiorad 's gach sòn.
Gu dol air lòn gu spadaireachd.

XVIII.

Fhuair i 'n t-urram thar gach ceòl,
Cuiridh i mìsneach san fheoil,

Togaidh i gu aird nan neoil,
Inntin shoeid gu baitealach.

*Se fèile phreasach tlachd mo rùn,
'S ofan nach ruig faisg do'n gblùn,
'S còta breachd na'm basan dlù,
'S bonaid dbù-ghorm thogarrach.*

Beannacha' Baird do' fhear Chluaini'.

CHA 'b' ioghna' ge ò' theiginn gad t-fhaicinn,
Fhir Chluaini' nam piob 's nam bratach,
Ceannard dìreach clann Chatan,
Thug thu dhachaidh 'n dualchuis.

*ORAN do Chaiptein Shau' 'an Dal-bheirt am Baid-
eanach.*

Air fonn, Duchas Mhic-Leoid.

I.

'S MI fad ann am thàmh, ragaich mo chàil,
'S maigne air fàs uaimhreach,
'S mo fmuaintean a steach, gluasad gu beachd,
Lusganach brais ruanach ;
'S doigh leam gun dàil, sealltain le fàilt,
'S tarruinn air sgà t uaisle, ▼
Chuir neart ann am chrè, aiteas gun bhreug,
Beachd air gach sgeul a chualas.

II.

Chà'n fhaca mi riamh, 's taitniche fiamh,

Neart ann an gnìomh fonruicht.

Le Seumas mo rùn, dh'eireadh gach tùrn,

Eatrom 'an tus comhstri :

Ceannard air cheud, gaisgeil gun bheud,

* Sabhaich an dream lodal.

A ghluais on t-shar stoc, uasal gun lochd,

Dufaich a chleachd mòrachd.

III.

As t-òige bha ciù, mòr ann a t'iul,

'Sleoir gu bu chùis dhearbht' è,

A' d' sheachd bliadhna deug, b'acuinneach dian,

Do bheachd man do chrian Alba :

Ann san *Eaglais Bbreic* b' inntineach leat,

† Gluasad air feachd gharbh-chrìoch,

Ghìulan thu 'm brat rìoghail a steach,

'Nuair shìn na fir ghasla chalma.

* After M'Duff Thain of Fife got King Malcom the third restored, and with his own hands killed the Usurper M'Beath ; Shaw M'Duff, lawful son to the said Thain, was made Governor of the north side of the Grampians, his place of residence being the Castle of Inverness, from whom the name of Shaw originated.

† Before the battle of Falkirk, the Royal Standard being respectfully escorted to the regiment where our young hero was an officer ; the honour of carrying it was by the Colonel proposed to be conferred on the oldest Captain of the regiment, who seemed to decline it ; upon which our young officer looking at the Captain with a smile of derision, which attracted the Colonel's attention, was asked, if he would think it his honour to carry it in the field of battle ; to which he replied, that he would look upon it as the highest honour that could be conferred upon him, were he to die under it.

IV.

Ann an onair do dhùch', b' ealamh do thùrn,
 Tarruing air chul namhaid ;
 Ri aghaidh nan sòn, gearradh gum bònn,
 'S farum aig trom lamhach ;
 O ghlas-lann mo ruin, sad agus smuid,
 'S osnuich aig, smuis chnaimhean.
 Mar thonnan a chuan, spealladh gu cruaidh,
 'S cha ghabhadh tu uatha gun phàidh.

V.

Chuir am freasdal 'a d' chèann, gibhtean nach gann,
 'S misneach 'an àm cruadail,
 Bha do thlachd air gach seol, 'an ceartas san còir,
 'S tu sheasadh le d' dheoin suas ris,
 Ann am Bàideanach 's tric, fhuaradh tu glic,
 Bheireadh tu mios air tuath-cheathairnn,
 Aobhair nam bochd sheasamh gun lochd,
 Do thoilinntin 's do fhocair bhuan è.

VI.

'S tu òg ann a t-aoigh, fhuair thu mar mhnaoi',
 Oigh nach ro aon taobh suarach,
 Mìn farasta ciuin, tarais gun diumb,
 Carthannach caomh stuaimè,
 Bha taitneas na gnuis chairdeach le iul,
 'S fàilte le rùn suairce,
 Inntineach àrd, fìor-mhaifeach àilt,
 Dileas 's i lan buadhan.

VII.

A teaghlach na mais, fhuair thu i mach,
 'S cha chualas dhoibh droch thuair'sgeul',
 A gheug a bha glan, ùrar gun smal,
 Thriall i o Ailean-chuaiche,
 Am fuil 's ann am feoil, bu dileas da pòir,
Foirbeisich mhòr uaimhreach,
 'S clann *Fhiunnla* bhraigh bhàrr, nach diobradh fan
 An stoc as an d'fhas 's on bhuaint i. [spàirnn,

VIII.

Ciod è 'n fta ni è dhiunn pramh air a cùl.
 'S gun d'fholaich an ùir uainn i,
 'An *Cill-Ribhinn* na stuath, fint ris a chuan,
 Tha i ìosal ri glaoth cha ghluais i,
 Bha iad cinnteach gu leoir, mìltean fo'bhròn,
 Sgìos ann an feòl uamhar;
 Mo bheannachd na dèigh 's nach maireann i fèin,
 'S le cabhaig cha trèig mo ghruaim mi.

IX.

Ann an àite do ghaoil, fhuair thu bean chaomh,
 Uafal a thaobh nàduir,
 Do *Gbranntuich* Shra-spè 's buaghail an treud,
 Siobhalta' treun far-ghast;
 Do stoc *Thigbearn* *Gbrànt*, bhuaint i gun tàing,
 'S Ròsuich an dròing àrda:
 'S gur car i da uair, 'an rioghalachd bhuan,
 Do *Dhiuc Gordan* nan sluagh àraidh.

X.

Chaill thu 's bu bheud, ibht as do fgeith,

Sa nise tha te'èilè fas ann,

Chaidh do lot air do chùl 's bochd mar bha chùis,

Bu dosgainneach ciuirt do fhlàinte :

Se *Màiri*, thoirt uait, a thanaich do ghruaidh,

'S nach maireann i buan lamh ruit,

Ach 's i Mairearad le speis, thug èigh air do cheill

'Sa leigheis do chrèachdan cràiteach.

XI.

Tha do chèile fan am, teoma gun fheall,

Feumail an cèann d'fhàrdaich,

Tha tuigs' agus cèill, tlachd le deagh bheus,

Taisgte fo' fgeith do ghraidhse,

Thug nàduir dhi beachd, tàlanda ceart,

Foighidneach, pailt, pàirteach,

Truacanta ciuin, dualchuas mo ruin,

Dalrachanaidh ùr àlainn.

XII.

Mo runsa gu bràth, dlù riut 's gach àit,

'S gach cuis mar a b'aill, buaigh leat,

'S tù a sheafadh a choir cheart le do dheoin,

'Smachdail 'an tus tuafaid :

Fearail gun fheall, ceannas air fann,

'S cathrannach lan truas thu :

Tha beannachdan chàich fallainn 'a d'dhàil,

Is bheir am freasdal os n aird duais dhuit.

Cumha 'n Taobh Tuath.

*Air fonn, Gur muladach tha mì 's mo leannan
air fas rium an gruaim.*

(Composed in the year 1783.)

I.

'S MI g'amharc le dìcheal,
Gum bheil mulad air m'inntin as pràmh,
'S mi bhi fealtainn mun cuairt domh,
'S mi faicinn an tuath air an t-snàmh,
Ma tha cuid diu ni bhuannachd,
Tha cuid èile nach buannaich an tràigh,
Gu'm bheil mòran diu briseadh,
'S cha 'n ioghna leam idir mar thà.

II.

Cha 'n ioghna leam idir,

Gar an deanadh iad piosach na stà,
On la dh'inntrin an faoghal,

Cha robh 'm fearann co daor 's tha i 'n dràst,
Tha 'n Taobh tuath air a leadairt,

O dh'inntrin an greada so thà,
Thug iad uath an cuid daoine,

'S iad na 's mo ann an faothair gach là.

III.

'S iad ni 's mo ann an faothair,

'S na h uaislean a daorach a mhàil,
Dh'fhalbh truas o na daoine,

'S tha fuaralachd taomadh na h àit,
Cha sheas facal duin' uafail,

'S dona' 'n tèist tha ri luaigh orra 'n dràst,
Sann tha firinn as ceartas,

Na linn so 'an ibhtean nan geadh.

IV.

Firinn is ceartas,

Chaidh iad clì o cheann fhada san àite,
Tha sannt agus mìorun,

Co pailt s nach d'theid di air gu brath,
Dh'fhalbh gaol o gach duine,

'S bochd a ghaoir th'aig a chumant gach là,
Tha na h uaislean gan spileadh,

'S iad ga mhùn ann an Lunnain an àigh.

v.

Siomadh fear a chaidh Lùnnain,
 Sa chaith a chuid uile gun stà,
 'Nuair a thigeadh iad dhachaidh,
 Gnn cuireadh iad sàchd air a mhàg,
 'S iad co sàinntach gu tarraing.
 Ri coin a bhiodh tamall gun trà,
 Sa chuid a dh'fhuirich aig bàile,
 Tha iad co lùbach 's co carach ri càch.

vi.

Tha iad co lùbach 's co carach,
 S' aobhair cùram don talamh an dràst,
 Gum bheil breitheanais Dhè oirn,
 Ge b'e b'urrainn a leubhadh le dân,
 Tha mì faicinn 'sa lèirfin,
 Luchd sheafamh na clèire dol càrn,
 'S iad 'an aghaidh a cheile,
 Gam bu choir a bhi teumadh le gràdh.

vii.

Chuir gràdh ruinn a chùlthaobh,
 'S tha uaislean ar dùcha co croft,
 Iad a' caitheamh co strò'ail,
 Na tha milleadh 'sa lèonadh nam bochd,
 A' toirt uath an cuid stòrais,
 Gar an cur iad dheth mòran mun feach,
 'S air a mhend 's gan cruinnich iad fhein deth,
 Cha bhi beannachd Mhic Dhè ann nam pachd.

VIII.

Cha bhi beanneachd Mhic Dhè ann,
 'S cha dean è bonn feuma le tlachd,
 Aig a mheud sa tha shaothair,
 Ga thional aig daoine fo'n t-fachd,
 Cha toir iad an dèirce,
 Do na bochdan ged' thèid iad a steach,
 'S aobhair mulad ri èisteachd,
 Na tha agam ri leubhadh d'an lochd.

IX.

'Solc an naigheachd da rìreadh,
 Tha air uaislean na tìre fo nis,
 Chuir iad bac' air an t-sìonach,
 'S mar f'heairde finn fhein è cha mhí, f,
 Mo bhios gun air mo ghiùlan,
 Their iad uile gar diu' lannach mìs,
 'S fìu' coileach nan stuchd-bheann,
 Cha'n fheud mi mo fhùil a chuir ris.

X.

Cha'n fheud finn bhi spòrsail,
 Tha smachd aig Rìgh Dèors oirn gu lèir,
 Chuir è achdachan mòr oirn,
 'S è gam meudachadh òirn gach rè,
 Tha è fuilteach 's cha dheoin leis,
 'S è toirt daoine gach lò uainn gu fheum,
 'S è toirt uainn ar cuid stòrais,
 'S è ga chaitheamh ri gòrraich 's bu bheud.

XI.

'S è ga chaitheamh ri gòrraich,
 'S lèir a bhuil san roinn Eorap'gu lèir,
 Ri America còmh-stri,
 'S nach fhaigh è ri bheo iad da rèir,
 On tha ceartas a's còir achd,
 Tha 'm freasdal cuir lèo ann 's gach ceum,
 Agus c'um è iad dileas,
 O na cheud la dh'inntrin an streup.

XII.

Ach a nis on a ghèill è,
 'S gun d'rinn iad an reite an aird,
 Mo-dhoigh nach misfe finn fhèin è,
 'S gun leasaich è fhein finn nar càll,
 Aig bocad na dùchadh,
 Siomadh neach a chuir cùl ris an àit,
 Tha'm peice min air a mhìonaid,
 Ficheid sgillein fa trì san tigh gheaird.

XIII.

Siomadh neach tha mun cuairt duinn,
 Air an glacadh le cruadal fa nàm,
 Agus neach tha air faoin-tra,
 Bha fa bharail nach somadh iad ànn,
 Chuir a bhliadhnas iad fuarach,
 'S cha 'n urrainn iad gluasad ach malla,
 'S iad a ceannach am beò-shlaint,
 'S aid air acras an còmhnaidh na chèann.

XIV.

Cha 'n òghna sinne bhì falamh,
 Sa liughad uair bha finn a gearan gun fhath,
 'Nuair bha pailteis mun cuairt diunn,
 Gun robh finn ro uaimhreach air fàs,
 Chuir a bhliadhna fo cruaidh,
 Ris gach neach nach do bhuannaich am bàrr,
 'S chuir i fachd air an guailibh.
 Chumas cudthrom mun cuairt doibh gu bràth.

XV.

Cha neil feum ann fa ghearan,
 Sann is còir dhuinn bhì toilicht a ghnà,
 Leis na bhuilicheas Dià oirn,
 O n is è am fear riaghlaidh is àird,
 Sann is docha finn dìreadh,
 Ge do tha finn co òsal air làr,
 'S ge d' robh finn air ar bualadh,
 'Sè a chèanglas finn suas ann an gràdh.

XVI.

Ach nam falbhadh a chabhag 's,
 Ge do tha finn co falamh fa thà,
 'Nuair thig bàr as an talamh,
 Tha mi 'n dùil nach bi ghainne gar cradh,
 Ga cruaidh oirn an t-earrach,
 Tha na h uaillean gun ghainne nan dàil,
 Cha bhì cuimhn' air mu nollaig,
 Tha mi'n dùil gum bi chomaidh ni 's fèarr.

XVII.

Ach mo dh'èireas finn idir,
 'S mo thèid finn air phiseach gu bràth,
 Bidh finn treun ann am misneach,
 'S thèid na ceudan a thiotadh air sàil,
 Bidh ar 'n uaislean gun chùram,
 San cuid fearainn gun sùgh 's è fàs,
 'S mas a fìor na thuirt mise,
 Gum bi biadh aig na big a ni tàmh.

XVIII.

Cha 'n òghna finn bhi gun stòras,
 Sa liughad ni a tha 'n tòir oirn gach la,
 Cha bhi coinneamh na còmhail,
 Nach bi caitheamh gu leòr air an sgà,
 Ge bi àigheir na sòlas,
 Na mulad no bron bhis nan dàil,
 Gach ti chluinneas an t-òran,
 Bithidh iad uile ag òl mo dheoch flàint.

XIX.

'Smithich dhuinne bhi gluasad,
 Fhad 's tha beagan mun cuart do ar làmh,
 Mun tobhair iad uainn è,
 'S mun bi bhoichdainn an dual do ar clànn,
 'S olc air mhath ler cuid uaislean,
 Gheibh finn fhathast laimh 'n uachdar gun tàinig
 'S theid finn an nùnn air na cuaintibh,
 Do dh'America shuairce fo thàll.

MAR bu mbath leam bean mbath.

MAR thri nithe bu mbath leam bean mhath,
Mar Mhac-talla, 's clag-baile, a's feileachag nach
caruich 'an cath;

'S mar na tri nithe fin fhein cha 'n iarruin bean
mhath,

Bhi bearr-theangach, glochd-ardach, lom narach
gun rath.

Mar sheileachaig 's coir do bhean ro chòir a bhith,
An comhnui fuireach le deagh thoil a stigh,
Ach mar an t-feileachag cha 'n iarramaid i bhith,
Gu cuid a thoirt daonnan air a druim gun dragh.

'S coir do bhean bhi calamh, mar mhac-talla bheànn
'Nuair labharar ria gun teagamh, freagradh thoirt
fan àm,

Ach air feol eile, mar mhachd-talla cha choir dhi,
Am facal mu dheireadh a bhi aic an còmhnuì.

Mar Chlag-Baile 's coir do bhean bhi glic,
Riaghailteach 'na teaghlach le mor' iochd,
Ach mar Chlag baile, cha choir dhi bhi-air chinn,
Co labhair 's gun cluinn am Baile gloir a cinn.

A Mhìsg.

'S FHEARR a mhìsg na bhi gun lethsgèul',
'S am feast cha choisinn i cliù,
'S tric a bhios è air a lea-taobh,
Am fear a bhios 'na freasdal dlu.

ORAN Comb-stri eadar mi fhein 's mo leannan.

Air fonn, Tha mi am chadal 's na duisgidh mi.

I.

BHA mi air banais am baile ro araidh,
 'S chunna' mi cuideachd ro fhìobhalt ann,
 Daoine ro chinneadail fhìreadh fa phàidhe,
 Sa chuireadh iorram ri cheile a's rann,
 Bha aigheir is ceòl is òl is mire,
 'S mun feach mun a bhòrd deoch mhòr do 'n
 fhilidh,
 'S 'nuair thraigheadh an còrn, bha sèol air tuillidh,
 Bha fud ann fan ionad bu bhòiche frann.

II.

Bha iad gu h iomairteach, mireagach, gàireach,
 Cridheachan àrd, deagh labhairt nan cèann,
 Gu furanach, freastalach, feasmhach mar b'abhairt,
 Deas air an lar, bu fhreagarach dàmhs' ;
 Gn luth-chleasach gleusf, gun bheud a leanadh,
 Mun feach air a chèile leum fa mhalairt,
 Ceol file ri 'n cluais, meoir luagh puirt mheara,
 'S 'nuair rachadh nan cabhaig gum b'èibhinn
 leam.

III.

Sè chuir mi gu lea-trom's ma bheachd ann a glua-
 fad,
 Dh' amhraic mi gruagach thait'neach ghrinn,
 'S rinn i mo mhealladh 'nuair tharraing mi suas rìa
 'S dh'fhag sud gu gruamach farranach mì,
 Rinn *Cupid* le fraonadh m'aomadh thairis,
 'S thug fras do na ghaol air flaid mo bharail,
 Se ni nach do fhaoil leam gaol a thabhairt,
 'S far am bi caileag cha taobhaich mì.

IV.

'Nuair bhruithinn mi càirdeach, le tàir thug i beum
 dhomh,
 'S thuirt i le seist nach robh mi ach òg,
 'S gun robh mi co cealgach ri balgair na eiginn.
 'Sgun d'thug mi speis do thuileadh fa chòir,
 Thuirt *Seonaid* fan uair fan uam gu h ealamh,

Cha'n fhuiling mi fein, luchd bhreug bhi mai-
rium,

Chuala mi'n de ort sgeul' nach toigh leam,
Gum bheil do chuid * cloinne cuir curam ort.

v.

A *Sbeonaid* a ghaoil na bi fmaoineachadh bhreugan,
Tha mi air chinnte co shingilt riut fèin,
Gun tigh air a bhonn, 's mi gnn lonn air an d'
maidid' theid è,

Ge d' tha mo mhifneach co meinmneach treun,
Mun d'thugainn gu brath dhuit, fath bhi aireach,
Gun fubhlainn gach taobh air 'm iul is air 'm-
aineol,

'S gun gleidhinn duit lòn gu leor is earras, |
'S gun seasainn mar bharant air chùl do fgè'.

vi.

Co fad fa's beò mi cha deonaich mi èacoir,

Fear thoirt o' thè'eile 's coma co dhù,
On tha thu ga aicheadh 's mi àraidh do bheusan,

'S gum bheil do chèile feal air do chùl,
Do theanga co mìn, air ti mo mheallaidh,

Le farum do bheoil, mor sglèò ga labhairt,
Do chridhe san fhaoill is tu toinnt mar charraig,
'S gun toir mi mo ghealladh nach pos mi thu.

vii.

Bheir mi comhairle chàirdeach an drafta's na trèig i,

* Dh'innis fear eile dhi gun-ro mi posta.

Na creid droch fgeula am feast air mo chùl,
 Bean cha do phos mi is cha'd' dhèonaich mi fein è,
 Ged' tha luchd bhreug a' folach mo chliù,
 Ged' bhithinse lòn gun fhòn gun fhearann,
 Mo Mhaireas mo shlàint cha 'n fhàillnich t-àran,
 Bheirinn oirp' ri fuachd air chuantan fallan,
 'S cha deanan do mhealladh na faodamaid.

VIII.

Thainig gart air mo chaileig, is gheallaich a gru-
 aidhen,
 'S coslas an fhuathais dheallraich na cli,
 Dh' fhuafgail a teangaidh fàm breamas ga gluafad,
 'S bhirich a cluais gu teannadh ri strì,
 Fuirich air tais air dheagh grad leagadh mi,
 Fras do na ghloir a's geura fhreagarais,
 Cloidheamh mo bheoil cha lèon an t-eagal è,
 'S balaoch co beadaidh cha treoraich mì

IX.

Gur mo is garbh leam co fearbh 's tha do chomh-
 radh,
 'S mise bhi 'n comhnui' tarais each dhuit,
 Bha mì fan earbsa gun dearbha, tu còir dhomh,
 'S gur è do bhòicheid chuir mi fo' luchd,
 On rinn thu mo thrèigfinn, 's fheadar dealacha',
 'S òisnich mo chlàibh a' g' eiridh thairis orm,
 Mo chridhe fan uair mar f huathais mara,
 'S na smuaintean bha tairis aig leumartaich.

Ged' tha mi ga d' t-àicheadh na fàgadh sud griaim
ort,

Comhairle uamsa gheibh thu air ais,
Mar thuirt an feann ràite's robh araidh san uairs' è.
Tha iasg ann sa chuan co math 's thainig as,
Cuir do lion ann an ordudh feolt gun aineol,
Mar mharaiche deonach choir na mara,
'S mo gheibh thu fo'd' fgoit i, treoraich call dhi,
'S bheir mi mo ghealladh nach diult i thu.

I love, I serve,
One whom I much regard,
Yet for my love,
Disdain is my reward.

Tha mo ghaol 's ma snerbhis buan,
Don neach do'm mor ma thlachd,
'S air son mo ghaol se fhuair mi,
Fuath mar dhuais air ais.

ORAN Sugraidh agus combàirl do ghillean oga air
eagal agus gum faod iad a bhi air am mealladh
fo' thuinn.

LUINNEAG.

O thu tha mi fhéin fo' gbruaman,
'S cha 'n iogbna' dhomb gluasad duilich,
'S na buile fleasgach tha san dùthaich,
A cuir sìrd dhoibh fhein air crùinneag.

'S FHEARR leam fhein bhi buain na mòine.

Ann am aonar ann fa mhuna,
Na bhi air banais a Bhorlum,

Chuireadh i mo bhròn an truimeid,

O thu, &c.

II.

'Sann air a bhanais th'ann fa Bhòrlum,
A tha spòrs 's cha 'n ann fa mhuna,
A h uile fear 'sa leannan lamh ris,
Ag òl air an flàint le uram.

III.

Gheibh iad uifgebeath nam pìob ann,
'S cha 'n fhaigh mis ach cìob fa mhuna,
'S cha neil ni ann a ni stà dhomh,
Ach an làgan tha fa chuman.

IV.

Gum bheil banais ann sgach àite,
Is iad co nàdurach gu mire,
'S tha na caileagan co sàighte,
'S nach eil stà dhomh dol gan fireadh.

V.

Cha neil Breabadair na tàileir,
Nach fhaigheadh a dhà le furan,
'S cha 'n fhaigh mi h aon ni mo thàladh,
'S fhada fhàraich iad mo mhulad.

VI.

Struagh nach mis' a tha sna h Innsein,
Far an robh mi fhèin an uraidh,
'S geibhinn caileag laoghach bhòigheach,
'S i co geal ri mòinteach monai.

VII.

Gheibhinn caileag laoghach ghrèannar,
Agus a ceann mar an duileasg,

Sa bragad co geal ri ròcas,
Fo' dearg bheul o'm bòiche thig iorram.

VIII.

Cha 'n iarradh i bheag a dh'èadach,
'S cha bhiodh faothair ann na cumail,
Sa chaoidh cha chuireadh i brògan,
Air na spògan a bhiodh cuimeir.

IX.

Ge b'e dheanadh èisteachd tra rium,
Dh'innfinse dha pairt da chunnart,
Far an d'theid a chlach a charamh,
Sann is nàdurra' dhi fuireach.

X.

Cha bigh tigh feinnsè gun stòp ann,
Na banarach Bhò gun chuman,
Nollaig mhor cha bhi gun fheoil orr',
'S bean le deoin cha bhi gun duine.

XI.

Cha bhi duine glic gun èolas,
Nà giomanach còir gun ghunna,
'S cha bhi amadan gun ghòrraich,
'S cha bhi leanabh òg gun churrachd.

XII.

Bithidh gillea òga gun sùilean,
'S b'e n t-ùmaidh nach deanadh mire,
'S bithidh duine gun mhisneach nèonach,
'S bi'dh cailleach fo'bhròn a' tuireadh.

XIII.

Far am bi cearcán bi'dh gràchdan,
 'S bithidh mnathan ri ràsan cumant,
 'S bi'dh cuir sna caileagan òga,
 'S cha bhi duine bèò gun chunnart.

XIV.

Tha mhuir a lionadh 'sa tràghadh,
 'S tha na feigh 'an àird a mhunaidh,
 Cha bhi duine misgeach nàrach,
 'S bi'dh colla gun cheann gun iomairt :

XV.

'S mar bi thu fichdeir as toige,
 Gu còmhna' na coise tinne,
 'Nuair thig an aoise le clòchda,
 Bi'dh cuip ann na dòrn gu t-ioman.

XVI.

Bheirinn comhairle le durachd,
 Do ghillean na dùch-fa uile,
 Gun bhi cabhagach gu pòsadh,
 'S gun bhi gòrach ann na iomairt :

XVII.

'S mo tharlas tu 's i 'an uaigneas,
 'S gun d'thìg buaireadh air do spiorad,
 'S daor a phàigheis tu do chèili,
 Mo dh'èireis tu air a mullach :

XIX.

Cha neil Minefeir na Eildeir,
 Nach bi air do dheigh gun fhuireach,

'S ge do ruigeadh iad do lèine,
Paidhe tu na theid a shireadh :

XX.

No dhol a dh' ionnsaidh na clèire,
Le tè dhiu fann leam bu duilich,
'S fhearr leam fhein bhi buain na mòine,
Ann am aonar ann fa mhunadh.

MUIR MASACH.

'N **U**AIR chaidh 'n corn a lionadh 's 'nuair shin a
chagair,

Dh'fhalbh am muir masach a mach le graide,

'S coineal 'na làmh chumail slan a chlaigin,

'S nam biodh i na thòin, bhiodh an ceòl na b'fhai-
de.

ORAN do'n Tàileir 's do na b' osanan.

*Air fonn, Fa'il uil h o ro Thomais cha bheag
orm thu.*

I.

'S MULADACH a 'tà mi,
'S mi-chàilear gun acras mi,
'S le feinealachd mo naduir,
Cha dàna dhomh ceartachadh,
Mo smuaintibh bhi ga'm fhàgail,
Gach là dol air feacharan,
'S co-luath fa chluinneas càch è,
'S è ni iad gàire fochaideach.

II.

'S mise th'air mo bhuairéadh,
 Se 'm bruidhlein 's fhafa dhomh,
 Bheir na gillea ùpadh,
 Ge'n taobh fan dol feachad dhomh,
 Na caileagan ga'm fhagail,
 San Taileir a' fochaid orm,
 'S na rinn è orm do èacoir,
 Gun dean mi sgeula farfuing dheth.

III.

Thoir fios do bhail' Mhìc fhìom uam,
 Oir sìnidh mi'n toiseach ann,
 Far am bheil an Tàileir,
 Rinn grànda na h'osanan,
 'Nuair thèid iad an airde,
 Gum bi iad crandaiddh pachdanach,
 Agus car mun cuairt ionnt
 'S mi-chuannta, neo-shochdrach iad.

IV.

Cha bhì mi g'innse an dràsta,
 Do chàch mar tha na h'osanan,
 'S mor a fhuair mi chàineadh,
 'Nuair chuir mi 'n àirde toiseach iad,
 'S cha lugha fhuair an Tàileir,
 A ghearr co mhi-choltach iad,
 'S tha iad lionar ann san àite,
 Toirt tàir do na h'osanan.

v.

B'e fud an cadadh dàicheil,

Ge'd chuir an Tàileir cratan air,

'S le mheid fa ghabh è thàmailt,

Gun d'fhàs è cho chrapanach,

Bha cuid dheth mar an sgàrlaid,

'S bha cuid mar bhàr na lafair dheth,

'S a nise ris a ghrèin,

'S gann is leùr dhomh na basan ann.

vi.

'S mor a rinn è dhè-laimh,

Dhomh fèin, is chuir è cratan orm,

'Nuair thug mi as a chèil iad,

'S na brèiden, a strachdadh dhiu,

Se Jain Gobha thàinig,

Sa thug le fàilt na achlais iad,

'S gar barail leam fa chùis ud,

Gun r 'n è tighinn dachaidh òrr'.

vii.

Se Jain Gobha a's Seumas,

A rinn an èacoir fhaicfinneach,

Diar-daoin cho moch fa dh'èirich

Iad fhein as an leapuichean,

* Bhreis iad air an òrdudh,

Chuir Deòrsa a Sàsgan duinn,

• Sann air la trasgaidh rinn an taileir no h ofanan

Ge d' thainig sgeula an tir fo,
Le aithn an Rìgh gun traisgeadh iad.

VIII.

Ach thoir mo fhoraidh 'n Lèibhis,
Mun d'thèid mi ni 's fhaifge dhoibh,
Gu Deorsa Ròs an t-Eildeir,
Oir 's gille feumail tapaidh è,
'S math leam air mo chùl è,
Gu cunntas thoirt feachad da,
'S gun cuir e thun na clèir iad,
'S gum faigh iad fhèin ann achasan.

IX.

'S mar dean iad mise 'n àird,
Ann fa chàll nach do choifinn mi,
Le paithir chuir nan àite,
Their càch gum be'n dochair è,
Theid mi feadh na tìre,
Leam fhèin is bheir mi pòchda leam,
'S bi'dh naigheachd ùr 's gach àit achd,
Air Tàileir nan ofanan.

ORAN don Luing is do dh'fhear obair a chuain.

Air fonn, Fiobaireachd.

SEON AID.

I.

URLAR.

'S CUIMREIGEACH mo sgeula,

'S gur dòchasach,

'S iomlaideach mun d'theid i.

An ordudh dhomh ;

Sud a b'ait leam fèin,

Long fo'bbrat air ghleus,

Air cuan farfaing reidh,

A measg mòr thonna ;

Si bu taitneach ceum,

Fuathafach gu leum,

'S gluafadach

'Nuair dh'eireadh an ordaig orr' :

Muir ag at mu bròinn,

'S darach gasta gun fhòill,

Mu craitich

A' daingeacha' còt orra.

II.

URLAR.

'Nuair rachadh 'na h èididh,

Gun leòn orra,

Gheibhte fir èatrom,

Ga còmhachadh,

'S iad gu h ealamh teum,

Mun seach air a cheil ;

A teannachadh bhrèiden,

Le còrcraich ;

Gu fulangach treun,

Cullaideach gun bheud,

Urram gach deagh bheus,

Aig na h ògannaich ;

Seolta fearail geur,

Eanchuinneach dhin fein,

Gun uireasbhuidh fòghlum,

'S bu choir dhoibh sud.

III.

URRLAR.

'Nuair rachadh fo'fhèilidh,

Nan fgeod-cadach,

Bu statail i fhein,

Le cuid mòr-bhreiden ;

Greis a'n ilfe fleibh,

'S Greis a'n airde beinn,

'S greis a bhiodh i proinntè,

Le mor Shrullach ;

Chluinntè farum raoichd,

Aig mo *Sbèonaid*,

Ri anail na stroichd,

Mhealladh boc-bheinneach ;

Si bu bhinne sèis,

Nam dhi tarruing rèidh,

'S mor mo thlachd dhi fhein,

O tha 'm eòlas orr'.

IV.

SIUBHAL.

Nam gluasad o challa,

Le darach gun leòn air,

Air uachdar na mara,

Gum b' fharumach *Sèonaid*,

Suaicheantaeh callar,

Sa cluan ris a'n ain-ìochd,

'S i caoin air deagh tharraing,
 Gu gearradh na mòr thonn ;
 Gu cupallach, uchdarach,
 Luchdaideach, sonruicht ;
 Gu muinealach, cuirealach,
 Urramach, feolta,
 Gu luth-chleasach ealamh,
 Gun tucha na h anail,
 'S i dubailt mu beanna',
 Gun ain-fhocal còmhradh.

v.

SIUBHAL.

'S i fad-cheumach. grad-lèumach,
 B'astarach *Sèònaid*,
 Gu flapanach, glac-shiubhlach,
 Sgaiteach roimh mhor ghaoth,
 Gu misneachail, clisgeideach,
 Dripeil fa'n iteig,
 'S i daonnan a briseadh,
 Air fitrich na dòlainn :
 'S neo-achdarnach, tatarach,
 Statail gun mhorcuis,
 Air cirein nan at'-mheall,
 Gum b'acuinneach *Sèònaid* :
 Tre' fhuathas gun charann,
 A' gluafad gu h ealamh,

Sa guaillen am fallach,
Far nach fhaithnich an ròn i.

VI.

SIUBHAL.

Bu truagh leat a faicinn,
A gleachdadh am foinneart.
Cha b'ìoghna' ge d' mheathadh,
An craicion fan fheoil dhi,
Gach tonn rachadh seachad,
Bheir fleall air a craitich,
'S bu trom an cuid sgailcean,
Na h achlais an còmhnaidh :
Air a sgiurfa' gun ath-truas,
San ceartas fa chòir aic',
Cha do thoill i droch fhacal,
'S cha 'n fhacas a gòrraich ;
San a bhios i ri acain,
Mar fhaighdeir air faiche,
Theid a ruith gu mi-cheart,
Tre na slatan gun dòbheirt.

VII.

URLAR.

Bu treun air uisge buan-i,
'Nuair fheòladh i,
Na gnuis cha'n fhaighte-gruaimin,
Ach, moralachd ;

Caomhail, carant, stuaim,

'N aonach geal a chuan,

Dh'aomadh i mun cuairt,

Mar biodh foir-neart orr';

Croinn don ghiubhas bhuan,

Dileas, fallain, cruaidh,

'S lionmhorachd a buaighein,

Cha 'n eòl domh iad ;

Glan gun fheachda' cùil,

Os-cionn darach ùr,

Subailt gallan cùraidh,

'S è mor-spionnach.

VIII.

URLAR.

Na slatan le deagh chli,

Air an ordachadh,

Tarfuing ri na fiantanan,

Dolainneach ;

Gaoth ga'm flapadh sìos,

Ri croinn fhada dhìon,

Sa h acuinn a dìosgail,

Le mor fhullasg :

'S fulangach deas dian,

Croinn fhada neo-chrion,

Na gallanan biothach,

Bu bòiche leat ;

Dearg don ghiubhas chri',
 Calbhar nach gabh sgios,
 San onfhas,
 Mar dibir na corduhh iad.

IX.

SIUBHAL.

'Nuair fhineas an tartraich,
 'S na glachdanaibh mora,
 Bi'dh fliom air a craitich,
 Sa h acuinn fo' ronais ;
 'Nuair dh'eireas i muiteil,
 Bi'dh sgè air a trufgan,
 Se dh'fheumas i tuiteim,
 Ri uchd nan tonn lòdail ;
 Bithidh fairge ga crupadh,
 'S ga druiteadh ma còsa,
 'S i fiaradh na mara',
 'S ga gearradh le mòr-neart,
 Bi'dh ceann ann am fàlach,
 Le garbh thonna màra,
 'S 'nuair dhireas i 'm bealach,
 Cha n aithnichear leòn orr'.

X.

SIUBHAL.

Stoirm còllach garbh còpach,
 'S trom osnuich 's na speuraibh,

'S nèoil fhiubhlach gan sgiursadh,
 Lan dubhlachd nan eugais,
 'S gaoth ghreannach ga stranna'.
 Air fairge ghlas ghleannach,
 'S i bòchdadh tuinn mhara,
 'Na meallanaibh beacach,
 Bi'dh fairge ghlas-thonnach,
 Mothar, lonnach ri gèisgeil,
 'S ard uisgeachan bronnach,
 Cop-mhollach aig èiridh,
 Re luafgan neo-fhuraftach,
 Gluafadach, fulasgach,
 'S bruidhleneach, fiubhlaideach,
 Muir tre chèile ;

XI.

SIUBHAL.

Manntal garbh caiteneach,
 Stapanach ciar-dhubh,
 'S i tonn-ghorm tar-lachdainn,
 Tiubh lapanach iargalt,
 'S i 'g at' na garbh-bheannaibh,
 Gu cnochdanach rangach,
 Ri roitlich a's strannail,
 Le anail na fiarbhaill :
 Fuathas nam fad-thonn,
 Sa mhaidin bu leur dhuinn,

Dubh-ghlasach, trom-lapach,
 Garbh-ghartach, sèideach,
 Gu masganach, rat-mheallach,
 Glac-shilteach, slap-thonnach,
 Strachd-ropach, clais-shiunteach,
 Rochd-sheallach, liath-dhubh.

XII.

URLAR.

Gach bacbd dhi air a lionadh,
 Gu teudanach;
 Bu phailt a cuid sriana',
 Gu geur-chuifeach;
 Tre rathanna mìn,
 Buill ga'n draogha' dion,
 'S cheangailt gu daingean dileas,
 A Gleus tharraing,
 Slionar tobha caol,
 Ploc is rathann maol,
 Crocht' air gach taobh dhi,
 Mar dh'fheumadh i,
 O Stairn mo balla chit',
 Sa fìor ghoile liont',
 Gu crann a's doile dìreadh,
 Na fèin thoifeach.

XIII.

URLAR.

Chuirt i air gach aon achd,

A b'èibheinn leinn,

Le neart air a taobh,

Gu grad-leumanach;

Chuirt i air a taobh,

Sa slios ris a ghaoth,

'S fir beachdail,

'S iad daonnan re speuradrachd;

Bu gheur-sheallach fuil,

Fear chumail na ftiuir,

'S fear èile toirt uil,

D'a cuid ceumanna',

Sheafamaid gu dlu,

Gun ghaifeadh re tùrn,

'S cha bhiodh radhad cùil,

Air an tràigeamaid.

XIV.

SIUBHAL.

Bhiodh furd air na gilleann,

Nan iomartas còmhladh,

Le dicheall gun mhilleadh,

Gu grinne na feola',

Bhiodh eadach ga tharaing,

Le taoduibh air bheannaibh.

Ga sgaoile re crannuibh,
 'S bhiodh deannadh air *Sèonaid*;
 'S iad trusgant nan èididh,
 'S iad eatrom an combnaidh,
 Gu dìreadh nan cranna',
 'S gu ceangal na corcraich;
 Gu cap-mhollach, breac-leineach.
 Fad thrusfach, gartanach,
 Seachaideach, ftoiceineach,
 Bucallach, brogach.

XV.

SIUBHAL.

'S iad gaifgeil gu cruadal,
 Fir chuannta mar b'àbhaist,
 Cha'n fhaca's cha chuala mi,
 Sluagh a thug bàrr orr'.
 Fir-obair nan cuaintean,
 Tha cunnart doibh buailteach,
 'S cha 'n obadh iad gfuàfad,
 Air stuathana sàileach,
 Nam fuathas a teanna',
 Gur cabhagach càileir,
 A togail fa leagail,
 Gun eagail gun sgà orr':
 Bhiodh fuaim aig an fheadan,
 Sa chuanaird ga fhreagairt,

'S bi'dh croinn nan feol beaga',
Gan leagail on àirde.

XVI.

SIUBHAL.

Nuair theid i fo' bhreidein,
'S gaoth geur air a sgeoit orr',
'S i b'astaraich eatrom,
Na *Eelten Bhèinn Dorain*,
Bhiodh *Caoilte's Cuth Cbulain*,
Maraon air an uilean,
'S rì h aonach cha b'urainn,
Iad cumail air mòintich ;
Fhuair i uram air luaith's,
Tha mor uaille na pòiren,
Muir chaiteanach bhuan,
Sè bu bual di o h òige,
Nam taraing gu rèidh,
Air muir gharanach fhleiteach,
Cha mailleig i ceum,
Do na cheile bh'aig *Mòrag*.

XVII.

URLAR.

Smor tha bhuaidhen grinn,
Air mo *Sbeonaid*,
'S e marcachd air ling',
A chuan mhoir-bheul,

A nam dhi tighinn gu tìr,
 Sa h achdair a chuir dhi,
 Bi'dh gaigich gu h inntineach,
 Ceol-mhor,
 'S bi'dh furd air leagadh phìos,
 Cuir air falbh an fgiòs,
 'S pòg do chaileag mhìn,
 Se bu deònach ;
 Deoch slainte na tha uath',
 Sior da cha chuir mun cuairt,
 'S cha dhi-chuimhnich,
 Na h uaislean ud *Seònaid*.

XVIII.

AN CRUNLUATH.

Be suaithentas mo chaileagfa,
 Dubh is geal le chèile,
 Ri crann geal dìreach gallanach,
 Air èarr mo chaileag spèiseil ;
 Suaimhneas rioghail Breatanach,
 Aig fir nach diobradh feafadh leis,
 'Nuair dheanadh gaoth dearafan air,
 Bhiodh confhadh cas-ghradh geur orr',
 Gu b innsgianach beò-fhearalach,
 A 'giollachadh re chèile,
 Bhiodh croinn is fhuil gan teannacha',
 'Nuair chite an fgal a' g èiridh,

Luch bèirt is treun a charaicheas,
 A dh'faothuicheadh ma balluibh i,
 'S 'nuair, rach'an sèid ud thairis orr',
 Gum b'fharast i fo'bhrèidein.

XIX.

CRUNLUATH.

Fir ftiuire leathann leadara',
 An t-eagal cha bu deoin leo,
 San fuil air fuaradh bi-dheanta',
 Cuir misneach sa'n fhear sgoide,
 'Nuair thig i 's gair an as-caoin aic,
 Na fraochan caoingheal sadanach,
 Cha toir è oirleach fasadh dhi,
 O curfa ceart cha shròin i,
 Bi'dh gair mu guailen thoifich aic,
 'S i copadh na fad glè-gheal,
 Ma h arluinn chluinnte 'g osnuich i,
 'S bidh rotall as a diaigh dhi.
 Bi'dh smuis, is smais gu h aindeonach,
 'S gach aiseinn, glun, is ceangal di,
 Cha bhi tairn, na lann, na barroinn,
 Ann san darach nach toir èibh ast.
 Gur luthar deas na maraichen,
 'Nuair theannas iad ri cor-ghleus,
 O grunnt thig uifg' le h ealamhachd,
 O h uirlinn glanaidh feoid i;

Mar cunntar e mar amaideachd,

Chuala mi mar shean-fhacal,

Gun stòladh i, 's gun fgiureadh i,

Na b' urainn i ach pòsadh.

B' FHHARR leam dol an cuil le caileag,

Na dol a throt ri fguirfar caillich,

Teangaidh bheumnach, gheur is i tana,

Is pòinfean na beul mar ghath n'aithreach.

ORAN do Gbillean Mhaoi'linn.

Air fonn, Chunnaic mi'n damh donn 's na h eil-
dean,

Direadh a bhealuich le chèile.

LUINNEAG.

'Naile tha mo run don phàirte,

Gillean Mhaoi'linn caomh luchd Gailie,

'Naile tha mo ruin don pairti'.

I.

SUD na fleasgaich nach 'eil mìothur,

Trian don tlachd cha dean mi innse,

Criodhail, fgairteil, tatrach, cinnreach,

'S iad nan linneigeadh don Ghàelie.

'Naile tha mo, &c. &c.

II.

Bannfa leam bhi ann a Maoi'linn,
Ma ri Gillean criodhail, gaolach,
Na bhi'n *Sasgan* ma ri daoine,
Far nach d'fhoghlum iad a Ghàelic.

III.

Bannfa leam a bhi mun cuairt doibh,
Na bhi 'm *Peairt* a measg nan uaislean,
Sud a bheairt nach dean mi fuas,
Bhi gamhrac guanagan nan fràiden ;

IV.

Sud na Gillean a tha seasgar,
Thogadh fonn neo-throm mu fheasgar.
San tigh òsta stoip gan leagadh,
Air ath-leasacha na Gàelic.

V.

'Nam doibh cruinneacha' ri chèile,
Leam a b'ait e bhi ga'n èisdeachd.
Ceol bu bhinne leam na Chèiteag,
'Nam dhoibh fhein a bhi's tigh thàirne.

VI.

Slionar ùmaidh th'air a mhachair.
Chuireas mùig orr' san dol seachad,
'S ceò dùint air grunnt an aigne,
O nach d'altrom iad a Gàelic.

VII.

Bi'dh mi 'g innse an cliu le teastais,
Ann 's gach àite 'n dean mi seafadh,

'S on a tha iad fhèin co freasdlach,
'S math leam fèin gun easuibh slan iad.

VIII.

Bi'dh mi gluasad uatha gun airteil,
'S cha nann fgi tha mi do 'n cnacas,
Cha d'theid mi air thi na machrach,
Bheir mi sgrìob do Lagan-rata'.

*ORAN do dh' Uilleam Lòban agus do'n tinneas Chri-
tbeanach.*

Air fonn, 'Nuair a bha mi aig an t-seisein.

LUINNEAG.

*A bbean an tigh thoir leat an dràma,
'S fuiceam botal agus glòine,
'S cha bhi cuimhn' againn ai gòin,
Agus àinnis cha bhual si n.*

I.

FHAD sa mhaireas dhomsa stòras,
Agus airgiod ann am phòca,
'S fhad sa d'fhanas mi gun phòsadh,
Bi'dh mi'n còmhnaidh uaibhreach.
A bbean, &c. &c.

II.

Am fear a's mo a ni a shaothair,
 'Si's mo a ghleideas do'n t-saoghal,
 Thig fear eile ni a sgaoileadh,
 'S cha bhi caonadh uair air.

III.

Thoir shoraidh uam gu Uilleam Lòban,
 On is gille cridheil còir è,
 Nan tarladh è mun a stop rium,
 Chòrdadh sìnn mun cuairt da.

IV.

Thoir mo shoraidh 'n ionnsaidh Bhàird,
 Th'ann am braigh bhaile 'n Fhèarna,
 Fear is minig a ghabh fàth,
 Air tàladh ris nan gruagach.

V.

Am fear is tric a bha gam frèasdal,
 Is cha b'e mhiann bhi as a 'n èasbhùì,
 'S air a mheud 's gan dean è chlàsfachd,
 Cha toir sèisein luaigh air.

VI.

'S iomadh tè rinn feum do dh'Uilleam,
 Eadar Duneadain is Lunnain
 Far an d'fhuair è céil' a dhunach,
 Dh'fhag i muineal cruaidh air.

VII.

'S iomadh ceum a rinn è 'n àstar,
 Eadar Albainn agus Sàsgan,

Agus àit an deach è sèachad

Mun do ghlaic è gruamag.

VIII.

Sud an cèile nach ro sòchdrach,

Chuir i è fhèin o chòfnadh,

'S on a dh'èirich dha bhi sòchrach,

Tocharadh cha d'fhuair è.

IX.

Sud an ceile nach ro grèannar,

Thug è dhachaidh thun a ghèamhraidh,

'Nuair a shineadh i air drandan,

Thigeadh grèann an fhuachd air.

X.

Cha chuala finne leithid a chèilidh,

Sa thug Uilleam th'ar Duneadainn,

'Nuair a shineadh è air gleus,

'Si fhein a bhiodh an uachdar.

XI.

Bidh è air chrith cho luagh re duileig,

'Nuair a fhìneas i air tuire,

Chuir i nial an aoig air Uilleam,

Solc am buill' a fhuair è.

XII.

Gur cruaidh fhortan a bha'n dàn da,

'Nuair a ghabh è ceist air gràineig,

Dh'fhag i dh'uireas'aidh air slàint' e,

'S dh'fhag i bàna a ghruaidhean.

XIII.

Chail e mhifneach 's dh'fhàs è dubhach,
 Agus dh'fhag i è fo' chumha,
 Thug i dheth an dìreadh bruthaich,
 'S thug i 'n fiubhal lua'h dheth.

XIV.

Fhuair è i gun fhios da chairdean,
 'S cha tuigeadh i facal Gàilic,
 Struagh a rìgh nach d'rinn é fàgail,
 Air taobh thall dhruim-uachdair.

XV.

B'e bhann-fasganach gun nair i,
 'S fhada lean i è air fhaileadh,
 'S duilich leam nach d'fhuair i bàs,
 Mun d'thug é nall gu tuath i.

XVI.

Cha 'n 'eil feum bhi g'innse nàduir,
 Si's dona th'ann san àite,
 Ach a nis on rinn i fhàgail,
 Tha è làidir uaibhreach.

XVII.

'S math leam fhein gun d'fhalbh i rithist,
 'S mor a chaomhainn i dhomh bhruithinn,
 Cha d'rug i dha mac na nighean,
 Ge d' chritheadh i luath air.

XVIII.

'S ge do bhiodh i na bànntraich,
 Cha bu mhath leam i bhi teann orm,

Tha i coltach ris a ghèamhradh,
Tha i crànntaidh fuarail.

XIX.

Fhuair è nife cuibhtes breunag,
Ole air mhath le mhuinnter chèile,
Sa Shafgan cha d'theid è fhèin,
Gu t'eile thoirt am fuadach.

XX.

Nuair a thig an fheill-màrtainn,
Bithidh è criodhail mar a b'abhais,
Ghuidhinn fhein gum biodh i bàght',
'S guidhidh càch an-uair dhi.

XXI.

Lion am botal dhuinn le fàilte,
Ach gu 'n òl finn a dheoch slàinte,
'S na biodh curam ort a paigh,
Ge bu chàrt da-uair è.

ORAN do theaghlach Choire-mhonaidd.

Air fonn, " Wat ye wha I met yestre'en."

I.

'N AILE 's mise th'air mo sheòl,

'S Gar mor ma chòir air crìodhalas,

'Slionar neach a bhiodh do m' chàil,

Nach tar a bhì cuir bruithinn air,

'S mi bhì fmuaineacha' gach ià,

Gum bheil mo chairdean fritheailteach,

'S ge do bhithinn 's ann fa chèo,

Se Coire-mhonaidd 's dlighe dhoibh.

II.

'An Coire-mhonaidd b'e mo rùn,

Bhì ann an cùil am shuigh ann,

Far an cluinein fuaim am beoil,

'Nuair thèisicheadh a bhuithinn ud,

Bu toil-inntineach an ceol,
 'S bu mhor an sòlas cridhe dhomh,
 A bhi ga'n amharc mun na bhòrd,
 'S na h òraimean gan fuidheacha',

III.

Bu bhinne learn na fuaim nan teud,
 An guth bu mhillse bruithinn ac,
 'S iad is grinne theid air feòl.
 Nan smeorach le cuid ribheidean,
 'S bi'dh gach focal mar is còir,
 A' tighinn gu'm beoil on criodhachan,
 Le nàduir thaitneach phailt gu leoir,
 San dochas mar bu chuidhe dhoibh.

IV.

'S 'nuair theid Alastair air ghleus,
 Gur tearc am beul ni aithris air,
 'S b'e toilinnatin Thighearna Ghrannt,
 'Nuair dheanta an rann a gabhail da,
 Cha'n 'eil ann an deas nan tuath,
 Na chuireadh duan na laighe ris,
 'S mor a thlachd am measg daoine' uaisl',
 'S geur-bheachdail cruaigh gu labhairt è.

V.

Agus Fear Tagraidh mo ghraidh.
 Gun cuir mi fàilte fhathais air,
 'S o chaidh è *Dhuneadain* uainn,
 Gur beag mo ghruaim on la fin,

Cha'n 'eil Granntach san taobh tuath,
 Co fada shuas fa chathair ris,
 'S fhearr leam fhein na mile crun,
 Gun d'fhuair è tus an rodhaid orr.

VI.

Sa h-uile h aon dhiu b'e mo mhiann,
 Bhi dìonach ann nan ath-ealach,
 Sa chuid diu nach 'eil san tìr,
 Toilinntin ann nan la dhoibh,
 San deoch slainte mun a bhòrd,
 Gum bheil na fleoir a gabhais f,
 Sa h uile h aon nach dean a h òl,
 Gun tuit an t fron gun athadh dhiubh.

VII.

Do Choire-mhonai' foraidh uam,
 Mun d'theid mi suas a rithist ann,
 Gu *Mifs Sine* coifinn cliu,
 'S bu mor a chuir domh bruithinn ria',
 Dheanainn gnothach air a cùl,
 'S cha bhiodh an turn ud mi-thapaidh,
 Sa deoch slainte le mo dheoin,
 Gur mise dh'olaidh criodhail i.

VIII.

'S cinnteach mi ged dheanainn pàirt,
 Le dan a chuir 'an uigheam dhoibh,
 Frìan do 'm buaigean 's don is lèir,
 Dhomh fèin gad dheanainn bruithinn air,

Struagh nach mise th'ann am *Bbàrd*,
 'S nàduir gam fhìor fhrithealadh,
 'S dh'innfin beagan do mo chàil,
 Sa 'm pochda' chaich cha bhithinn-fa.

IX.

An teaghlach rioghail, fìor-ghlan, àilt',
 Gu sgiamhach, pàirteach, aoidheachail,
 Gu mìofail teistheil, feasmhach ard,
 Gu luthar, làider, uigheamail,
 Gu furdail, muirneach, cuirteil tlà,
 Gu h iochdmhor, gràdhach, fuigheachail,
 Gu faoilteach, caomhail, caoin ri càch,
 Gu sugach, làn, caomh-chridheachail.

X.

'S iad fuilbhear' ait, làn tlachd gun ghruaim,
 Gu foirmeil, buaghail, aigeantach,
 Gu sgairteil, macant' mar bu dual,
 Gu taitneach, fuaire, neo-abarach ;
 Gu còlmhor, òlar, seòlta, buan,
 Gu fearail cruaidh, gun raigeanachd :
 Gu tuigseach, glic, lan meas an uaisl',
 Gu bruidhneach stuaim gun bhabarachd.

XI.

Cha b'ìoghna' ge d' a bheirinn spèis,
 Don dream a threig an atharfachd,
 Ceann uigh phiobaran is *Bbàird*,
 'S nach fhaic a Ghàilic fhathabach,

Bha i foimh fo 'na tràill,
 'S cha rachadh fàilt' a ghabhail di,
 Ach tha i nife fas fo' bhlàth,
 'S i meangach lan neo-authaltach.

XII.

Ge b'e dheanaidh riu fàrì,
 Na chuireadh mi-ghean rathaid orr',
 Air a mheud s gam biodh dhiu am,
 Gun d'thugadh *Gbranntaich* tabhaich dhiu,
 'S Coire-mhonaidd ann an spàirn,
 Cha bhiodh mo dhèann co athaifeach,
 So liuthaid curaich treun gun fhèall,
 A ruisgeadh làn an la fin.

XIII.

'Slionar fine fan taobh tuath,
 A bhiodh an cruadal catha leò;
 A sheafadh leo'm bog fan cruaidh,
 Ged' bhiodh am fuachd sam padhadh orr',
 'S foth bhreachdan an fheile' chuaich,
 Gu'm biodh an sluagh co aitheireach,
 Gu h eatrom, tapaidh, sgairteil luath,
 Sè las mun cuairt dam meadhonaibh.

XIV.

'Nam dhoibh cruinneachadh gu lèir,
 Gu laider treun neo-athaifeach,
 Bu bheag 'm fharmad ris an dreàm,
 A bheireadh beum mi-chathair dhoibh,

Bu lionar colainn ann gun cheann,

'Nuair bheireadh Granntaich la dhoibh,

Piob ga spealadh frol ri crànn,

'Nam tarraing làn gu sgathaireachd.

xv.

'S truagh nach mise dhiongadh triuin,

'S gun rachaiun dlùth 's cha b'ionghantach.

Le gunna Glaichd 's lann glàs rim thaobh,

'S biodag ùr gun sitheadh innt,

'S fhad fa mhaireadn dhomsa lùs,

'S luaidh 's fùdar chitheanach,

'S paithir chrochdan ri mo cheànn,

Cha rachainn càrn fan t-slighe fin.

xvi.

A bheann an tigh thoir leat an stop,

C'ar son nach ol finn fhathast i.

Air slaint' Alastair roimh chach,

A choifinn gradh gach ceathairneach,

Seumas og mo runfa dha,

Nach d'thugadh tàir 's nach gabhadh i,

'S mor thoilinntin do gu brath,

Oir 's mac' an aite an athair e.

*AISLING a chunna Mac'Cullach an oidhebe Mun
deach a'n atb na teine, agus a chaint a bha Ea-
torra, air a chuir fios ann an deagh riagbailt,
agus a bhron fbein ga chuir 'an ceill. A chaoi
air son na db'eug do theaghlach Dbun-machd-
glais, agus a' moladh na db'fhuirich.*

I.

OIDHCHE dhomh 'a mi 'm shuan am chadal,
Smuaintean truagh a' gluasad m'aighe,
Mo chridh' air feòl mar neoil na maidin,
'S mi air fonn mar long nach stadadh.

II.

Chunnachdas bruadar, struagh mar thachair,
Theirig m'aoibhneas dhomh a's m'aiteis,
Air faicinn uam, o bhruach mo leabach,
Seann duine liath triall air bata.

III.

Gun ro m'inntin fheìn lan farrain,
 'S thuirt e ris nach tiòm dhuit tarraing,
 Sgeula do chreich feadh a bhaile,
 Sluagh na tìre, fìor gu d'fharraid.

IV.

Thuirt mi fheìn le mì-ghean taluich,
 A bhoduich fiubhail uam le cabhaig,
 Mun dean mi mar dhuais do d'fhanaid,
 Le iaran fuar do chluais a ghearradh.

V.

Mhic' Cullach bith sìobhalt tairis,
 Fag a chluais 's na luaigh am faillein,
 'S bi ann an fìth 's gun sin mi m' anail,
 'S gun dean mì mo shìnnfir aithnicht.

VI.

Do shìnnfir cha'n fhiach leam fharraid,
 Bheir mi stuaimèin dhuit sa mhaluidh,
 'S nam biodh m'fhiachlan trian co fallain,
 Rachainn sìos 'sgun spionainn t-eanach.

VII.

Mhic' Cullach cuir frian ri d'theangaidh,
 Seol mun cuairt mun buail thu thairis,
 Dod' a shìnnfir dhìong mi caraid,
 Ann san tìr ri linn do shean-athar.

VIII.

'S mo bha thu ann ri linn mo shean-athar,
 Feuch an inns thu d' thir 's do shloinneadh,

'S mu tha thu dìleas do Mhac'Coinnich,
Theid mi fhein le pios a d' choinneamh.

IX.

Tha mi dìleas do na h uile,
Gan cumail o chall 's o chunnart,
'S gur è m'ainm san t-sheanachas chumannt,
Freasdail, sìth, taobh mìn is molach.

X.

Thuirt frèastal rium cuir geaird air t-onair,
On tha farmad aig an dorus,
'S è gach là air fàth do dhòlaidh,
Bi fo' t-airm neo-chearbach ullamh.

XI.

Eirich tog do bhat' 's do chòta,
'S amhaire gu geur-bheachail còmhnhard,
An àth na lafais 's as don Eorna,
'S dhibir m'aisling a's thachd mo chòmhradh.

XII.

Nam dhomh dufga' ann fa mhaidin,
'G amhrac uam o bruach mo leabach,
Chlìsg mi luath 's nach d'fhuair mi 'n aisling,
'S chuir am bruadar gruaim air maigne.

XIII.

Bu mhor mo bhròn a choir an fheasgar,
An àth na smùid, gun duil ri teasairg,
'S naoi' boll' Eorna is cor ga leafach,
Dol na cheò mar dhorduich freasdal.

XIV.

'S maìrg nach biodh a ghnà fo' eagal;
'S feudaìdh mise rà' gun teagaidh,
Cha chluinn cach fgal àrda m'fheadain,
O chaidh 'n àth na clàraibh beaga'.

XV.

'S muladach mì 'g innse m'fharrain,
'S fios mo bhròin gun leòn e caraid,
'S mo dha chroc, se choir am falach,
Mun toir luchd fuath iad nam a dh'aindeoin.

XVI.

'Struagh nach ro mì'n toll fo'n talamh,
Na air long air cuaintibh fallain,
Far nach cluinneadh càch mo ghearan,
Mo chridhe trom am chòm is smal air !

XVII.

Struagh nach eil mi fad' air m'aineol,
An Eilean o chàch, fàs gun fhearrann,
'S dh'fhagainn *Clèarag*, deurach galach,
'S mise 'g èisdeachd, sèitrich mara.

XVIII.

'S cha 'n iarraìnn ceòl, ach bròn mar chaithrem,
'Sa chailleach òidhche gleadhruich math rium,
G' eisdeachd steadbruich mhucha mara,
'S bhiodh an ronn ri bròn le langan.

XIX.

'S dheanaìnn caoi', a chaoidh rim mhaireann,
'S le mo dheoin cha'n olainn drama,

'S mo smuaintein bà air sgà Shrathnarran,
An ro' mi'n tns, 's mi òg am' leanamh.

XX.

Thoir foraidh uamfa, fuas le cabhaig,

Gu ruig an *Dun*, gu cuirt *Mis Anna*,
Ceann na ceill', 's mi fein nach d-aithnich,

A dh'aindeoin fuathais, gruaim na maluidh.

XXI.

Tha i fuairc, is bu dual di'n earail,

On dream uaibhreach, uafal, aithneal,

Braighich an *Dùn*, fan cùl ri talamh,

'S mor mo ghruaim, 's nach buan dha'm fearaibh. }

XXII.

Mo chridhe steach, mar chlach am moindich,

'S mi fo' ghruaim, 's nach buan an *Còirneal*,

'An *Dun-Mbac'glais*, tha aitreabh sloghail,

'S chuir è tlachd air *Gaisg* nam moine.

XXIII.

'S mis' tha faoin's nach fhaod mi talach,

Caoineadh na tha marbh fan talamh,

'S na tha beò, tha'n dochas fallain,

'S iad a còmhnuì' dhòmfa tairis.

XXIV.

Sud mo rùn, 's mo shuil ri caraid,

Oighr' an *Dùn* mo dthurachd mhath dha,

'S buan a chòir, 's tha'n òige ma' ris,

'S thug è'n dualchais uath 's gur math leam.

XXV.

Bu dual da fèin bhi tèoma gramail,
 Caomh ri tuath, 's ri uaislean fearail,
 A' g'ol air fion, bu mhiann le shean-athair,
 Ann an *Dùin* nam fiuran glana.

XXVI.

Buithinn mo rùin, o *Dbuin* nan gallan,
 Struth na h uaisl' mun gruaidhibh meallach,
 Buithinn gun sgà, gu bràth nach fannaich,
 Len lanna geur fo'n fgè bhrìc bhallaich.

XXVII.

'Nam dol a mach le feachd gu comhstri,
 A *Dùin Mac'glais*, le gaisgich shonruicht',
 Am muirn san tlachd, fo' bhrat nan *Toiseach*,
Braighich ghaist, san *Cat* ri mor-chrann.

XXIII.

Ga mor mo bhròn, thoir dhòmhs' am botal,
 'S air Oighre 'n *Dùin*, cha chunnt mi collas,
 A shlainte mun cuairt, suas an copan,
 'S Braighich nan steud, 's treun na gaisgich.

RANN air Tiom.

ACH gun reò' * Loch-nis le fuachd,
 Sam bi'n cuan na thalamh treabh.
 Ann Tiom a chaidh feachad uainn,
 'S dualach dha nach d' thig è 'n fo.

Ge air bith mar chleachdas finne an Tiom.
 Cha d'thig uair dheth ris air ais,
 Tha e ruith 's cha ghabh è èis,
 Mar ghrein 's na speuruibh fiubhal brais.

Ged' dheanadh finn uaill afainn f hèin,
 Mar mhealladh finn an Tiom air falbh,
 Thig uair eile a mheallar finn,
 Ge d' tha Tiom a' fuireach balbh ;

* Lochness, and the river flowing thence into the sea, never freeze, even in the coldest days of winter; both loch and river emit vapours.

Mas a codal dhuinn na duisg,
 Aigheir na fugaradh na ceòl,
 Cha chum fud air ais an Tiom,
 'S cha d'thig air bonn sgios na leòn ;

Ga mor leat òig-fhir do neart,
 Cumaidh Tiòm riut gleachd gu bràth,
 Gaifgeach treun nach cumadh feachd,
 Fosglaidh è an geat' don bhàs.

Gaifgeach a bheir buaigh gu lèir,
 Air a chruinne chè air fad.
 'S è gun fhocal as a cheann,
 Ruith na dheann 's cha dean è stad.

Gaifgeach gu brath nach gabh sgios,
 'S gheibh è air mìltean buaidh,
 A's bheir e gach nì gu crìoch,
 Sa chaoi cha strìochd è do'n t-shluagh.

Bheir e gu dòras a bhàis,
 Gach neach a bha na bhitheas ann,
 Se is fine chunnacas riamb,
 'S cha'n 'eil goiftein liath 'na cheann ;

Cha d'fhailnich sealladh a shùil,
 Tha e 'n neart san lùs sam feum,

Amharc air cha 'n fhaod an aois,
Se is fine nan aois fein.

Slionar neach a tha gach là,
A' fanaid air le tàir gun mhios,
Sa cheart co cinnteach fa tha 'm bàs ;
Ni e ni nach fhearr mar meas.

Fuilgidh e beum, 's cha chan e guth,
Is cha chluinner puth as a bheul,
Cha d'thoir è tair do neach sam bith,
'S e neo-chiontach a' ruigh na rèis.

Aillteach an duine cha'n fhiu,
Is gnuis na h oige mar am feur,
Sa dh'aindeoin tlachd ga'm bheil air ni,
Cuiridh Tiom doibh as gu lèir.

Ceart mar tha'n Tiom a' dol uainn,
Theid finne co luath o Thiom.
'S 'nuair a shealladh finn air ais,
Chi finn e fad' os-ar-cinn.

Cha'n 'eil ball do'n ohruinne che,
Ann 's nach eil e fein gu tiugh,
An Tiom a bh'againn an dè,
'S fhad' as è uainn fein an diugh.

Uime sin glacaidh cèil,
 Seallaibh romhaibh fein 'an am,
 Agus fuasglaibh an Tiom,
 Co fad' fa tha Tiom ann.

COMHAIRL ARAIDH.

COMHAIRL bheirinn duit a dhuine,
 Thu bhi buileach mu do sheanachas,
 'S do theanga' a chuir fo' gheafan.
 Air eagal 's gu 'm bi i cearbach;
 Ge bi leis am b'àill a chlin',
 A cumail gu dlù gun spot,
 Cumadh e uaigneas ris fhèin,
 Mun eirich dha beag-an-toirt:

Air smuainnibh do chridhe, cuir smachd,
 Mun faigh do choimhearfnach beachd,

Mun can e na chridhe feach,
 Gur amadan thu gach achd.
 Mo bheir thu do shaorsainn gu lèir
 Do d' choimhearsnach fèin do ghnà,
 'S lughaid do mhios air a chùl,
 A mheud fa thug thu do d' rùin da,

Ma dhinnis thu feanachas gun mhath,
 'S gun leaduich è le droch bhreith,
 Nan cumadh tu toftach do bheul,
 Dh'fheadadh tu f'hein a chleth.
 'S minig a chuala mi tric,
 Mu amadan na mi-thoirt,
 Gum biodh è an còmhnuidh glic,
 Na'm biodh é 'n còmhnuidh na thoft.

ORAN do na bhàs.

I.

SMAIRG nach bitheadh fo' chùram,
 Fhad's tha tiom agus uin againn da,
 Agus aimfeir na h òige,
 Mun d'thig mulad no bròn air ar fga,
 Gum bheil codal a pheacaidh,
 Gar cumail a lea-taobh air gràs,
 'S ge d' tha finn co uaibhreach,
 Cha'n 'eil mionaid no uair na ar laimh.

II.

Faodaidh Sinne bhi cinnteach,
 'S co tric fa chaidh innse dhuinn mar tha.
 Gum feumar leinn lùbadh,
 'Nuair theid roghann thoirt duinn o na Bhàs,

'S ge d' a tha finn gun churam,
 Gur fheadar dhuinn cunntas thoirt dà,
 'S mo gheibhear finn èatrom,
 'S mor ar mulad 's nach fheadar leinn tamh.

III.

Ach se barail an t-shaoghail,
 Gum faod iad dheth fhaotainn ni's fèarr ;
 Agus barail na h òige,
 Gum bheil tiom an gu leoir, agus dàil,
 Gè b'è sheallas fan t Sheapal,
 Gheibh è uaigh ann a fhreagaras dhà,
 'S cha'n 'eil fios co is cinntich,
 An neach a tha tinn na tha slan.

IV.

Ach na bìo'maid co seaghach,
 Agus feoltainn nar diaigh ri càch,
 A liughad aon a chaidh romhainn,
 A thoirt cunntais nan gnomhaichean da,
 Na h uile linn a chaidh feachad,
 Chaidh 'n ioman a 's teach leis a Bhàs,
 'S faodai' finne bhi cinnteach,
 Nach dh'fhag è finn fheìn ann ach-gearr.

V.

Bi air do gheard 's thoir an aire,
 Nach cuir t-aineolas maill' air do chail,
 'S na bi faoilfinn le doille,
 Nach iomair thu coinneamh thoirt dà,

Ge d' racha' tu ge t-fholach,
 Gu iochdar an talamh gun dàil,
 Cha d'theid thu as a fhraodharc,
 Ge d' a bheireadh tu oirp' na dhà.

VI.

Thoir an aire is bi feòlta,
 'S na mealladh do chleòc thu gu bràth,
 Bha na maighdeanan gòrach,
 Ann am barail co mor fa bha càch,
 Cha'n aithnigh' air am bruithinn,
 Co aca do'n dithis a b'fhearr,
 'S 'nuair a thainig fear na bainnse,
 Cha robh ola nan lampachan do.

VII.

Na maighdeanan feaghach,
 Nach ro' cinnte mu taghadh ach gearr,
 'S iad a feitheámh fo' churam,
 San cuid lampachan duinnse 's iad làn,
 'S 'nuair a bhual e san doras,
 Bha iad ullamh gu solas thoirt dà,
 Sa chuid nach robh glic dhiu,
 Chà'n fhaodadh iad teachd air a sgà ;

VIII.

'S iopann fud's mar a dh'èireas.
 Ma theid thu air chèili gun bhat,
 Lan mulad is èislean,
 Agus t-ionracas fhein ort mar bhrat,

'Nuair a thig ort an gèamhradh,
 Ni 'n reotha do chràmpa' fan sneachd,
 'S 'nuair a theid thu fan lèine,
 Cha d'thig aithibh na grèin' ort a sheach.

IX.

Ge d' ro eòlas an fhacail,
 Agus còmhraidh ro bhlàt' ann ad cheann,
 Cha dean è dhuit taice,
 Mar bi ol' agad taifgt' ann ad làmp,
 'Nuair thig deachainn a bhàis ort,
 'S tu gun toradh, gun bhlà' ort ach gann,
 'S ma gheibhear gun ghràs thu,
 Cha 'n 'eil neach a nì cairdeas dhiut ann.

X.

Uime fin dean do dhicheall,
 Gus am faigh thu do fhith dheanadh trà,
 Fhad's tha gealladh air tròcair,
 Ann an talamh nam beò's tu 'ad'fhlaing,
 On thainig am feasgar,
 Sa ghrein cha dean feasamh na tamh,
 'S mo-theid i ort fotha.
 Cha leir dhuit do ghnothach ach gèarr.

ORAN don LUING.

*Air fonn, Tha mo run, le deagh iùl,
Do luchd giulan nam breachdan,*

LUENNEAG.

*'S beag mo shunt ris an liunn,
Moran bùirn 's beagan brachd
Bannsa leam caismeachd mo rùin,
Air cuan dùghorm le capul,*

I.

GE d' a tha mi'n diugh gun spèis,
'S mi'n Duneadainn gun taice,
Stric a bha mi measg nan feoid,
Cluich' an òr air na cairtean,
'S beag mo shunt, &c. &c.

Bha mi uair bha m' chairdean ann,
 Dh'fhalbh an t-àm is chaidh è feachad,
 Sa nis cha'n fhaic iad mi san ròd,
 On tha mo phòca' ri acain.

III.

Ge d' a tha mi ann san àm,
 Air ma chrampa' le astair,
 'S minic thug mi greisean gàrbh,
 Air an fhàirge ga masgadh.

IV.

Greis le beachd a deanadh iul,
 'S greis cuir fiuil ann am pasga',
 Greis air iomairt, 's greis air stiuir,
 'S greis air eul nam buill-acuinn.

V.

Se mo ruin na fearadh gleus',
 'S iad nach trèigeadh 'an caitean,
 Chluinntè langan nam fear òg,
 'S iad nach deonaiche gealtachd.

VI.

Tha'n cridheachan farfuing mòr,
 Stric a dh'òl iad na bh'achda,
 Damhsa is Inghinnen a's ceòl,
 'Nuair bu choir dol gu 'n leapaidh.

VII.

Bi'dh iad gu fuireachar geur,
 Nam don ghrein dol a chodal,

Ceileireach, luinneagach rèidh,

'Nam dhi èiridh fa mhaidin.

VIII.

Si mo ruin an capal grinn,

Rachadh lèinn ann fan a'fàir,

'S taobh an fhuaithis os-a-cinn,

'S muir ri sìom taobh a'n fhàsgadh.

IX.

Greis a bhiodh i fada fhios,

Ann an ìochdair nach fhaicht' i,

'S greis a bhiodh i 'n aird nam fri,

'S i cuir dhì air a leataobh.

X.

Si nach pilleadh gun chian-fà',

'S i neo-sgàthach gu frachda',

A gearradh thoinn, le geur roinn,

'S cudthrom gaoith air na slatan.

XI.

'Nuair a chuir i air a dòigh,

Sa cuid feoil ris na slatan,

Chuir' a mach an t-ealach fgeoid,

Sud a fròin ris an as-caoin.

XII.

Bhiodh i turrapan gun tàmh,

'S chluinnte g'ànaich fo'n t-fhacld i,

'S bhiodh gach glun dhi dol fillt',

'S chluinnte bi'd aig gach aifinn.

XIII.

Chite muir na tonnan àrd,
 'S chluinnt' i gàirich gu farfuing,
 'S bheireadh ronn ard nan steall,
 Buille thròm ann na h achlais.

XIV.

Ann an ascaoineachd è chuain,
 'S ann am fuathas na fraise,
 Thugaidh faiceil air a ghaoth,
 Ffeara' gaoil cumaidh rag è.

XV.

Chluinnte farum aig an fhairg',
 Molach garbh ann an ath-sith,
 Beacach, rangach, torrach, fearbh,
 'Strannach, anabharach, brais i.

XVI.

Buill bu treis don chorcraich ùr,
 Croinn don ghiubhsaich bu daite,
 Eididh cheanb' nach biodh meanbh,
 'S chite geala-dhearg a bhrataich.

XVII.

An diaigh cogaidh thig an t-sìth,
 San diaigh bladh thig an t-ocras,
 An diaigh na maidin thig an òidhch',
 San diaigh òighre thig aithibh.

*AOIRE do dh' Alastar Mac' antoifich. Ann an Cann-
tra' dun air son e bbi na dbrocb olach.*

*Air sonn, Fàil illirinn o h u,
'S na h uil ou ro i.*

I.

ALASTAR mhor Mhic' antoifich,
Cha d'theid do chomhradh air chùl,
Se dh'fhag duilich san àm mi,
Thu bhi'n *Canntra' n Dun*,
Am an ionad nan uaislean,
Air nach cualas mi-chliù',
'S chuir a chuibhle car tuathal,
'S tha annthlachd 'an uachdair cùis.

II.

Ga mòr leat do bheirteas,
 Cha toir thu leat è fo'n ùir,
 'S beag a dh'aithniche tu * lea-chrun,
 A chuir a leafacha' cùis,
 Ge do chaidh mi chuir fáilt' ort,
 Cha robh do chàirdeas ach mucht',
 'S beag an t-ioghna fud leinne,
 'S gur tu is gionaich nan eù.

III.

Cha'n 'eil luch ann an Daldaich,
 Nach d'theid do Channtra 'n Dun,
 'S gheibh iad pailteas gun taing dhuit,
 O n tha thu gann ri luchd ciuil,
 'S ge d' a chuirt thu air spartan,
 Air fìor bhraigh † Eis nan smuid,
 Cha'n 'eil Fìli na Bard,
 Bheir fios gu brath thu gu ùir.

* When the Author was going about taking in subscriptions, coming to Cantry Down about dinner-time, he thought that he would not be allowed to go away hungry; but he soon found it otherwise: for when Mr M'Intosh came to the door, he not only denied him his subscription, but desired him to go away from his house.

† A cascade, called Fall of Fires, where all the waters on the west side of Stratherie meet together, and, running through a narrow passage, between rocks, from a considerable height, form a cascade, the waters of which, by the vast height from which they fall, emit a continual smoke. This natural phenomenon is so very remarkable, that people from all parts of Britain come to view it.

IV.

Ach on a tha thu' ad' phicear,
 'S gun robh thu miòthur don *Bhàrd*,
 Cha'n 'eil † *ceolraidh* 'm *Parnasas*,
 Nach bi bagradh do chàll,
 'S mo gheibh *Nuptune* air fairg' thu,
 Ni e garbh i le stàirn,
 Is cuiridh *Vulcan* na theine,
 Cop-gheal deireadh gach steall.

IV.

Ach na biodh tu air t-fhàgail,
 Am braigh *Lochabar* nam beann,
 Fo' bhinn do luchd mi-run,
 Cha bhiodh tìom dhuit ach gann,
 Cuid a dh'iarraidh do shliobadh,
 Cuid do sgrìobadh le àing,
 'S do dheanadh mìn mar an cathadh,
 Le dion chaitheamh nan lànn.

V.

Bu bheag an diubhail ged' fhaicinn,
 Thu dìreadh a mach ri gleànn,
 'S balg a cheaird, le chuid acfuinn,
 Na phoca faic ort gu teann,
 Srann do chleibh a toirt farum,
 Ga'm freagra' mac'talla charn,
 Sgùm ruagh mu do ghoilleas,
 'S do dheireadh a gearradh bhram.

VI.

Struagh nach fhaicinn air feill thu,

'S na ceudan ann air do thòir,

'S gu'n racha d' ruigh tre na † slatan,

'S gun cailleadh tu'n craicionn beò,

'S do dhruim a shuathadh le sgait,

Ach gun cuireadh é sgairt 'a d' t-fheoit,

'S gun racha' na th'umad don' chat,

Le gaoir a mach air do shròin.

VII.

Ge d' bu bhàs duit mar chriostaidh,

Cha b ionan 's mar dh'iarruinn duit,

Ach eadar eachaibh do stiolladh,

As bhiodh farum aig triall do chuirp,

Do cheithreamh mionaich a spionadh,

Is minic a lìon le glut,

'S do cheann a spadadh do d' ghuaillibh,

Mar chluais do chuilean na muic.

VIII.

Ach nam faighinn mo roghainn,

Dhuit a thaghainn droch àm,

Agus miltean cuir beachd,

Air olc a pheacaidh air cràn,

† A custom formerly among the Romans for punishing offenders, called runing them through the rods. It was done thus : They made two files of 285 men each, facing one another, each with a rod in his hand, with a small interval between them for the offender to run in, every one laying on as he passed along.

Bhi gad' fhaicinn air spiocaid,
 'S do theangadh chiotach gun chàinnt,
 Sgornan farfuing na faoille,
 Dlù ri tòinneadh nam bàll.

IX.

Smairg a shaothraich as t-òig' ort,
 A sgamhain òlaich gun mheas,
 'S diombach mise do d' chàirdean,
 Nach d'rinn do charadh ni's meas
 O nach d'thug iad na sùilean,
 A ceann ùmaidh gun iochd,
 Struagh nach d'rinn iad do bhàthadh,
 Am mùn do mhathair gun fhios.

X.

Ceann glogach is farfuing,
 Air amhaich fhada'n eich ùisg,
 Ofcinn collainn a mhadaidh,
 Soic fhada na mùic,
 Sanntach, goileamach, mìothur,
 Teanga' mhìn sam bheil ruichd,
 Cridhe cealgach gun chùram,
 Tric lium agus leat.

XI.

Reotha a's cranntachd gad' bhualadh,
 'S onfhadh cuain duit gach là,
 Ach gum fas thu co uamhorr',
 'S nach fuiling fluagh thu gu bràth;

'S gu'm bi do chairdean am fuath 's tu,
 'S gun dean iad t-fhuadach on sgà,
 'S nach fhaigh thu furtachd san t-saoghal,
 Mar d'thig an t-aog ann ad dhàil.

XII.

Alastair chonnaich chraoфаich,
 Air nach taobhaich an dealt',
 Cha bhithinse toilicht',
 Ge d' thilgte 'n coir thu nan glaichd,
 'S ge d' a chuireadh an Donas,
 An toll tor' thu le sgailc,
 O nach rachadh do phronnadh,
 Mar chraoфb chonnaidh le bat'.

XIII.

Struagh nach fhaicinn air sgeir thu,
 Agus seilein 'ad' chluais,
 Agus luch ann 'ad' t' achlais,
 A' cuir a h-athchuinge suas,
 Gun cuireadh iad clach.
 Ann do chraois fàrfuing gun bhuaigh,
 'S gun d'thigeadh an fheannaig,
 Gu barr na teanga' thoirt uait,

XIV.

Bu bheag bu mhiSte do dhùthaich,
 Ge d' a shiubhhla' tu as,
 Agus imeachd air fairge,
 Air tuinn gharbh nan steall brais,

Air long gun iomairt gun daoine,
 Gun stiuir, gun eadach, gun flat,
 Chor 's nach fhàicte gu bràth diot,
 Ach do thàchran air ais.

XV.

Ach nam faicinn thu marcachd,
 Air seann chapal 's i lòn,
 Gun frian, gun diolaid, gun * chas ròp',
 'S i dol a Shasgan 'na steall,
 'S a'n† èill-bhuinn ann na casan,
 A cuir a h aigne air fòn.
 Gu dhol mìle le breunan,
 Sios fo' èiridh nan tònn.

XVI.

Slionar neach a bhiodh èibhinn,
 Na'm b'è 's gun èireadh fud dhuit,
 Gun togadh na ‡ sìthocean,
 As an tìr thu nan uchd;
 Cuid ge d' sgathadh le dùrachd,
 'S cuid ge d' fgiursadh le cuip.
 'S do thilgeil 'an Eirinn
 Air chùl greine am bun cnuic.

* Stirrups made of hair, which the ancient Caledonians used when riding.

† The fairies,—imaginary beings.

‡ Just as if a person put his feet on a hot coal at the fire-side he would jump and dance as long as his sole kept the heat.

XVII.

Sgrios an t-sneachda roimh aithibh,

Air do chratuich gach lò,

Ach gu'm fas thu ad' sgallpan,

'S gum fal am falt diot is tu beò,

'S gaoth an iar an droch fhasga',

Dhol eadair do chnaicinn 's t-fheoil,

Ach gan cuir thu punt *Tombaca*,

Na smuid a maeh air do thoin.

COMHAIRLE do ghill' òg air dha' bhit' gle ghor-
rach, agus a toir moran toirt do na Caileagan,
agus le sin fhuair e ainm a bhi na Dhròbhar.

Air fonn, Cabar Feigh.

I.

ACH a nife e'n a thèig finn,
Le chèile bhi tairiseach,
Bheirinn comhairl' fheumail,
Dhuit fhein an san dealachadh ;
Na toir do ruin gun rèasant,
Do thè dheth na Caileagan,
Oir 's duilich leam gun d'eist mi,
Droch fgeulachd air fearaigein ;

Na bi co tric, a' dol na measg,

Mar chraobh gun mheas, na cailleagan,

Ge d' fhaoileadh tus, gun ro iad dhuit,

Co mìn ad t uchd ri bainne dhuit,

Nam fuidh steach, le aoibhneas ait,

Ri cuir mun feach nan dramachan,

Bi'dh cuir nan cinn a' g èiridh,

'S gach tè dhiu ri fanaid ort;

II.

Tha na gillea òga,

Nan dochas co amaideach,

'S iad le'm barail ghorrach,

'An tòir air na cailleagan,

Ach fhad fa bhios an fuilean,

Co duinnte, cha n aithnich iad,

'S cha 'n fhaic iad § Gloc-air-garadh,

Ged' tharladh i maille ris,

A chaoidh cha'n fhaic è,

Iad co ceart, mar gabh è beachd le ghloineachan,

'S mus e 's gun dearc è, mo 's faifg,

Gun d'thig a ghart, fan t-eanach dheth,

Mar bheathach bochd, a bhios gun toirt,

'Nuair theid a ghoirt a's t-earrach ann,

§ A clamorous vain woman, whose custom was, when she saw any strangers passing by, to get up on some eminence, and call the hens from the corn, or cry to the herd to be careful, for no other reason than that she might be taken notice of.

'S ceart ionann 's mar ni ghòrruich,

Air dròbhar nan caileagan.

III.

Ge b'è chuireas dùil ionnt',

An dùrachd cha'n aithnich è,

Ge d' dheanadh i do phoga',

'S ge d' òladh i drama leat,

'S ge d' ghealladh i le dòchas,

Gum pòsadh i 'nearar thu,

'Nuair thionnta' tu do chùl-thaobh,

Bi'dh 'n sùilean gan camadh riut ;

Mar fud their ise, ge d' tu 's glic',

Gun deanainn tric, nach aithnè dhuìt.

'S ga mor do bheachd, cha rachainn leat,

Mar biodh do bheartas màile riut,

'S mar bhìo' dhomh 'n leisg, a bhi am leis,

Cun deanainn reichd a's ceànnachd ort,

'S 'nuair bhios tu falamh chùinneadh,

Gum feuch mi cùl-thaobh bhaile dhuìt.

IV.

'S ge b'è ghabhas fàth orr',

Gu brath bi'dh air athrachas,

S mo dh'fheuchas i dha càirdeis,

Cha'n fheairde mo bharail dhi,

'S mo theid è mo is dàna,

Gun sàr i le fheaman è,

'S mo gheibh i è sa ghàradh,
 Cha tàr è dhol thairis air,
 Bi'dh è co glic, ri duin' air mhisg,
 'S bi'dh cach ga mheas mar amadan,
 'Nuair bhios è glachdt', mar ian 'an snap,
 'S nach tar è chas a tharraing as,
 Sa chaoi' le tlachd, cha'n fhaigh é las,
 Mar bris è 'n acfuinn theannachaidh,
 'S mo 's é 's nach cuir è 'm brèid orr',
 'S ain-eibheinn ri mhaireann da.

*ORAN do Mhac'Leoid na b Earadb' air bbi dba
tighinn dhachaidh as na d-Innean a'n Ear.*

*Air fonn, Tha'n oidche nochd' gle aonranach,
'S tha'n gèamhradh fada fuar.*

I.

GUR mis' a tha gu fastalach,
O fhuair mi dhachaidh 'n sgeul',
Mac'Leoid a thighinn do Lunnain,
'S gur mor air urras fhèin,
Gu cliù'ar, trù'ar, onaireach,
Lan sonas ann 's gach ceum,
'S tha fios aig *Hyder Ally*,
Nach 'eil mis' a' aithris bhreug.

II.

Gur lionar ògan Urramach,
 Cruaidh curannta', deas treun,
 A bha fo' bhròn 's iad muladach,
 'Nuair chual' iad uile 'n fgeul',
 'Nam feoladh o *Cbalcuta* dhuit,
 Bu lionar guth a'd' dhèigh,
 A' guidh ruigheachd sàbhailt,
 Do Mac'Leoid gu àite fhèin.

III.

Cha tar mi chuir 'an rannuibh,
 Na tha cheanaltas a'd' choir,
 Gur buaghail, suairce tairis thu,
 'S tha cathrannachd a' d' t fheoil,
 Do ghliocas tha finn fiosarach,
 'S gum bheil do ghibhtean mor,
 Sa 'n àm dol fios roimh theine dhuit,
 Cha bhiodh tu 'n deireadh floigh.

IV.

Bu mhiosail thu 's na h Innseachaibh,
 'Ad' cheannard dileas fluaigh,
 Stric a chuir thu sgaoileadh,
 Ann an luchd nan aodann duairc',
 Bhiodh cunntas tana 'n Innseanaich,
 'S bu ghile 'm bian nan gual,
 'S bu tric iad air droch càramh,
 Mar bha *Pbaraidh* sa mhuir ruaigh.

V.

Buaigh larach do'n t-sar *Chòirneal*,
 Sud a dheoinichein da fèin,
 'S tric a rinn e 'n ioman,
 Le chuid gillea air an diaigh,
 Bu lionar corp gun chlaigionn,
 Agus spadag air an fheur,
 'S gur fhada chluinntè caonnag,
 An am sgaoileadh nan dubh-bhèist,

VI.

Se'n *Reisemeid* neo-esleineach,
 Do'm b èididh fèile cuaich,
 A bh'aig Mac'Leoid na h Earadh,
 Air nach biodh am freanas fuar,
 Fir sgairteil, neartmhoir, sàr-bhuilleach,
 Nam dol 'an gàbhadh cruaidh;
 'S chaidh cliu gu bord na *Pàrlamaid*,
 Air gàidheil an taobh tuath.

VII.

'Nuair chualas fgeula dhachaidh ort,
 Bha d' chàirdean ait gu lèir,
 Siol Leoid a' g'òl mar ghabhadh iad,
 'S tein' aigheir ris na flèibh,
 Bu lionar cnoc na lasaruich,
 'Nuair fhuaradh dachaidh 'n sgeul',
 Thu thighinn gu tìr le fallaineachd,
 A's cunnart mara ad dheigh.

VIII.

Bha freasdal *Dhia* mun cuart duit,

Ge do bhuachailleachd 's gach àm,

'S ge d' thoirt th'air gharbh-chuantaibh.

Air foitheach luath nan crann,

Tre mhuir ghorm fhleachduich bhuaireasaich,

'S ard-chnocach duain gun cheann,

Garbh-thonnach steallach uaimhreach,

'S mor uabhasach an gleann.

IX.

Sìol *Tormaid* tha iad lionar,

'S gur neo-mbio-thlachd'ar am pòr,

'S bhiodh solas air an gnìomh,

Nan rachadh mi-thlachd air *Mac'Leoid*,

'Nam toirt a mach na bratuich,

Cha bhiodh gealtachd air na feoid,

'S bhiodh lanna geura fgaiteach orr',

'Gu gearradh chas a's dhòrn.

X.

'Nam gleusadh do *Phìob* fheadanaich,

'N *Dun-bbeagain* mar bu chòir,

Chluainnte fuaim mac'talla,

Ri toirt farum do na mèir,

Bhìodh fion aig t uaislean curamach,

Ga stiuradh mu do bhord,

'S bhìodh Baird ri dannachd dhuchasach,]

Air fùghantais *Mhic'Leoid*.

XI.

Slionar gill' is maighdeann,
 Tha ge d' t' fhoighneachd 'an *sol Leoid*,
 Duin' a's bean tha aoibhneach,
 'S gu'm bheil Mac' t òighre beò,
 Mar gheug gun diu cha ghabhair è,
 Ge d' tha è fhathast òg,
 'S gur dileas da le dai'neachas,
 No fir don' loinn an croc.

XII.

Tormaid òg mò rùin dà,
 Bhí mar chrùn do chinne fein,
 'An àite 'n fhir nach duraigeadh,
 A chul a chuir re feum,
 Gha tar mi fein 's cha'n urrainn mi,
 A chliu chuir uile 'an ceil,
 'S è dh'fhag mo chuimhne dochiollach,
 Gur luaighe deoch na fgeul.

ORAN do'n Trubbais fbarfuing a chionn agus gun
 cbum i mi db'eisidb buainichen, agus gun thrèig na
 Caileagan mi air a sga a thaobh às sgun d'fhuair
 i moran do dbroch ainm.

Air fonn, Brigis Mhic'Ruaraidh.

LUINNEAG.

Sguiridb mi mbire oir fuath leam è,
 On a tha mi do db'uireasbbui' buainichen,
 Rinn na gruagaicbean uile, mo tbreighnn on uraidb,
 'S cha bbi mi tuilleadb gam buachaileachd.

I.

SE 'n sgeul' tha fa bhaileis;
 Is fheudar dhomh aithris,

'S gum b'fheairde mi caraid gum fhuaracha';
 Gur mis th'air mo fgaradh,
 O thug iad uam *Anna*,
 'S nach fhaigh mi caileag a bhuaineas dhomh,
Sguiridh mi mbire, &c. &c.

II.

Gur mis' th'air mo chràmpadh,
 O mheadhon an t-sàmhraidh,
 'S mo choimhearfaich 's gann doibh gun cual iad è,
 Tha na caileagan ganh domh,
 Ge d' tha mi am bhantraich,
 'S cha'n fhaigh mi fan am dhiu na bhuaineas
 dhomh.

III.

Gur mis' th' air mo laoghadh,
 O thainig am foghar,
 'S gu 'm bheil mi-fhoighidinn fuaighte rium;
 Ciod an fta dhomh bhi gearan,
 Ge d' tha mi dhiu falamh,
 'S nach fhaigh mi caileag a bhuaineas domh.

IV.

On a tha mi dhiu falamh,
 'S nach bi iad rium tairis,
 Thoir fios gu mo leannan mar cual i è;
 I ghleibhe fear eile,
 O n' dhibir mo theine,
 'S cuir fhec ann na h-adhair-mum fuaruidh i'

v.

Mo smuaintibh gu lèir,

Tha mar ghathadh na grèine,

Mun feach air a chèile gun fhuaradh orr' ;

Do'm leabaidh 'nuair thèid mi,

Ni'n codal mo thrèigfinn,

'S 'nuair thig e bi'dh fèil aig na bruadaran.

vi.

'S mis tha fo' chùram,

O chuir iad an cùl rium,

Gun fhios nach e'n Triusar a dh'fhuadaich iad ;

Tha i brist ann sna glùinean,

Air a caramh le clùdan,

'S cha shaoileadh tu rùin gum biodh gluafad iant.

vii.

Ge d' a tha mi co faisg orr',

Cha do ghabh mi far bheachd orr',

'S mo tha i mi-chleachdach cha chuala mi ;

Cha 'n 'eil fios domh co as di,

Oir fhuair mi i 'n *Sasgan*,

Mar dalta do bhrìgis mhic'Ruaraidh i.

viii.

B' fhearr leam na na h urrad,

Gum fagainn i'n *Lunnain*,

Mun d'thug mi air thuras, gu tuath leam i,

Ge d' tha i co molach,

'S gum b'fheaird mi i umam,

Gun chum i mi db'uireasbhui' bhuanaichean.

IX.

Ga iomadh ceum fiubhlach,
 A rinn mi san *trusar*,
 O chuir mi air thus i mum chruachanan :
 Cha d'fhuair i mi-chliu,
 Ann am baile nan duthaich,
 Gus an d'thainig mi taobh-fo dhruim uachdair le.

X.

Ach na bithinnfe cinnteach,
 Gu'm biodh i ri mi-fa',
 Gu geallanfa dhi nach biodh buannachd ann :
 Cha'n 'eil Eildeir san talamh,
 Nach rachadh na caramh.
 'S bu chinnteach nach dealuiche Ruaraidh ria ;

XI.

Ga b'e dhinnis mar thà dhi,
 Gun robh iad ga càineadh,
 Cha'n 'eil i na flàinte o chual i è ;
 Shrachd i le tàmailt,
 'S tha toll ann fa mhàs orr',
 'S cha'n fhuirich i slàn ge d'a dh'fhuaighthe i.

XII.

Ach a' nis on a shin i,
 Cha'n fhan i san tir fo,
 On tha i fo' mi-chliu, aig gruagaichan,
 'S theid i air Siubhal,
 A mach ris a bhruthach,
 'Nuair ni mi dhi luthaige tuarasdail.

XIII.

On a ghabh i'n ra'-treuta,
 'S gun d'rinn i mo thrèiginn,
 Bithidh mise le'm fhèile, gu h-uafalach;
 Cha'n 'eil caileag san àite,
 Nach bi ga'm shior thàladh,
 Ge d' tha iad an tra-fa co fuarach orm.

XIV.

Theid i *Lunnain* mun tamh i,
 Ma bhios i na slàinte,
 'Nuair bheir mi dhi pàigh na turasdal;
 Slan iomradh gu bràth dhi,
 Ge d' tha i, ga'm fhaghail,
 Sann aice tha nàduir nach b'fhuathach leam.

ORAN do ghillean agus Nigheanan a bha Cleachdadh
a bbi tional cuideachd air ta an Sabaid ; agus
a bha cuir ri fearas-chuideachd, mi-araidh.

*Air fonn, Tha mi fhein 's mo chuideachd,
Gabhail moran eagail.*

LUINNEAG.

'S mise th'air mo threachla',
Leis na tha mi faicinn,
A mbeud sa tha dbrock cleachdadh,
Aig no gillean againn,
Minister no Eildeir,
Cha chuir iad smachd orr',
'S maighdeannan gun naire,
Bbi fas co pailt' duinn'.

I.

CHUALAS 's na h-uil' àite,
Mun chuideachd laoghach,

Bha oidhche na fabaid,
 A cuir ri treoghais,
 Bha Tomas Mac'an-tosaich ann,
 'S e na ghaodhar,
 Agus gille 'n Eildeir,
 'S be fhein am baoghair.

II.

Bha triuir as a phàirc ann,
 'S bha dha dhiu firionn,
 'S bha banarach bhò ann,
 'An aite gille ;
 'S nam faighinn fear ceairde,
 Bhiodh co innealt,
 Sa chuireadh cearcail màis uimpe,
 Phàidhe finn è.

III.

Bha Tormaid nam bròg ann,
 Gun dad a mheas dha,
 'S cha'n fhèaird e ri bheò,
 Bhi fa chomhradh ghliogach ;
 Cha do mheas e mar fga,
 'N ceathramh aithn' a bhriseadh,
 'S thig la bhios inntin,
 A' g'innse sud da.

IV.

Air leam gur mor a nàire,
 Do dh'athair cloinne,

Bhi oidhche na sàbaid,
 Co ard an doille,
 'S gum fagadh è phàistean,
 Am bun an teine ;
 'Nuair bu choir dha'n àrach.
 'An ràidean eile.

V.

Bha Uilleam Mac'phàill ann,
 'S Mairarad ghreannach,
 'S chaill i 'm beagan nàire,
 Nach d'rinn i cheannach,
 'S mo tha bheag an lathair dhi,
 'S math ma bharail,
 Nach fhiosarach each,
 Ciod an taobh a ghabh i.

VI.

Oidhche na sàbaid,
 'An tigh ghobhainn ;
 Ge d' bhiodh aige càraid,
 Gun racha' 'm bleothann,
 Bha caileagan làmh ris,
 'S bha iad foghant,
 'S ga b'è ghabhadh fath orra,
 B'fheaird è cobhair.

VII.

Na cailean dubha ciar,
 'S don' an triall bha aca,

Nach do fmuainich riamh,
 Gun deach iarriu' am bailteadh;
 Ce b'e bhios an lathair,
 Sa phairti fhaicinn,
 Theid iad sa phoit aoil,
 'N d'theid a ghaoth tre 'n craicinn.

VIII.

'S beag orm beistein,
 A bhios neo-bhanail.
 Bi'dh iad nan 'neisgein,
 'S cha'n fhaigh iad leannan,
 'Nuair chailles iad an t-uachdar,
 Theid iad an tainead,
 'S gur lughaid am pris è,
 Ge b'è ni 'n ceànnach.

IX.

'S fada o chuala fibh,
 Mar fhean fhocal,
 An car a bhios fan t-sheana mhaide,
 'S e air feachda,
 Nach tòir cumhachd dhaoine,
 Le faothair as e,
 'S 'nuair theid buille an tuaidh ann,
 Gur suarach achd'e.

X.

Nam b'e 's gun èireadh dhomh,
 Fiodh a cheannach,

Thaobhainn dhomh fèin,
 Do'n chuid a b'fhallain;
 Ge d' a robh e caol,
 Bi'dh e daor ri ghearradh,
 'S ionan fud 's mar dh'èireas,
 Do dh'fhèil nan caileag.

XI.

Tha fios agaibh fhèin,
 Ciod e 's ciall do'n aitim,
 An fheoil a bhios 'na blionaich,
 Cha'n fhaigh i marfant,
 Cha cheannuich duin' uasal i,
 Gu toirt dachaidh,
 Gheibh Mac'Rath dha fhein i,
 'S be'm beud e thachairt.

XII.

An te gam bi stòras,
 Ni fleoir a's earras,
 Gheibh i fear ri' phòsadh,
 A dheoin na dh'aindeoin,
 'S mo bhitheas an dan doibh,
 Gum fas iad falamh,
 Caillidh e spèis dhi,
 On dh'eug a leannan.

XIII.

Bheirinn comhairl' dhìleas,
 Ga b'è ni gabhail,

Do gach sean a's òg,
 A ni feol ri caileag,
 Gun e thagha cèile,
 Air feil na banais,
 No idir fan tigh òsta,
 Nam òl' an liunna.

XIV.

Chunnaig a's chuala mi,
 Agus dh'fharraich ;
 Buntata co grinn
 Sa bhiodh ann am baile,
 'Nuair a chuirt an sgian air,
 'S 'nuair racha ghearradh,
 Bhiodh a chridhe liontaidh,
 'S da thrian mi-fhallain.

XV.

Innsidh mi ògannaich,
 Dhuit mo bharail,
 Mas a math leat pòsadh,
 'S gur è their d'aire,
 Fiofruich a nàduir,
 Co math 's bu math dhuit,
 Mun tuit thu gun èiridh,
 Air bèist nan caileag.

XVI.

Na caileagan fuairce so,
 Tha air m'aire,

Se mo chomhairl' fein dhoibh,
 Gun bhreug a labhairt,
 Iad a sheachna fèistein,
 A's tighean aire,
 Oir stric a fhuair tè dhiu ann,
 Leum gun cheannach.

XVII.

Nam biodh tu air fèil,
 'S gum faice tu ballan,
 'S è brist ann san èarrach,
 Cha racha fharraid,
 Mhilleadh è 'n fheil air,
 'S cha racha' cheannach,
 'S ionann sud 's mar dh'èireas,
 Ma theid do mhealladh.

XVIII.

Mo bhios fibh air m' iarrtas,
 Cha bhi fibh fanaid,
 'S cha bhi fibh 'nar nàduir,
 Ro àrd am barail,
 Cha bhi fibh ri breugan,
 'S cha ghabh fibh mealladh,
 'S cha toir fibh bhur rùn,
 Do dh'fhear ùr no shean-fhear,

XIX.

On tha mi am bhanntaich,
 A's mi gun leannan,

Gu'm bheil mi gu h-aonranach,
 O chionn tamaill,
 'S on nach fhaigh mi tè,
 Bhios gun bheum gun sgainner,
 Bheir mi dail doibh'm bliadhn',
 Agus trian do'n ath bhliadhn'.

COMHAIRLE MHATH.

DHUIN' oig na dean uaill afad fhein,
 Air 's iomlaideach ceumnaibh do bheath,
 Iadfa bha ma riut 's tu òg,
 Slionar iad fo'n fhod an cleth.

Tha do thiom mar dhuin' air aistair,
 Cuir nah uigh le pairt, a's pairt,
 Le ceum, a's ceum ga chuir feachad,
 Gus an ruig e far a'n aill.

Mar ghrein a fiubhail 's na speuraibh,
 Na reis tha cuibhle do bheath,
 'S ma theid i fotha ort na t-eislean,
 A chaoi' cha leir dhuit dol a stigh.

*ORAN air Turas do'n taobh tuath, agus Mi-mhol-
adb na banaraich a bha ann an Cumaraidh 'an
strath-chonainn.*

*Air fonn, Agus h-o buail' an damh dubh
H-oi thall, &c.*

LUINNEAG.

*Agus b-dò's mi fo' liunn Dubh,
'S mi fo bhròn,
Agus b-dò's mi fo' liunn dubh,
'S mi fo bhròn,
'S mi fo liunn dubh o na bbaile,
Ciod an sta dhomb aithbris dhò,
'Nuair shaoil leam bbi measg mo chairdean.
Gu'm b' iad sud m naimbdean mòr.*

I.

MILE marbhaig air an t-faoghal,
Tha caochlaideach dheth fhèin,

Smaing a chuireadh a dhùil ann,
 'S nach cùm e finn on eug,
 Fear dha'n toir e mòran,
 'S fear a bhios ri beò am feum,
 'S fear da'n toir e solus,
 Gu dolaidh dheanadh dha fhèin.

II.

Cha ne mheud fa chaith mi bhrògan,
 A dh'fhag co brònach mi fhein,
 'S cha ne mheud fa chaith mi stòras,
 A dh'fhag co brònach mi,
 'S cha ne mheud fa chaill mi chàirdean,
 Na no dh'fhag mi ann fa chill,
 Ach a mheud fa fhuair mi dh'ànradh,
 Ann am measg mo chairdean fhèin.

III.

Cha'n ioghna mise bhi duilich,
 'S mulad a bhi ga'm chràdh,
 Mun deacha' mi o na baile,
 San a bha mo bharail àrd,
 Agus bha mi'n duil le misneach,
 Nach bu mhishte mi gu brath,
 A dhol a shealltainn mo luchd cinnidh,
 'S nach b'ionan è 's bhi am thamh.

IV.

Sann dhomhs' a dh'eirich am breamas,
 'Nuair chaidh mi dh'fhainich le spreigh,

B'fhearr leam na làr a's fearrach,
 Nach biodh mo chabag co dian,
 An la chaidh mi o na baile,
 Do Chuimearaidh bha mo thriall,
 Chaidh mo chuir am laidh 'n garaid,
 'S cha d'fhuair mi crioman don bhiad.

v.

'Nuair a chaidh mi thun a bhaile,
 Far an d'fhan finn leis an sprèigh,
 Chaidh iad 'an ceann a chruidh bhainne,
 'S iad a tighinn gu cala 'm òidhch',
 Thanaig a bhanarach rapach,
 'S leig i fgairt as o bròinn,
 'S cha robh cnoc no beann no creagan,
 Nach d'thug freagra' as a dèigh.

vi.

Thainaig i mach gu h-ascaoin,
 'S i gun tlachd a rugadh riamh,
 • Dhiongadh è bara cartaidh,
 'N rapas a tha air a bial,
 Cha ro eadach air a coluinn,
 Sann ri dolaidh bha i riamh.
 Agus dh'iarr i oirn gu dana,
 Au cuir an airde ris an t-llabh.

vii.

A chaile dhubh nach b'fhiach a moladh,
 Cha d'thug mi dhi onair riamh.

'Nuair a chaidh mi thun an dorais,
 Sann di a bha'm boladh fiat,
 'Nuair-a sheall i air a lea'-taobh,
 Bha i beachdacha' co dian,
 'S gun robh fealladh co fada,
 Sa chunnaic mi'n claigionn riamh.

VIII.

Claigionn fada na h-udlaich,
 Air colainn is usgaidh bian,
 Cha'n 'eil 'an Conainn do dh'ur-uifg,
 Na ghlanadh o ghrunnd a cliabh,
 'S tha ma fuilean do thufdar,
 Na bheathaiche dufan ian,
 'S sheachainein i sa choile,
 Ge d' robh i mo deireadh fial.

*ORAN do sgian a thar as a Dhul-mac-gearraidh, agus
a chaidh mach ris a bheinn le uaibbreachas, agus a
tha'm barail fuireach ann a Strath-Eirean gu
a'n ionfhuicheadh i dambs',*

I.

'S GRUAMACH muladach a tha mi,
O bha mi Strath-Eireann,
Se fhad' fa dh'fhuirich mi'n ffigh thairne,
Dh'fhag mi tre cheile ;
Struagh nach mise tha air sàil,
Na fada th'all 'an Eireann,
Sann is coltuich mi air fas,
Ri feann each bàn gun deudach

II.

Ach on a chual iad ann sgach àite,
 H uile cail mar dh'eirich,
 An sgian a bha gearradh a chais',
 Gun d'thug i'n airde bheinn orr',
 'S na bha dh'fhianaifean fa'n àite,
 Cha'n aicheadh mi fein iad,
 Uilleam Mac'Ille-bhraigh,
 Domhail Ban, fan t-Eildeir.

III.

On nach d'thainig i dhachaidh,
 Tha mi fada 'n deigh-laimh,
 Chuir mi fios do Dhulmac'gearraidh,
 Dh'fheuch an d'fhan i fhein ann,
 'S mu se sgun thachair am post ria,
 'S coltach an sgeul' e,
 Gun d'thug è leis ann fa mhalaid,
 A 'n airde thair *Spèth* i.

IV.

Chuala mi o-chionn Seachduin,
 'S bu taitneach leam fein e,
 Gum fac iad ann san sgoil dàmhs' i,
 'S i an as a leine,
 Ma se sgun d'thig i fhathast dhachaidh,
 Tha i gaft gu sgeulachd,
 Bheir i naigheachd thun a bhaileas,
 Air caileagan Shrath-Eireann.

V.

Soraidh 's gu ma slan do dh'Uilleam,
 Gur culaideach treun è,
 Tha e suairce fìobhalt tlachd-mhoir,
 'S e na mhac' do'n Eildeir,
 Ge d' a bha i o chionn feachduin,
 Air feachran gun fhaoghtainn,
 Thug è le focal a chlachar,
 Dhachaidh as a bhèinn i.

VI.

Slan iomradh do na ghill',
 Ann fgach ionad a'n d'theid e,
 Chuir a'n fgiàn da'm ionnsaidh-dhachaidh,
 'S nach do thagair èiric,
 Tha e do'n fhuil rioghail stòilte,
 'S mor a'n còir 'an *Eirinn*,
 'S fo' bhrataich *Mhic'a'ntoisick*,
 Sud na feoid nach treigeadh.

VII.

Ach a'nis on a thainig i dhachaidh,
 O chreagan Shrath-Eireann,
 Tha i ann am prìosan glaisle,
 'S i glasta mar reubal,
 Cha'n 'eil duin' a theid ga faicinn,
 Nach toir feachad bheum dhi,
 'S on a tha i air a crampadh,
 Chaidh 'n damhsa roimh chèile.

VIII.

Thoir foraidh nam do dhulmac' gearraidh,

Le cahhag thun an Eildeir,

Ach a'n innis e do dh'Uileam,

Le furan mar dh'èirich,

Gun d'thanaig i mach air urras,

'S nach dean i tuillidh èacoir,

'S mo dheoch slainte ni e òl,

Ge d' bhiodh an stop air cheili.

*ORAN do na brogan a chaidh Ghibbteadh do Uileam
Loban.*

Air fonn, A bhean leifich a'n stop dhuinn.

I.

'S FHADA chualas mun astair,
A mheafg dhubh-ghall air machair,
Am fheil'micheil na martadh,
Thug mi fgriob am ga faicinn,
'S ga bu fgi mi tighinn dachaidh,
Rachainn fhein greis mu sheach do'n tigh oft',
Rachainn fhein greis, &c. &c.

II.

'S ge d' a bha mi air 'm aineol,
Air fèil Iner-Narran,

A reic feadal 's gan ceannach,
 Cha d'theid mi ga aithris,
 Bheir luchd sgeulachd a'n aire,
 Do'n dh'eirich san tarraing ud dhomhs'.
Do'n dh'eirich san, &c.

III.

Fhuair mi-acaid nach b'fheaird' mi,
 Fuachd a ghlaca' ma'm àirnean,
 Rinn a'n cratan ma shàradh,
 'S chuir è seachran mo shlaint'orm,
 'S fhada uam bhi ga aicheadh,
 Fuachd mo chasan a dh'fhag mi gun treoir.

IV.

Bha mo-bhrogan air sgaoileadh.
 'S cha ro feòl air an caonadh,
 Bha iad leointe le daorach,
 On a dh'òladh iad daonnan,
 As gach lòn agus caòchan,
 Ach an d'fhàs iad co èatrom,
 'S nach seafadh a h aon diu' le 'n deoin.

V.

A tighinn dhachaidh dhomh 'm fheafgar,
 Gan thachair rium fleasgach,
 A'n tigh oft' bhaile *Chleaban*,
 Chuir mi eòlas air beagan,
 S cha robh 'n t-oganach bleideil,
 Oir b'fhear ceaird è bha teifdeal gu leoir.

VI.

Oir b'fhear ceaird è bha barruight'.

'S math a dh'fhuaithheadh fa gearradh,

Rinn domh brogan le cabhaig,

Gun a'm paidh a tharaing,

'S gu ma slàn da re mhairionn,

Thug e àithn' doibh gun teanna' ri h òl.

VII.

'S ga b'è chluinneis mo dānachd,

Mun dean mi'n aineol nar fāgail,

Uilleam Loban th'air cāch rium,

Tha mi fuireach mar b'ābhaist,

Ann ann braigh bhail' a'n fhearna,

Far an d'fhuaire mi fheìn m'ārach's mi òg.

VIII.

Do dhobhaich choileachaidh bhòidheach,

Far an gaoradh an smeòrach,

Thoir mo shoraidh gu Dòmhnal,

Tha do charraig nan *Tòiseach*,

'An tigh 'n fhuaran a chòmhnaidh,

Nach d'chuir teaga's na brògan thoirt dōmhs.'

IX.

'S gu mo slàn air an fhleasgach,

'S buaigh làrach am feast air,

Ann sgach ait' an san seas e,

Rinn e 'n aird' iad gu dleasnach,

Mo fheil' martainn le teistneas,
Thug iad slàinte dhomh's leafacha treoir.

X.

Siomadh neach a tha'n tòir orr',
Sa bhios tric ann am chòmhradh,
Fad-na feachduin,'s di-dònaich,
Gabhail beachd air na brògan,
A fhuair mise on *Tòiseach*,
A *Strath-h-Eireann* na mhor bheann's na gleann.

XI.

Cha'n 'eil cron orra 'fleir dhomh,
Tha iad uile co spèiseil,
Uachdar chaiteanach ghrèihhte,
'S buinn shafnach le chèil ionnt',
'S air mo chasan 'nuair thèid iad,
Struagh do'n chlach da'm bean tè dhiu le'n froin.

XII.

Slionar òganach treubhach,
Theid am mach ris an *Leibbis*,
Ga'm bheil earras a's feadal,
Os-cinn isgeiden gle gheal,
'S math thig breachdan a'n fhèil',
Bheireadh pailteas dhomh 'n èiric na'm bròg.

XIII.

Slionar caileag ghlan bheusach,
A bhios gu h iorramach bèacach,

Air banais 's air fèiltean,
 A ghabh tlachd dhiom le ceutamh,
 'S bì'dh farmaid gach tè dhiu,
 Re mo chaileag 'nuair thèid finn a dh'òl.

XIV.

Am buaighean uile cha d'theid mi,
 Ge d' a b'urainn mi fèin ann,
 An cuir uile an cèil duibh,
 Mun can cach rium gur breugan,
 Tha mi'g airis co eudmhoir,
 On nach b'àbhaidt domh fèin bhi re sglò

XV.

Ach thoir mo shoraidh gun èiridh,
 A thigh a'n fhuaran *Sbrath-b-Eireaun*,
 Gu fear ceairde tha gleusta,
 Fhuair e urram th'air cheudan,
 Rinn domh *fàlbair* 's cha dhè'-laimh,
 Is àir a chàirdeas cha d'thèid mi chuir fgeoil.

XVI.

'S è dh'fhuil rioghail a dh'èireadh
 Gu dileas le cheile,
 Clann-*Tòisich* nan geur lann,
 Slionar caraid nach treigeadh,
 Ann an *Alba* na'm b'fheadar,
 'S bhithinn fhein leò'n eacoir nan còir.

XVII.

'S ga b'e chuireadh orr' cratan,
 Rachadh tòireachd thoirt dachaidh,
 Le fir òg chlann-Chatan,
 Nach d'chuir dòibh ann an geallteachd,
 'S nach diobradh a bhrataich,
 Fhad fa chitheadh iad cat re crann stròl.

XVIII.

Bi'dh furd a's uigheam le chéil 'achd,
 Piob is fioghail gan gleusadh,
 Sunntach crioghail gun eacoir,
 Run mo chridhe gu lèir dhoihh,
 Tha mo chabar a geiridh,
 San deoch flaintn gun d'theid mi ga h-òl.

ORAN gearain air Cairdean.

Air fonn, Gur muldach tha mi,
'S mo leannan air fas riom 'an gruaim.

I.

MILE marbhaig do'n t-saoghal,
'S maireg a bhitheadh ga chaoine gach là,
Cha'n 'eil aond aig a h aon air,
'S ann am bheachd cha'n 'eil maoin ann ach sgail,
'S e mar cheò air an aonach,
Cuiridh ofag do'n ghaoith è as àit',
'S ionann fin 's mar tha daoine,
Tha iad uile co caochlaideach gnà'.

II.

Tha iad uile lan caochla',
 'S tha iad lionar a dh'fheadas a ra',
 Agus mis' air a h-aon diu,
 Gabhail beachd air gach taobh mar tha cach,
 'S bochd an naigheachd re fgaoileadh,
 Air na cairdean gun chaochail iad cail,
 'S gun d'fhas iad co aogaidh,
 D'am b'abhaist bhi daonnan fo' bhlà.

III.

'Smairg a chreide' droch sgeulachd,
 Na fhiubhladh le breugan a's sgled,
 'S cuis gun onair an èacoir,
 Ge d' tha prothait ag èiridh fo' fgeod,
 Cuiridh a'n donas o chèile i,
 Mar an deathaich a dh'èireas fua neoil,
 Se chuir *Alba* gu mi-mheas,
 Gun reic iad an Rìgh air fon g—t.

IV.

Ach mo reic sibh mo chàirdeas,
 'S nach d'fhuair sibh air airgiod no òr,
 Nìor robh fios aig mo nàmhuid,
 Mar tha m'inntin a' cò'-stri ri m'fheoil;
 Siomadh neach a thug tàir dhomh,
 'S gaoth an ear thug i strachd air mo sheol,
 Sa ri nìor robh fios sud,
 Aig an tì leis am miste mo bhròn.

V.

'Nuair thig an fàmhradh air cheili,
 Gheibh sinn teas o na ghrein nach bi gann,
 Dreach a gheamhraidh gar tràigfin,
 'S thig a Chu'ag a Eirinn an nall,
 Cha'n 'eil ian ann 's na speuraibh,
 Nach dean am feadan a ghleusadh gu càinnt ;
 'S mar dean sibhse da rèir sud,
 'S beag an t-ioghna bhur beul a bhi càin.

VI.

'S ge d' a thuirt mi cam-beulaich,
 Sliochd nan curaidhean treun-mhoir nach fann,
 Ge b'e dheanadh orr' èacoir,
 Cha b'chuis f harrmaid iad fein ann fan am ;
 Nam dhoibh t-ional ri cheile,
 Bhithinn fhein gar am b'fheudar dhomh ann,
 Sinn co dileas da chèile,
 Sa tha crocan an fheigh re mo cheann.

The BANKS of the DEE.

I.

'T WAS summer, when softly the breezes were
blowing,

And sweetly the nightingale sung on the tree,
At the foot of a rock, where the river was flow-
ing,

I sat myself down on the banks of the DEE.

Flow on, lovely Dee, flow on, thou sweet river,

Thy banks' purest streams shall be dear to me
ever,

It was there I first gain'd the affection and favour
Of JAMIE the glory and pride of the Dee.

Bruachan Uisg' a Dhee, air Eadar-theangacha.

I.

ANN fan t-samhradh chiutn thairis, s na h-òfaga
sèideach,

Bu mhilis a Chèiteag, 's i sèinn o na chraoibh,
Aig iochdar na creigè, rinn an abhainn a treigfin,
Gun fhuidh mi leam fèin, fann air bruachan na
Dee;

Siubhail a ghaoil uisge *Dhee*, fiubhail caoin a cha-
omh abhainn,

Do bhruachan glan struthan, bi'dh dhomh gao-
lach ri'm mhaireann,
Far na bhunnuich mi'n tùs, a cheud iul agus ca-
thrann,

Air *Seumas* se glòir agus uaisle na *Dee*.

II.

But now he's gone from me, and left me thus
mourning,

To quell the proud rebels, for valiant is he ;
And, oh ! there's no hope of his speedy returning,

To wander again on the banks of the Dee.

He's gone, hapless youth ! o'er the loud-roaring
billows,

The kindest and sweetest of all the young fel-
lows ;

And left me to stray 'mongst the once-loving wil-
lows,

The loneliest maid on the banks of the Dee.

III.

But time and my prayers may perhaps yet restore
him,

Blest peace may restore my dear shepherd to me,
And when he returns, with such care I'll watch o'er
him,

He never shall leave the sweet banks of the Dee.
The Dee then shall flow, all its beauties displaying,
The lambs on its banks shall again be seen play-
ing,

While I and my Jamie are carelessly straying,
And tasting again of the sweets of the Dee.

II.

Ach a nis chaidh e uam agus dh'fhag e mi deurach,
A chlaoidh prois nan reubal, oir 's treubhach e
cinnt,

Ach o cha'n 'eil duil, e thighinn ath-ghearr air
eòlas,

Gu fiubhal gu h-ordal air bruchan na *Dee* ;
Chaidh'n t-oig-fhear le sùinnt th'ar tuinn uaimh-
reach thuileach,

Se is cairdiche, beus do na treun fhearuibh uile,
'S dh'fhag e mise gu faon'trach sa chaomh choile
dhuillich,

Am aonar th'ar gruagach, th'air bruachan na *Dee*.

III.

Ach faodai' tiom agus m' ath-chuinge, aiseag a ris
domh,

Sith beannuigh' le buaigh, bheir mo bhuachail
dhomh fhein,

'Nuair thig e air ais, ni mi caithris gun fgiòs air,
Cheann's nach fhag e ri bhnan mhaireann brua-
na *Dee* ;

Sin, bheir an *Dee* seolladh àrd, ga h-àilteach uile,
'S na h-uain ni mu bruach gu h-uabhrach mire
'S bi'dh *Seumas* mar thaic finn neo-thoirteil ag'-
imeachd ;

'S finn a blasad air ais, fann air taitneas na *Dee*.

IV.

Thus sung the sweet maid on the banks of the river,
 And sweetly re-echoed each neighbouring tree;
 But now all these hopes must vanish for ever,
 Since Jamie shall ne'er see the banks of the Dee.
 On a foreign shore the brave youth lay dying,
 In a foreign grave his corps now are lying,
 While friends and acquaintance in Scotland are
 crying,
 For Jamie the glory and pride of the Dee.

V.

Mishap on the hands by which he was wounded;
 Mishap on the wars that call'd him away
 From a circle of friends by whom he was surround-
 ed,
 That mourns now for Jamie the tedious day.
 Ah! poor hapless maid! that mourns discontented,
 The loss of a lover so justly lamented.
 By time, only time, may thy grief be cemented,
 And all thy sad hours become chearful and gay.

IV.

go mar fhèinn an deas ghruagach, air bruachan na
h abhainn,

'S rinn gach craobh le mac'talla, fuaime tairis
thoirt dì,

Ach a' nise gach earbfa, feumaidh searga' gu mai-
reann,

Thaobh gu brath nach fhaic *Seumas* bruachan
èibhinn na *Dee* ;

Air cladach gun iùl tha'n t-og ùr air a ghabhail,

Ann an uaigh air bheag iùl tha e nise na laidhe,

Tha luchd eòlais fa chàirdean, ann an *Alba* gun
aigheir ;

Air fon Shèumais se gloir agus uaisle na *Dee*.

V.

Mi-shealbh air na lamhan, leis an deachaidh a leò-
nadh, [fàlbh ;

'S mi-shealbh air an toirm, a thug gairm dha air

O ghàradh ga chàirdean, chuairtichear leò è,

Dheanadh bròn air fon Sheumais, 's gur cianal
an lá ;

Maighdean gun treoir, tha brònach gun fhurast,

Air-call a h aon 'ghaoil, 's cha'n ioghna' dhi mu-
lad ;

Se tìom, amhain tìom, bheir a gruaimen gu h io-
nad, [ris.

Sa dubh uairen gu leir, thoirt gu h èibhneas a

VI.

'T was honour and brav'ry made him leave her
mourning,

From rebels' oppression his country to free,
He left her in hopes of his speedy returning,

To wander again on the banks of the Dee.
For this he defy'd all dangers and perils ;

For this he espoused Britannia's quarrels,
That at his return he might crown her with laurels
The happiest maid on the banks of the Dee.

VII.

But the fates had decreed that his fall should be
glorious,

How dreadful the thoughts may be ever to me,
He fell, like brave WOLFE, where the troops were
victorious,

And each tender heart must bewail the decree,
Yet, though he be gone, the once-faithful lover,

And all our fine schemes of happiness over,
No doubt he implor'd Heav'n's pity and favour,
For her he had left on the banks of the Dee.

VI.

Se treubhantas onair, thug dha fagail deurach,
 Gu dhùthaich bhi gleiteach o reubalachd chli;]
 'S dh'fhag è i'n duil, è thiginn ath-ghearr air cò-
 las,

Gu Siubhal gu h òrdail, air bruachan na *Dee* ;
 Air son fo chuir e suarach, cruadal a's cunnart
 Se fo chuir mar cheist air, streup *Bbreitinn* a chu-
 mail ;

Chuir's gun crunadh è'n aird i le labhrais na 'phil-
 leadh,

Co fona re gruagach, bheir bruachan na *Dee*.

VII.

Ach dhorduich na cùisean a thuiteam bhi glòir-
 mhoir,

Cia grathail an còmhnaidh, na smuaintean dhomh
 fhein,

Mar UOLE treun gun thuit è, far am b'uchdard-
 aich, torachd

'S gach cridhe caomh còir ni iad bròn as an ni,
 Gidheadh gar nach maireann, an leannan bu sheaf-
 mhaich,!

'S 'ar deilbhein grinn thairis, 's 'ar car'annachd
 theich iad ;

Cha'n 'eil teagamh nach d'ach'nuich e truas agus
 freasdal,

Air a sons rinn e fhàgail, air bruachan na *Dee*.

KATHARINE OGIE.

I.

As walking forth to view the plain,
 Upon a morning early,
 While May's sweet scent did cheer my brain,
 From flowers which grew so rarely ;
 I chanc'd to meet a pretty maid,
 She shin'd though it was fogie ;
 I ask'd her name ; Sweet Sir, she said,
 My name is Katharine Ogie.

II.

I stood a while, and did admire
 To see a nymph so stately,
 So brisk an air there did appear
 In a country maid so neatly ;

CAITRIN OGAI, air eadar-theangacha o'n Bheurladb.

I.

AG AMHRAC reidh-lonn gabhail fràid,
 'Sa mhaidin bha è gle mhoch,
 Ghlan faile Bealtainn m'eanchainn àrd,
 O luighean dh'fhàs gu ceutach,
 Le graid gun thachair caileag ghrinn rium,
 A's dhealruich i ga b'cheò è,
 'S dh'iarr mi h-ainm 's le 'ur ceud thuirt mi,
 Se m'ainmse *Caitrin Ogai*.

II.

Sheis mi greis le moran tlachd,
 Is òigh na mais mo bheachd orr',
 A gnuis bu bhrisg a thaisbein ris,
 A maighdean duthch' co reachail;

Such nat'ral sweetness she display'd,
 Like a lilly in a bogie,
 Diana's self was ne'er array'd
 Like this fame Katharine Ogie.

III.

Thou flow'r of females, Beauty's queen,
 Who sees thee, sure must prize thee;
 Though thou art dress'd in robes but mean,
 Yet these cannot disguise thee;
 Thy handsome air and graceful look
 Excels each clownish rogie,
 Thou'rt match for laird or lord, or duke,
 My charming Katharine Ogie.

IV.

O were I but some shepherd swain,
 To feed my flock beside thee,
 At bughting time to leave the plain,
 In milking to abide thee;
 I'd think myself a happier man,
 With Kate, my club, and dogie,
 Than he that hugs his thousands ten,
 Had I but Katharine Ogie.

V.

Then I'd despise th' imperial throne,
 And statesmen's dang'rous stations,
 I'd be no king, I'd wear no crown,
 I'd smile at conq'ring nations;

Do thaitneis nàduir dh'fheuch' i pàirt,

Mar lili fàs 's na loinntibh,

'S cha robh Diana sgeadaicht' riamh,

'An fgiamh ri *Caitrin Ogai*.

III.

'S tu aoidh nam ban, 's ban-rìgh gach tlachd,

'S na chith thu molaidh iads thu,

Ge d' bhi d' tu'n èididh riobach bhreun,

Do choltach fèin cha'n fhag thu,

Do ghnuis chathair, feolladh flathail,

Bheir barr air samh gun eòlas,

'S gur compach do thighearn no Duic,

Ma rùnsa *Caitrin Ogai*.

IV.

Nam b' sheirbheifeach do Chiobair mi,

Toirt suas mo threud ceart lamh riut,

Mu eadra' dh'fhagaim comhnard rèidh,

'S m'am bleothann thiginn dàna,

Shaoilinn 'an sonas mi fhein,

Le Caitir cù a's cròchdaig,

Nis mo na fear le mhiltibh dlù,

Nam bu leamfa *Caitrin Ogai*.

V.

An cathair rioghail, chuirinn fuarach,

'S curam cruaidh nan stataibh,

Cha bhithinn m'Rioch, is chaithinn crùn,

'S-ri ceannfachd dhuchan ghairinn,

Might I carefs and ftill poffefs
 This lafs of whom I'm vogie ;
 For thefe are toys and ftill look lefs,
 Compar'd with Katharine Ogie.

VI.

But I fear the gods have not decreed.
 For me fo fine a creature,
 Whofe beauty rare makes her exceed
 All other works in nature,
 Clouds of defpair furround my love,
 That are both dark and fogie,
 Pity my cafe, ye pow'rs above,
 I die for Katharine Ogie.

Nam faighinn fuairceas, sealbh gu buan,
 Air a ghruagach a chuir feòl orm,
 'S buill sgeig gach nì, dhiu sud 's ne's iù?
 'Am pris ri *Caitrin Ogai*.

VI.

Se m'eagal nach d'orduich na dia'en,
 Riamh dhomh leithid a chreatair,
 Chuir a h-àilteachd th'ar gnìomh nàduir uile,
 Ard 's na h-uile ceum i,
 Tha neoil an-earbs' man cuairt dom'ghaol,
 Tha dorch maraon 's iad ceò'ail,
 A chumhachaibh àrd gabhaidh truas mar thà,
 Neo's bàs dhomh *Caitrin Ogai*.

BONNY PEGGY.

Saw ye nae my Peggy ?
 Saw ye nae my Peggy ?
 Saw ye nae my Peggy,
     Coming o'er the lee ?
 Sure a finer creature
 Ne'er was formed by nature
 So complete each feature,
     So divine is she.

II.

O! how Peggy charms me,
 Every look still warms me,
 Every thought alarms me,
     Lest she love me not.

PEGIE BHOIDHEACH.

I.

AM faca sibh mo Phègie,
Am faca sibh mo Phègie,
Am faca sibh mo Phègie,
Gluafad th'ar an fhri ;
Cha do chruthaich nàduir,
Creatuir riamh co araidh,
Lan 's na h-uile h àilteachd,
S ti os-nàird a th'innt.

II.

Mo Phègie lion i 'naird mi,
Gach sealladh cuiridh blas orm,
Na h-uile smuaint' ni'm chradh,
Gun fhios na gradhaich i :

Peggy doth discover
 Nought but charms all over,
 Nature bids me love her,
 That's a law to me.

III.

Who would leave a lover
 To become a rover?
 No, I'll ne'er give over,
 Till I happy be;
 For since love inspires me,
 As her beauty fires me,
 And her absence tires me,
 Nought can please but she.

IV.

When I hope to gain her,
 Fate seems to detain her,
 Could I but obtain her,
 Happy would I be;
 I'll ly down before her,
 Sigh, blefs, and adore her,
 With faint looks implore her,
 Till she pity me.

Cha toir Pegie beachd dhomh,
Air ni ach air feartain,
Dh'iarr nàduir orm dol faisg orr',
'S lagh an t-achd dhomh fhein.

III.

Co thrèigeadh a bhi gràdhach,
'S tighinn gu bhi na strachdar,
Dhiom cha leig gu bràth,
Ri sonas thà mi strì,
On lion a gaòl air dòigh mi,
Ceart mar loisg a bòichead,
Ga h-easbhuì' fgi mi'n còmhnuì',
Cha toilich feòl ach i.

IV.

'Nuair shaoileas mi a buannach,
Cuis ni cumail uam,
'S na faighinn ceangal buan orr',
'S toilicht' ghluaifinn fhein
Laighinn fios gu h ùir dhi,
Ofnuich, moladh cliu dhi,
Sealadh fann le ùmhlachd,
'S truas gun dùraig i.

My WISH.

IF I cannot in chains be blest'd
 With her whom I adore,
 I wish I could convey myself
 Unto some distant shore.
 And there to live a lonesome life,
 Unknown to my foes,
 Despair might shift, I would not trust,
 Nor think of woman more.

Mo DHURRACHD.

MAR tar mi fhein bhi'n banntaibh glaist,
 Leis an ti don d'thug mi gradh,
 B'fhearr leam gun tarainn feolladh brais,
 Gu tir air lea o chach,
 'S gun caitheann mo bheath uaigneach seamh,
 Gun fhios dom' naimhde ba,
 An-earbs' air chul, cha chuirinn m'iul,
 Ma duil 'an bean gu brath.

CHRIOCH.

MEARACHDA CHLO-BHUAILT'.

TAOBH LINE.

8	23	Air fon	grunntar	leuhb	grunntar
60	10	_____	gun	_____	gun
71	11	_____	gaal	_____	geall
86	8	_____	nach	_____	nach
94	18	_____	gun	_____	gun
95	20	_____	gsidheil	_____	gsidheil
96	7	_____	gun	_____	gun
148	11	_____	dhuinn	_____	dhuinn
163	19	_____	ohruinne	_____	chruinne
169	6	_____	bhlaf	_____	bhlaf
174	9	_____	am	_____	am
177	6	_____	fheoit	_____	fheoit

In the Dedication, last line but one, for PRESENT read FERVENT.

RECEIVED

DATE	DESCRIPTION	AMOUNT	TOTAL
1890	Jan 1	100	100
1890	Feb 1	200	300
1890	Mar 1	300	600
1890	Apr 1	400	1000
1890	May 1	500	1500
1890	Jun 1	600	2100
1890	Jul 1	700	2800
1890	Aug 1	800	3600
1890	Sep 1	900	4500
1890	Oct 1	1000	5500
1890	Nov 1	1100	6600
1890	Dec 1	1200	7800
1891	Jan 1	1300	9100
1891	Feb 1	1400	10500
1891	Mar 1	1500	12000
1891	Apr 1	1600	13600
1891	May 1	1700	15300
1891	Jun 1	1800	17100
1891	Jul 1	1900	19000
1891	Aug 1	2000	21000
1891	Sep 1	2100	23100
1891	Oct 1	2200	25300
1891	Nov 1	2300	27600
1891	Dec 1	2400	30000

DA
Th
Th
Th
Th

R
Re
Mi
M

R
Ne

SUBSCRIBERS' NAMES,

DAVID STEWART ERSKINE, Earl of Buchan, 4 copies.
The Right Honourable The Earl of Breadalbane, 4 copies.
The Honourable F. H. Mackenzie, Earl of Seaforth, 16 copies.
The Honourable Mrs Makay of Bighouse
The Honourable Baron Norton, Edinburgh, 2 copies.

A

Rev. John Anderson, Kingussie
Rev. Robert Authur, Ruigh-sholais
Miss Jean Ambrose, Mouline
Messrs. James Alifon, Easter Fearn
John Anderson, smith, Gasklon Badenach
John Anderson, surgeon, Achermochty
Duncan Anderson, Rivain
Daniel Anderson, Stanly
John Anderson, Stroun Cumarie
John Anderson, Kenmore
John Anderson, Achianich.

B

Rev. Dr Bathie, Edinburgh, 2 copies
Henry Butter, Esq. Faskely

Captain John Baillie, Dochfour, 2 copies

Messrs. William Ballentine, Lettoch Atholl

James Ballentine, Lettoch

Alexander Bell, Blair Atholl

William Bell, Glenfheife

Gilbert Baillie, merchant Inverness

David Baillie, Easter Leys

Alexander Beaton, wright Inverness

John Baillie Duncan, 2 copies

Hugh Beaton, wright Inverness

William Blair, shoemaker Gartinmore

John Brown, Achbeag

Donald Butter, Balpantaleiren

William Brodie, Delnahaithnich

James Byne, Moyhall.

C

CAPTAIN W. Carmichael, Geddes

Lieutenant James Cameron, Kinrara

Lieutenant Alexander Clark, Invernahaven

Rev. Eneas Chisholm, M. Ap. Chrochell

Rev. John Chisholm, Fasnakyle

Messrs. Donald Cameron, Creagbui Rannoch

Archibald Cameron, Dell Rannoch

Duncan Cameron, weaver Dell

Alexander Cameron, carrier Rannoch

Hugh Cameron, vintner Acharn

Allan Cameron, Stronaba

Hugh Cameron, Milton of Ardtalnaig

Duncan Cameron, wright, Lawes

John Cameron, wright Killin

Evan Cameron, smith Edinburgh

——— Campbell, Esq. Glenlyon
 Captain Alexander Cameron, Dunchavra Cinmaille
 Messrs. James Cameron, Cinnchlachar Rannoch
     Finlay Cameron, Baluaine Atholl
     John Cameron, wright Mouline
     Duncan Cameron, Grass-market Edinburgh
     John Cameron, High-street Perth
     Murdoch Cameron, M. Dingwall
     Alexander Cameron, Knockanvass
     Murdoch Cameron, Killihuntly
     William Cameron, 'ailor Glenheisie
     Alexander Cameron, tailor ditto
     Donald Cameron, writer Dingwall, 2 copies
     Donald Cameron, shepherd Kinnrara
     Alexander Cameron, Knock of Clun
     James Cameron, Mains of Tulloch
     James Cameron, fidler Karr
     Murdoch Cameron, shepherd Glenbeg
     James Cameron, Inverness
     James Cameron, shopkeeper ditto
     Duncan Cameron, tailor London
     Evan Cameron, Kiltermary Anas
     Robert Campbell, Dell Rannoch
     Archibald Campbell, Roroyure Gl. Lyon
     Ensign Dun Campbell, Carrie Rannoch
     John Campbell Croftnailein Breadalbane
     Alexander Campbell, Achrioch Str. Ellen
     Malcolm Campbell, miller Killin
     Malcolm Campbell, shoemaker, ditto
     Angus Campbell, Peot Addermeuchy
     John Campbell, Finglen Breadalbane
     Charles Campbell, Sockach ditto
     William Campbell Bona
     Colin Campbell, Castlehill Edinburgh
     Daniel Campbell, student Stanly

Messrs. Patrick Campbell, Pitgirn Atholl
 John Campbell, piper Tobareagan
 James Campbell, merchant Logierait
 John Campbell, Kinloch Rannoch
 Alexander Campbell, hair-dresser Edinburgh
 Alexander Campbell, writer Perth
 Colin Campbell, clerk Tullich
 John Campbell, musician, Perth
 Murdoch Campbell, Glaich
 John Campbell, Glenfheissie
 Duncan Campbell, Booth Ardchlack
 John Campbell, Ballavanich Uelnies
 Malcolm Campbell, writer Inverness
 John Calder, Avielochan
 James Calder, Achendown
 Alexander Cattanach, Stroun Badenoch
 Donald Cattanach ditto
 Alexander Cattanach, younger ditto
 James Cattanach, smith Moyhall
 Alexander Chisholm, Cruenaglag St. Glas
 Alexander Campbell shoemaker Edinburgh
 William Chisholm, wright Erchless
 John Chisholm, merchant Dingwall
 John Chisholm, wright Inverness
 Kenneth Chisholm, merchant Urray
 Alexander Chisholm, Inverness
 Hugh Chisholm, Westermains Strathglass
 Alexander Chisholm, merchant Fanellan
 Donald Clark, sheriff-officer Inverness
 John Clark, innkeeper Dorcas
 William Clark, Auchtermuchty
 Thomas Clark, wright Fort Augustus
 John Clark, wright Culduthell
 Duncan Clark, Banchar, 2 copies
 Evan Clark, drover Nessintully

DA
 Gap
 Rev
 Mrs
 Mel

Messrs. Donald Clark, Qvie Badenoch
 John Clark, Dalchuaich
 Alexander Clark, writer Ruthven Badenoch
 William Cochran, vintner Dalnacardach
 Charles Connachar, merchant Logeirait
 Charles Connachar, fisher Logeirait
 Thomas Connachar, boatman ditto
 John Cumming, Carrie Rannoch
 George Cumming ditto
 John Cumming, Aulich Rannoch
 Alexander Cumming, Docharn
 Donald Cumming, Duthell
 Gilbert Cumming, Kinvaichie
 Alexander Colly, Dares
 Alexander Cunnison, shoemaker Tullimet
 James Crerar, Taymouth
 John Crighton, High-street Edinburgh
 John Cumming, wright Ballaveel
 John Crookshanks, Clachaig
 Donald Crookshanks, Delrachnie.

D

DAVID DAVIDSON, Esq. Cantry
 Captain William Dick, Tullimet-house, Atholl
 Rev. John Downie, Urray
 Mrs Dunbar, Glenlochrie
 Messrs. Alexander Davidson, printer Inverness, 2 copies
 Samuel Davidson, Dunaughtoun Badenoch
 Angus Davidson, smith Edinburgh
 Donald Davidson, gardener Erchless
 William Dallas, wright, Inverness
 Alexr, Dallas, sadler London
 Patrick Dallas, wright Culledon

M. ffrs Donald Dallas, wright Inverness
 Charles Dallas, wright London
 Lachlan Dallas, smith Culledon
 Roderick Dallas, Lagbui' Culduthell
 Alexander Dallas, weaver Gaskmore Badenoch
 John Dewar, merchant Killin, 4 copies
 Patrick Dewar, tenant Glendochart
 Donald Dewar, tenant Suie
 James Dewar, teacher Glenlochy
 Duncan Dewar, tenant Ledcharry
 Duncan Dewar, Camafarney Appin of Dow
 John Dewar, tenant Temper Rannoch
 William Douglas, merchant Ord
 Ronald Douglas, wright Brathan
 Adam Douglas, Croft David Atholl
 James Douglas, merchant Tullimet
 Charles Douglas Dalguise Atholl
 James Duff, Faskely Atholl
 John Duff, miler Pitlochry Atholl
 Alexander Duff, mason Logierait
 John Duff, mason Logierait
 John Duff, wheelwright Logierait
 John Duff, Croft of Ballachan Atholl
 James Duff, mains of Ballachan,
 John Duff, Dalchofnie Rannoch
 John Dunbar, tailor Grantown
 Alexander Dunbar, cartwright Inverness
 William Dunbar, cooper Leith
 Alexander Dunbar, Moyhall by Inverness
 John Dochard Achmore Breadalban
 Alexander Dingwall, merchant Dingwall

E F

Mr. John Eason, mason Dalwhillie Badenoch
 Alexander Ferguson Esq. Balayoukan

The Honourable E. Frazer Lovat
 Arthur Forbes, Culloden, Esq. 6 copies
 Col. James Frazer, Briach Aird, 4 copies
 Col. Simon Frazer, Fanellan Aird, 4 copies
 Major James Frazer, Belladrum
 Captain Hugh Frazer, Eskadell
 Captain E. Frazer, Crochail
 Captain Thomas Frazer, Ness-castle
 Captain William Frazer, Kinkely Aird
 Captain James Frazer, Esq. Culduthell, 6 copies
 Captain Alexander Forbes, late of the Blues, 2 copies
 Lieutenant Frazer, Glasfield, Strathglass
 Lieutenant John Frazer Erogie Stratherie
 Alexander Frazer, Esq. Struy Strathglass 2 copies
 Simon Frazer, Esq. Fyres
 T. Frazer of Gortlag, Strathere
 William Frazer, Esq. Culbogie
 Rev. John Frazer, Kilmorack Aird
 Rev. Alexander Frazer, Kirkhill, Aird
 Miss Nelly Ferguson, Logierait Atholl
 Messrs. Alexander Farquharson, teacher, Blair Atholl
     Alexander Falconer, woodfeller Lovat Aird
     William Falconer, Pitmain Badenoch
     John Ferguson, tailor Perth
     John Ferguson, Nether Balchandie
     Alexander Ferguson, ditto
     James Ferguson, gardener Urrard Atholl
     James Ferguson, Mouline Atholl
     Thomas Ferguson, Tomban Atholl
     Adam Ferguson, Stronachavie Atholl
     David Ferguson, Middle Haugh Atholl
     Finlay Ferguson, Tarvie Atholl
     John Ferguson, Balnluig Atholl
     Alexander Ferguson, ditto
     James Ferguson, Crostarig Atholl

Messrs. Finlay Ferguson fidler, Middle Haugh
 Robert Ferguson, Killechangie Atholl
 Robert Ferguson, Logierait Atholl
 Fergus Ferguson, Culloden
 Donald Ferguson, saddler London
 James Finlayson, fidler Cromarty
 John Fleming, Bridge of Tilt Atholl
 Thomas Fleming, Mouline Atholl
 James Fowler, Strathpeper
 Samuel Forbes, Citadel Inverness
 Duncan Forbes, Logierait Atholl
 Duncan Forbes, student of divinity Edinburgh
 James Forbes, wright Ballaveel Badenoch
 John Forbes, Balinloch Atholl
 Alexander Forbes, Urriard Atholl
 John Forbes, teacher Culloden
 John Forbes, house-carpenter Mouline Atholl
 John Forbes, Kinnaird Atholl
 John Forbes, Orchilmore ditto
 John Forbes, teacher Fofs
 Angus Forbes, Finmart Rannoch
 William Forbes, Agaish by Beauly
 Alexander Fraser, merchant Lawnmarket Edinburgh
 John Fraser, student Kirktown Aird
 Donald Fraser, Brown's square Edinburgh
 Hugh Fraser, at Mr D. L. North Hanover Street Edin.
 Alexander Fraser, dyer Inverness
 Alexander Fraser, Ness-side
 Alexander Fraser, Tore
 Alexander Fraser, vintner, Fallie
 John Fraser, wright Gaskbegg Badenoch
 Patrick Fraser, Duntirie
 Thomas Fraser, fox-hunter Abernethy
 Alexander Fraser, wright Lettoch ditto
 Andrew Fraser, clerk Inverness

Messrs. John Frazer, shop-keeper Inverness

Simon Frazer of Farraline, 2 copies

Thomas Frazer, writer Inverness

William Frazer, Inchvary Aird

Alexander Frazer, Isttink Aird

Simon Frazer, Carnach Breaky

Simon Frazer, teacher Kirkhill

Finlay Frazer, Fox-hunter Aird

William Frazer, tacksman Beaully

Hugh Frazer, Leadchlun Stratherie

Alexander Frazer, Dell ditto

John Frazer, Erchite

William Frazer, Gartmore

James Frazer, Shoemaker Mouline

John Frazer, Mouline Atholl

John Frazer, dancing-master Kenmore

Charles Frazer, Boat of Gartin

John Frazer, Mullachard

William Frazer, teacher, Calder

William Frazer, teacher Suldoich

Simon Frazer, Daltullich, 2 copies

John Frazer, painter Inverness

Hugh Frazer, messenger Inverness

David Frazer, wright Culloden

Hugh Frazer, weaver Inverness

Donald Frazer, Liathanaich

Donald Frazer, fadler Inverness

Donald Frazer, cartwright Inverness

Simon Frazer, writer ditto

William Frazer, vintner ditto

James Frazer, shop-keeper ditto

Hugh Frazer, Achnacloich Aird

Finlay Frazer, Rilick Aird

William Frazer, Beaufort

John Frazer, Beaufort Aird

Messrs. Alexander Frazer, Tiansassie Aird
 James Frazer, merchant Beauly
 Alexander Frazer, Balblair by ditto
 Alexander Frazer, Midmain Strathglass
 Simon Frazer, Culbogie
 Simon Frazer, gardener Beaufort
 James Frazer, drover Breaky
 Charles Frederick Ligoneir London

G

Col. William Grant, Lodge Strathspey
 Major L. Grant, Acherneck ditto
 Major James Grant, Birtchfield ditto
 Captain John Grant, Achendown Calder
 Captain Allan Grant, Inverwick
 Lieutenant James Grant, Graggan
 James Grant, of Lettoch Abernethy
 Alexander Grant, Esq. Tullachgriban, 4 copies
 James Grant, Esq. Red-castle, 2 copies
 James Grant, Esq. of Corimonie, advocate
 Patrick Grant, Esq. of Glenmorison
 Rev. Alexander Gordon, Daviot
 Rev. John Grant, Abernethy
 Rev. Patrick Grant, Duthell
 Rev. James Grant, Laggan Badenoch
 George Gillanders of Highfield Esq.
 Charles Grant of Kinnaird, 2 copies
 Messrs. John Glass, Camefmore
     John Gilles, bookseller Perth, 12 copies
     J. Gibson, writer Edinburgh
     Alexander Gilzean, writer ditto
     Alexander Gow, Cailbruer Atholl
     James Gow, sidler Kinraigie ditto

Doctor Grant, James' court Edinburgh

Rev. John Gordon, Alvie-Badenoch

Mrs Grant, Burnside Strathspey

Messrs. Duncan Gow, wright Kincraigie

Donald Gow, wright Dalguise Atholl

William Geddes, coachman Culduthell

Charles Gow, tailor Pressmucharach

Alexander Gowie, grieve Moyhall

Alexander Gordon, fadler London

James Gordon, Inverdrue Strathspey

Donald Gordon, weaver Acherneck

David Gordon, wright Castle-dunie

Patrick Gellan, cooper Urray

Miss Jean Grant, Corimonic

Miss Grant of Kinnaird

Messrs. Robert Grant, Lynvilg Badenoch

Patrick Grant, Chapletown Tulloch

Nathanael Grant, Waterfield Strathspey

John Grant, Culnassadh Strathspey

John Grant, Lettoch

Matthew Grant, Abernethy

Lod. Grant, Garlin ditto

Alexander Grant, Bacharn ditto

Alexander Grant, Birtchfield Strathspey

John Grant, Gartimore ditto

Lodovick Grant, Loinfail Strathspey

Duncan Grant, Shillichlan ditto

Patrick Grant, Glenbegg ditto

James Grant, Dalrachanie

Malcolm Grant, smith Grantown

Colin Grant, weaver Inverness

Allan Grant, Duldregenmore

Alexander Grant, shoemaker Fort Augustus

Messrs. Patrick Grant, Milton of Killihuntly
 Andrew Grant, citadel Inverness
 Alexander Grant, wright ditto
 John Grant, wright Ballaveel
 Duncan Grant, Inverwick

H

Messrs. ROBERT HALL, Neilston by Cromarty
 Andrew Hosack, Balmackduthie
 Thomas Hosack, excise-officer Inverness
 Robert Hay, wright Balphuir Atholl
 John Hagart, Lurglochan Breadalbane

I J

BAILLIE William Ingles, Inverness
 Mr Hugh Inglis, printer Edinburgh
 Mr David Junor, weaver Cromarty

K

Messrs. Andrew Kennedy, Glenf Heafie
 Samuel Kennedy, Kylarchel Badenoch
 Angus Kennedy, merchant Lig
 Patrick Kennedy, shoemaker Pitlochry
 Duncan Kennedy, schoolmaster Logierait
 John Kennedy, Tullipurie
 John Kennedy, Auldlochan Rannoch
 Patrick Kennedyweaver, Carrie Rannoch
 Alexander Kippen, Taymouth
 Duncan Kerr, Logierait Atholl

L

Messrs. Robert Lawton, Ballimore Strathspey

John Logan, Kilmure, Knockbean

John Logan, sheriff-officer Dingwall

Humphry Low, Rirrinloch Atholl

John Liviston, Garvant Ard-Gaber

William Lyon, shopkeeper Inverness

Donald Lesly, shepherd Kinrara

M

Rev. Eneas Macbean, Inverness

Messrs. John Macaurthur, Taymouth

John Macaurthur, wright Inverness

Alexander Macaurthur, Polneach

John Macandrew, vintner Kenmore

Donald Macewan, flaxdresser Ardalnaig

John Macewan, teacher Aberchalder

William Macbean, house carpenter Erogie

Daniel Macbean, Blair Atholl

William Macbean, wright Edinburgh

William Macbean, wright Inverness

Donald Macbean, merchant ditto

James Macbean, Torbreck

Angus Macbean, Coravorie

William Macbean, undertaker Badenech

John Macbean, Kincreaga

Malcolm Macbean, shopkeeper Inverness

Lauchlan Macbean, town-officer ditto

Miss Janet Maclachlen, Urrard Atholl

Messrs. Donald Macbean, Sadler London

Hugh Macbean, tanyard Inverness.

Hugh Macallum, Dularach Aird

Donald Macculloch, citadel Inverness.

Duncan Macdiarmaid, Tomflour,

John Macdiarmaid, E. Kilteroy

John Macdiarmaid, teacher ditto

Duncan Macdiarmaid, Rynnachan

Duncan Macdiarmaid, Tynaline Rannoch

Duncan Macdiarmaid, Finnart ditto

Eneas Macdonell, Esq. Scothouse

Lieutenant A. Macdonald, Dalcornie

Messrs. John Macdonald, Brea Laggan Badenoch

A. Macdonald, Brea Lagan

John Macdonald, Ballfhour Badenoch

John Macdonald Pitchiren ditto

John Macdonald, Clachdelich, Strathspey

James Macdonald, Sawmiller Abernethy

William Macdonald, Finellarig Strathspey

Duncan Macdonald, Aviemore

Donald Macdonald, Duthell

Patrick Macdonald, Gaich

John Macdonald, Rattich, Calder

Alexander Macdonald, Delneis by Nairn

Alexander Macdonald, tailor, Inverness

Alexander Macdonald, wine-merchant ditto

Donald Macdonald, late 3d guards

Patrick Macdonald, watchmaker Inverness

John Macdonald, wheelwright Beaully

James Macdonald, wright Erchless

Alexander Macdonald, Milton of Countin

Roderick Macdonald, gardener Beaufort

John Macdonald, Hanover-street Edinburgh

Donald Macdonald, merchant Portree Sky

Messrs. Alexander Macdonald, Tynaline Rannoch

James Macdonald, high-street Perth

Malcolm Macdonald, veal-vennel ditto

Donald Macdonald, millwright ditto

Thomas Macdonald, messenger Dingwall

Alexander Macdonald, wright Inverness

James Macdonald, wright Inverness

John Macdonald, schoolmaster ditto

William Macdonald, wright ditto

John Macdonald, younger Coldwells

Donald Macdonald, Gasgenlon Badenoch

Angus Macdonald, Strathmasie ditto

Allan Macdonald, Gallavie ditto

Donald Macdonald, Bught by Inverness

Evan Macdonald, Balachladaich

Evan Macdonald, Inveroch Fort Augustus

Donald Macdonald, Dalnamine Atholl

Alexander Macdonald, ditto

Donald Macdonald, merchant Blair Atholl

John Macdonald, Achlatt ditto

Alexander Macdonald Kynnachan

Robert Macdonald, wright Kinloch Rannoch

Duncan Macdonald, vintner Inverness

Rev. Alexander Macdonell, A. Ap. Dalwhillie, 2 copies

Messrs. Duncan Macdonell, Livistie

Duncan Macdonell, weaver Fort Augustus

Dougal Macdonell, messenger ditto

Hugh Macdougall, Crannich Breadalbane

Dugald Macdougall, wright Ardtalnaig

Alexander Macdougall, vintner Killin

James Macdougall, Milton Ardtalnaig

Donald Macdougall, Killin

John Macdougall, Temple-house Urquhart

John Macdougall, shoemaker Pitlochry

Patrick Macdougall, Drimchaber Atholl

Messrs. John Macdougall, Portnacreag Atholl
 Alexander Macdougall, fisher Kenmore
 John Macdougall Taymouth
 Duncan Macdougall ditto
 Duncan Macedward, Inverneissie Badenoch

Rev. Andrew Macfarlane, Inverness

Rev. Duncan Macfarlane, Perth

Messrs. John Macfarlane, merchant Pitagowin
 Patrick Macfarlane, tacksman Bogghall
 Robert Macfarlane, teacher Edinburgh
 Duncan Macfarlane, Baluachrach Fanab
 John Macfarlane, East haugh Atholl
 Donald Macfarlane, Coult of Baloyouken
 Alexander Macfarlane, Baluachrach Fanab
 Donald Macfarlane, Craganour Rannoch
 Alexander Macfarlane, watchmaker Perth
 John Macglashan, junior, Middletown Atholl
 Alexander Macglashan, Perth, late from India
 John Macglashan, Glengoulie Calder
 David Macglashan, Dulneis by Nairn
 Alexander Macgillewray, ditto
 James Macgillewray, Keppernach
 Alexander Macgillewray, Daviot
 Donald Macgillewray, Clivendel
 Ben. Macgillewray, Lagbui' Culduthell
 William Macgillewray, Dulmageary
 Donald Macgillewray, Garbal
 Donald Macgillewray, foxhunter, 2 copies
 James Macgibbon, teacher Killin
 Patrick Macgillewie, boat-builder Pitnacree

Rev. John Macgillican, Dore

Captain John Macgregor, Inverness

Messrs. John Macgregor, Upper Reats Badenoch

William Macgregor, Balntuim

Alexander Macgregor, sawmiller Delnabaitnick

Messrs. William Macgregor, Lodge Rothemurchas
 James Macgregor, teacher Dalguise
 Malcom Macgregor, merchant Balnluig
 Patrick Macgregor, merchant Kinloch Rannoch
 John Macgregor, fox-hunter ditto
 Malcolm Macgregor, merchant Learan ditto
 Alexander Macgregor, Killichanan ditto
 John Macgregor, piper Taymouth
 John Macgregor, Sticks by Kenmore
 Robert Macgregor, teacher Dull
 Malcolm Macgregor, Lik Glendochart
 Alexander Macintosh, Midcool Petry
 John Macgregor, poet Glenlyon
 John Macgregor, Merchant-street Edinburgh
 John Macgregor, smith Edinburch
 James Macgregor, Veal-vennel Perth
 Neil Macgregor, wright Balnairn by Kenmore
 Gregor Macgregor, Leargan Rannoch
 Patrick Macgregor, Highfield
 James Macgregor, Ovie Badenoch

Miss Janet Macgregor, Culldara

Angus Macintosh, Elq. Holm

Provost F. Macintosh, Inverness, 2 copies

Baillie John Macintosh, ditto

Messrs James Macintosh, Newmore

Robert Macintosh, wright Ellrig

Donald Macintosh, Ellrig 2 copies

Robert Macintosh, Castle Leathers, 2 copies

Kenneth Macintosh, Tarradie

Daniel Macintosh, wright Moyhall

Donald Macintosh, Figh'nfhuaran

Lachlan Macintosh, merchant Blaraky

Donald Macintosh, Blaraky Badenoch

Donald Macintosh, Crathiemore

William Macintosh, clerk to Mr Liddle carver Edin.

Lachlan Macintosh, Garlan Badenoch

Miss Mary Maria Macintosh, Brathan, 2 copies.

Messrs. John Macintosh, Forletter Badenoch

James Macintosh, Kincreig ditto

Donald Macintosh, Croftbeg ditto

Donald Macintosh, Milton Banchar

Duncan Macintosh, Dell of Rothemurchas

Donald Macintosh, Delnahajtnich

George Macintosh, Dulcie-bridge

—— Macintosh of Dochgarach, by Inverness

George Macintosh, waiter E. Inverness

William Macintosh, merchant Beaulie

John Macintosh, ditto

James Macintosh, Wester Aberchalder

William Macintosh, Borlum by Fort Augustus

Robert Macintosh, Glenelbert Atholl

Duncan Macintosh, East haugh Atholl

Robert Macintosh, Kirkmithal

James Macintosh, wright Sticks

Donald Macintosh, drover Strathairn

James Macintyre, smith Killin

Patrick Macintyre, shoemaker Sticks

John Macintyre, merchant Kenmore

Duncan Macintyre, merchant Auld Chlunie

Duncan Macintyre, smith Taymouth

John Macintyre, boat of Inch Badenoch

Malcolm Macintyre, Merchant-street Edinburgh

John Macinroy, Balladnam Atholl

Sohn Macinroy junior, ditto

James Macinroy, Dunfalandy ditto

James Macinroy, shoemaker Mouline

John Maciver, teacher Coldwells

Captain John Mackay, Fort Augustus

Miss Ann Mackay, Cnocnaseaneig Fairnitos

Mr. Andrew Mackay, printer Edinburgh

Mr. Hugh Mackay, Beaufort by Beaulie

- Messrs. William Mackay, Ovie Badenoch.
 Alexander Mackay, shoemaker Dingwall
 Deognest Mackay, smith Fort Augustus
 Patrick Mackay, merchant Dingwall
 Alexander Mackay, Rogart Sutherland
 John Mackay, Auchlatt Atholl
 Duncan Mackay, Killin
 Sir H. Mackenzie of Gearlach, Bart. 2 copies
 Captain John Mackenzie, Cromarty house
 Captain Alexander Mackenzie of Fairburn, 6 copies
 Captain John Mackenzie, Gearloch, 3 copies
 Captain Alexander Mackenzie, 71st Regiment
 Captain John Mackenzie, Castle-Leod
 Captain John Mackenzie, Tullach Lachcarran
 Lieutenant Alexander Mackenzie, 36th Regiment
 Rev. Lachlan Mackenzie, Lochcarran
 John Mackenzie Esq. Allangrange
 Charles Mackenzie Esq. Kilkoy Tore, 6 copies
 Messrs. Kenneth Mackenzie, writer to the signet Edinburgh.
 Colin Mackenzie, Tore, 2 copies
 William Mackenzie, Easter Fearn
 Roderick Mackenzie, wright Inverness
 Farchar Mackenzie, Citadel ditto
 Alexander Mackenzie, ditto
 Donald Mackenzie, Castle-Leathers
 James Mackenzie, wright Torbreck
 William Mackenzie, undertaker Culduthell
 Kenneth Mackenzie, Ord
 Thomas Mackenzie, mason ditto
 Murdoch Mackenzie, wright Erathan
 Thomas Mackenzie, mason, Urquhart Farintosh
 Kenneth Mackenzie, Bunachtown
 Donald Mackenzie, teacher Shearobegg Badenoch, 2 cop.
 Donald Mackenzie, Geargasg ditto
 Lachlan Mackenzie, Post Stroun ditto

Messrs. John Mackenzie, Foulis
 Colin Mackenzie, tailor Gallwie
 William Mackenzie, Bona by Inverness
 Donald Mackenzie, Newtown Petty
 Donald Mackenzie, tailor Inverness
 Murdoch Mackenzie, Petty street ditto
 John Mackenzie, Ardnacraig
 Colin Mackenzie, watchmaker London
 Kenneth Mackenzie, teacher of mathematics Inverness
 Alexander Mackenzie, writer Edinburgh
 Roderick Mackenzie, baker Canongate
 Duncan Mackenzie, High-street Perth
 John Mackenzie, schoolmaster Redcastle
 Lewis Mackenzie of Scatwall
 Donald Mackenzie, chair-master Edinburgh
 Alexander Mackenzie, Ardnacraig
 Colin Mackenzie of Achiltie
 Murdoch Mackenzie, Baillie Dingwall
 Hector Mackenzie, merchant Dingwall
 Kenneth Mackenzie, Docharn by ditto
 Kenneth Mackenzie, Esq. of Applecross
 Donald Mackenzie, cooper Gromarty
 William Mackenzie, shop-keeper Inverness
 Alexander Mackenzie, Erchite
 John Mackenzie, Aberichan
 Kenneth Mackenzie, wright Balmachan
 Alexander Mackenzie, tailor Fort Augustus
 John Mackenzie, merchant Strath Sky
 William Mackenzie, shoemaker Fort Augustus
 Malcolm Mackenzie, miller Kincaigie
 Neil Mackenzie, shoemaker Rumuchy
 John Mackenzie, Croftmartaig
 Patrick Mackenzie, weaver Killin
 Kenneth Mackenzie, Tomachlagan
 Kenneth Mackenzie, shop-keeper Inverness

Rev. James Maclaggar, Blair Atholl

Messrs. James Maclaggan, Pittgir ditto

Thomas Maclaren, Kilmorich ditto

Thomas Maclaren, Haugh of Tullimet

Robert Maclaren, Portnacreag Atholl

James Maclaren, Mouline, ditto

John Maclaren, Easter Temper

Duncan Maclaren, Caleleachan

Patrick Maclaren, Bridge-end of Ardtalnaig

John Maclaren, Achmore by Killin

Patrick Maclaren, Bachin Breadalbane

John Maclaren, grievie Ballaveel

William Maclauchlan, Balnafoich Dores

Dr. James Macleod Culloden, 2 copies

Alexander Maclean, Esq. Coll

Messrs. Donald Maclean, Stonfairne Breadalbane

Hugh Maclean, drover Hawkhill Aird

John Maclean, flesher Inverness

John Maclean junior, Clunie, 2 copies

Donald Maclean, Kulbikie Farintosh

Angus Maclinnon, Inveroch Fort Augustus

Roderick Maclinnon, Tinnadallach by Beauly

Thomas Maclean, schoolmaster Urray

Lachlan Maclean, Croftdow

Alexander Maclinnon, plaisterer Dingwall

George Maclinnon, wright Inverness

Donald Maclinnon, Brathan

— Macnab, writer Edinburgh

Charles Macnab, flaxdresser Perth

Duncan Macnab, ditto

Robert Macnab, tacksmen Urray

John Macnab, shopkeeper Logierait

James Macnab, Caleleachan

Alexander Macnab, Inshevan

Robert Macnab, distiller Killin

Messrs. John Macnaughton, vintner Bridge of Tilt
 Lodovick Macnaughton, Miltn of Faskely
 James Macnaughton, wright Kennmore
 James Macnaughton, smith Taymouth
 Alexander Macnaughton, dyer Ruvucky
 Duncan Macnaughton, shoemaker ditto
 Malcolm Macnangton, flaxdresser Ardlalnaig
 John Macnaughton Grannich Breadalbane

Colonel Macpherson of Bleaton. 8 copies.

Colonel Macpherson of Clunie, 2 copies

Captain Hugh Macpherson, Inverhall Badenoch, 2 copies

Captain Charles Macpherson, Gordonhall, 2 copies

Lieutenant Duncan Macpherson, Cullinleen ditto

Lieutenant Evan Macpherson, Culachie, 2 copies

Baillie Donald Macpherson, Ruthven Badenoch

Mrs. Macpheason, Banchor ditto

Messrs. John Macpherson younger of Bleaton

Simon Macpherson of Bleaton

Robert Barclay Macpherson of Bleaton

Adam Macpherson of Bleaton

David Macpherson, brewer Inverness, 4 copies.

James Macpherson, Crubin-begg

Allan Macpherson, Lyncallen Badenoch

Alexander Macpherson, Ettrich ditto

Allan Macpherson, merchant Ralia ditto

Alexander Macpherson, Naigbegg

Finlay Macpherson, Bailidmore ditto

Donald Macpherson, Laggan ditto

John Macpherson, Kneppach

Angus Macpherson, shepherd Glenfheissie ditto

Angus Macpherson, Balnaspeck

Angus Macpherson, Little Craigie

Thomas Macpherson, Forletter ditto

Donald Macpherson, Forletter ditto

Charles Macpherson, Croftbegg ditto

Lieutenant Macpherfon Blaraky Badenoch
 Lauchlan Macpherfon, Ralia Esq. ditto
 Messrs. John Macpherfon, foxhunter Rothimurchas
     John Macpherfon, weaver Torbreck
     John Macpherfon, merchant Fort Augustus
     Archibald Macpherfon, Castle Olipbant
     Donald Macpherfon, farmer Invertilt
     Donald Macpherfon teacher Kenmore
     Patrick Macpherfon, waiter ditto
     Patrick Macpherfon, shepherd Achmore
     Allan Macpherfon in Shenvall Badenock, 2 copies
     John Macpherfon in Shenvall
     Duncan Macpherfon, Lagg of Catlag, Badenock
     Evan Macpherfon, Balgown ditto
     George Macpherfon, Leith
     Angus Macpherfon, Redford
     John Macpherfon, Bell's close Perth
     Evan Macpherfon, Drimghalg Badenock
     John Macpherfon, wright Ruinachan
     John Macpherfon, wright ditto
     Evan Macpherfon. Balnlaggan
     Donald Macpherfon, merchant Inverness
     Eneas Macpherfon, of Flichity
     John Macpherfon, merchant Inverness
     Donald Macpherfon, messenger ditto
     Angus Macpherfon, Citadel ditto
     Evan Macpherfon, wright Leith
     Alexander Macpherfon, Drimgask Badenoch
     Angus Macpherfon, ditto
     Malcolm Macpherfon, foxhunter Ovie, 2 copies
     John Macpherfon, mason Lagg of Cattlag
     Charles Macpherfon, Shearowbeg Badenock
     Angus Macpherfon, Auchintoul ditto
     John Macpherfon, Dalvreck ditto
     John Macpherfon Croftgorm
     Evan Macpherfon, Muckoul ditto

Messrs. Patrick Macpherson, Breackachy Badenoch

Alexander Macpherson, Gasglen, ditto

John Macpherson, piper Clunie ditto

Angus Macpherson, Tersadown ditto

Alexander Macphail, Achandown Calder

John Macphail, merchant Inverness

Lieutenant Donald Macqueen, Coribruach, 2 copies

Messrs. James Macqueen, Balmackeath

Dr. MacQueen Inverness

S. Macqueen, grocer Cowgate Edinburgh

Cristopher Macra' Tornabuig

John Macra' Auchterneed

Alexander Macra' Beauy

James Macra' smith Pitlochry Atholl

David Macra, Craganachait ditto

John Macra' Balnacroft Easter Clunie

Donald Macra' mason Clunie

Patrick Macra' Balnluig of Dunfalandy

Donald Mactavish, shopkeeper Inverness

Angus Mactavish, Aberchaldar

Arch- Mactavish, Garthbegg

Alexander Mactavish, house-carpenter N. Migovie

John Mactavish, Killin Breadalbane

Rev. Patrick Macvean, Kenmore

Messrs. Donald Macvean, Taymouth

Charles Macvean, Tullich by Killin

Patrick Macvurich, Ballamore ditto

Duncan Macvichie, Bridge-end of Ardtalnaig

Duncan Macvicar, drover Glenloy

Donald Macmartin junior, Conlarach

Daniel Macmartin, gardener Glasgow

John Macmillan, Kenmore

Arch. Marquis, Taymouth

William Matheson, Aultnaigithach

James Macmartin, Sylarie Badenoch

Ronald Mathieson, Inverness

Messrs. Donald Muir, Delnais by Nairn

Alexander Menzies, Castle Gevel Perth

Thomas Menzies, merchant Weem

John Menzier, Failleyer Apin of Dow

John Menzies, Miltown of Clunie Atholl

Fergus Menzies, Auldchlunie Atholl

William Menzies, Annet Rannoch

Alexander Morison, nurseryman Allangrange

John Morison, painter Kenmore

John Morison, Plaitchaick by Beaully

David More Drimchork Strathspey

Alexander Moon, forester Glenbruer

John Moon, Auld Chlunie Atholl

Alexander Malcolm, excise-officer Mouline

Major George Munro, 68th regiment, 2 copies

Messrs. William Munro, Stanly

Geo. Gun Munro pointsfeild

James Munro, Kineraigie Atholl

James Munro, Lag of Grandtully

David Munro, smith Edinburgh

James Munro, weaver Cutlug-vennel Perth

Hugh Munro, vintner Inverness

Kenneth Munro, shoemaker Grocnafanaig

Donald Munro, weaver Cromarty

Robert Munro, Balnloch Culloden

Andrew Munro, tidewaiter Inverness

George Munro, gardener Novar

Donald Munro, Braoineig Anas

Kenneth Murchison, Esq. Tarradale, 4 copies

Messrs. Donald Murchison, 71st regiment Inverness

Robert Murray, sadler London

Alexander Murray junior, merchant Inverness

N

Messrs. John Noble, tailor Kingily Aird
 Donald Noble, tackman Drummind;
 John Nicol, sawmillier Beauly
 John Nicolson, Balbeg Fonab
 Alexander Nicolson, merchant Pitcastle
 Donald Noble, sheriff-officer Dingwall
 William Noble, Culloden
 James Napier, mason Logierait

O

Miss Og, Rose-street No. 1. Edindurgh.
 Mr John Ogilvie, Convinth Aird
 Mr James Ogilvie, Inverness

P

Rev. William Paterfon, Chapel of Ord
 Messrs. John Prower, coachman Taymouth
 William Pirie, schoolmaster Abernethy
 James Pirie, gardener Culduthell

R

CAPTAIN Robertson younger of Ludd, Athall
 Captain John Robertson of Ludd

Rev John Robertson, Strath Tay
 A. Robertson of Strowan, 2 copies
 Mrs Robertson, Croftmichaick Atholl
 Messrs. Duncan Robertson, Cutlug-vennel Perth
     John Robertson, stocking-maker Perth
     Robert Robertson, Highstreet Perth
     William Robertson, miller Dunachtown Badenoch
     Angus Robertson, Forigent
     Donald Robertson, Forigent
     Charles Robertson, Clurie
     James Robertson, foxhunter Breadalbane
     John Robertson, schoolmaster Weem
     George Robertson, Bridge end of Bruer
     Donald Robertson, Blair Atholl
     Robert Robertson, Mains of Kilmorich
     Gilbert Robertson, Milltown of Tullimet
     Robert Robertson, hairdresser Cowgate Edinburgh
     John Robertson, lintmiller Mouline
     Robert Robertson, student ditto
     William Robertson, shoemaker Tullach
     Duncan Robertson, elder, East haugh Atholl
     Alexander Robertson, Overtown Fonab
     James Robertson, mason Logierait
     Robert Robertson, miller ditto
     John Robertson, boat-builder Pitnaere
     John Robertson Kinaldie Glenerechdy
     John Robertson, mason Logierait
     Jeffrey Robson, Finlayrig
     Donald Reid, wright Inverness
     James Reid junior, merchant ditto
     David Reid, smith, Pitlochey Atholl
     Robert Reid, landsurveyor, Mouline
     John Reid, wright Ballechan
     John Reid, Milltown of Tullipurie
 Mrs Reid Balnagaird by Logierait

Messrs. Alexander Riach, Achnagonalin

John Ritchie, weaver Kingsmills

John Rose, Esq. Holm

Rev. Robert Rose, Inverness, 2 copies

Messrs. Hugh Rose Midleys

David Rose, teacher Laggan Badenoch, 2 copies

James Rose, Gulduthell

Hugh Rose, wright Roskin

William Rose, Culaird Dores

Hugh Rose Achnagirach Calder

Walter Rofs, Cromarty

John Rose, St Andrew's street Edinburgh

Andrew Rofs, Geargasg Badenoch

William Rofs, Royallans Calder

John Rofs, Haugh Inverness

John Rose, of Ardnacraig by Beauldy

S

CAPTAIN James Stewart, Lawnmarket Edinburgh

Rev. Alexander Stewart, Mouline

Joseph Stewart younger of Foss 2 Copies

Duncan Stewart, Ksq. Inverchadan

John Stewart, Esq. Grosfmount

William Stewart, Esq. Ardvorlick

Messrs. Patrick Stewart, merchant High street Perth

Donald Stewart, Shoegate, Campbell's close Perth

Donald Stewart, Meal-vennel Perth

William Stewart, Breaknie

Duncan Stewart, Kerromenach Badenoch]

John Stewart, surgeon Ruthven ditto

John Stewart, Pityoulish

Patrick Stewart Achgourish

Patrick Stewart, Tomnabuag Acholl

Alexander Stewart, wright Dalguise Atholl

John Stewart, Culross Glengerie

Messrs. Charles Stewart, tailor Kinnaird
 Dugald Stewart, Fort Augustus
 John Stewart, vintner Blair Atholl
 Alexander Stewart, Blair Atholl
 Alexander Stewart, shoemaker Kilmavonack
 James Stewart, Bridge of Tilt, Atholl
 Alexander Stewart, merchant ditto
 James Stewart, weaver Perth
 Patrick Stewart, merchant, ditto
 Patrick Stewart, overseer Stanly
 John Stewart, shoemaker. Balnamona
 Alexander Stewart, shoemaker, Haugh of Fullimer
 James Stewart, Blainschroiff Atholl
 John Stewart, merchant Pitlochry Atholl
 James Stewart ditto ditto
 John Stewart, jun. ditto ditto
 Donald Stewart ditto
 John Stewart, merchant Mouline
 Patrick Stewart, Mouline Atholl
 Charles Stewart, merchant Pitnacree
 John Stewart junior, wright Logierait
 William Stewart, Logierait
 John Stewart senior Temper
 John Stewart junior, Temper
 Robert Stewart, Wester Temper
 Donald Stewart, Aulich Rannoch
 Donald Stewart, Fressaid Stathtumble
 John Stewart, Lag of Clun, Strathspey
 Charles Stewart, Knock ditto
 William Stewart, Croftnahaven ditto
 Paul Stewart, Drum Abernethy
 Robert Stewart, Dalnahaitnich
 Angus Sage, Culloden
 Donald Sinclair, Dalvealan
 Mrs Sinclair, Moyhall

Miss Mary Sinclair, Blairhall by Perth
 Messrs. John Sinclair, innkeeper Chloden
     John Sinclair, innkeeper Clephantown
     Hugh Sinclair, shoemaker Perth
     Donald Sinclair, ditto ditto
     Hugh Sinclair, sadler Inverness
     John Sinclair, Runddie Aird
     William Sinclair, Daldregan
     John Sinclair, weaver Sticks
     James Scrimgeoir, Brae of Grandtully
     James Scrimgeoir, wheelwright, Haugh of Tullimet
     Donald Seton, Pitlochry Atholl
     Donald Seton, Sparden Cluny Atholl
     John Spalding, Mouline Atholl
     John Scott, writer Ednibugh, 5 copies
     William Scott, merchant Edinburgh
     Finlay Scott, Auld chluie Atholl
     John Scott, Pitlochry Atholl
     Finlay Scott, Balchoulan ditto
     John Scott, Balndrum ditto
     Finlay Scott Croftnacuisseig
     Donald Smith, shopkeeper Inverness
     John Smith, Croftmore
     John Smith, Curr
     William Smith, Easter Leys by Inverness
     John Smith, ditto
     John Smith, messenger ditto
     Finlay Smith, Drinlay
     Alexander Shaw, Redford by Edinburgh
 Captain James Shaw, Dalnavert Badenoch 3 copies
 Messrs. Thomas Shaw, Keppach ditto
     Donald Shaw, Crathynaird
     Angus Shaw, wright Inverness
     Lachlan Shaw, Perth
     Shaw Shaw, Kerard Petty

Messrs. John Simpson, merchant Inverness
 John Simpson, writer Dingwall
 John Simpson junior, ditto ditto
 William Sharp, bookseller Inverness, 12 copies
 James Sunderland, weaver Cromarty

T

Messrs. Alexander Thomson, Dalnachailg
 Evan Thomson, Achnaclearach
 John Thomson, Calceachan
 John Thomson, Ardonais ditto
 Kenneth Treasurer, tailor Inverness

U W Y

Messrs. Patrick Urquhart Dalnavert, 3 copies
 William Uaughart, Dalchlayie
 Rev. George Watson, Inverness
 Thomas Warrant, Esq. Lentreon
 Messrs. Thomas Wishart, teacher Killmorack
 William Welsh, Inverness
 Alexander Walker, Taymouth
 Andrew Walker, Sticks by ditto
 Thomas Young, writer Inverness

1973

7.

James F. Thompson, Treasurer
John Thompson, Secretary
John Thompson, Treasurer
John Thompson, Secretary
John Thompson, Treasurer

Y W U

3 SE 51

Thomas Young, writer, 1840-1841
 Henry Walter, 1841-1842
 Alexander Walker, 1842-1843
 William Wells, 1843-1844
 John Wilson, 1844-1845
 Thomas W. Young, 1845-1846

1890

